

له بلاو کراوه کانی ساتی ئیمان وهن

WWW.IMAN1.COM

(۵) کتاب الصلاة (بهشی نویش)

(۱) دهستیپکردنی بانگدان

۱۸۸- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ (رضي الله عنه) أَنَّهُ قَالَ: كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّيْنُونَ الصَّلَوَاتِ، وَلَيْسَ يُنَادِي بِهَا أَحَدٌ، فَتَكَلَّمُوا يَوْمًا فِي ذَلِكَ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: اتَّخِذُوا نَاقُوسًا مِثْلَ نَاقُوسِ النَّصَارَى، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: قَرْنَا مِثْلَ قَرْنِ الْيَهُودِ، فَقَالَ عُمَرُ (رضي الله عنه): أَوْلَا تَبْعَثُونَ رَجُلًا يُنَادِي بِالصَّلَاةِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((يَا بِلَالُ، قُمْ فَنَادِ بِالصَّلَاةِ)). [بخاري/الاذان/ ۵۷۹]

(عبدالله) کوپی (عمر) دهلی: له کاتی که موسلمانان هاتن بو مه دینه کۆده بونوهو کاتی نویشیان ده خه ملاند، کهس بانگی نه ده دا، روژیکیان باسی نه وه یان کرد، هه ندیکیان وتیان: بازه نگیکی وه کو زهنگی گا وره کان دابنیین، هه ندیکی تریان وتیان: که ره نایه که وه کو که ره نای جوله که دابنیین، عمر (رضي الله عليه وسلم) وتی: ئه ی بو پیاویک نانیرن بانگ بدات بو نویش. پیغه مبه ر (رضي الله عليه وسلم) فه رموی: ((ئه ی بلال ههسته بانگ بده بو نویش))

(۲) چونییتی بانگدان

۱۸۹- عَنْ أَبِي مَحْدُورَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَلَّمَهُ هَذَا الْأَذَانَ: ((اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ يَعُودُ فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، مَرَّتَيْنِ، مَرَّتَيْنِ - حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ - مَرَّتَيْنِ)) زَادَ إِسْحَاقُ - يَعْنِي ابْنَ إِبْرَاهِيمَ - ((اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)).

(ابو مخدومه) دهلی: پیغه مبه ری خوا (رضي الله عنه) ئه م بانگه ی فیپرکردم: (الله اکبر الله اکبر اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان محمدا رسول الله، اشهد ان محمدا رسول الله) ئینجا جاریکی تریش دهلی: اشهد ان لا اله الا الله اشهد ان لا اله الا الله دوو جار، اشهد ان محمدا رسول الله، اشهد محمدا رسول الله دوو جار، حی علی الصلاة - دوو جار - حی علی الفلاح - دوو جار - اسحاق - واته ابراهیم - ئه مه شی زیاد کرد: (الله اکبر الله اکبر، لا اله الا الله).

(۳) بانگدان جوتته و قامه تیش تاك

۱۹۰- عَنْ أَنَسٍ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: أُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ، وَيُوتِرَ الْإِقَامَةَ، زَادَ يَحْيَى فِي حَدِيثِهِ عَنِ ابْنِ عُليَّةَ: فَحَدَّثْتُ بِهِ أَيُّوبَ، فَقَالَ: ﴿إِلَّا الْإِقَامَةَ﴾. [بخاري/ الاذان / ۵۸۲]

(انس) (رضی اللہ عنہ) دهلی: فهريمانكرا به (بيلال) كه بانگدان به جوتت بليت قامه تيش به تاك يه حيا ﴿له ريوايه ته كهيدا﴾ له (ابن عليه) وه نه مهى بو زياد كرد: نه مه م بو (ايوب) گيپرايه وه وتى: بيچگه له قامه ت ﴿واته رستهى قد قامت الصلاه - دووچار دهيووت﴾.

(۴) دانانى دوو بانگبيژ

۱۹۱- عَنِ ابْنِ عُمَرَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) مُؤَدَّنَانِ: بِلَالٌ، وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ الْأَعْمَى.

(ابن عمر) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پيغه مبهري خوا (رضی اللہ عنہ) دوو بانگبيژي هه بوو: (بيلال) و) ابن ام مكتوم) ي نابينا.

(۵) دانانى بانگبيژي نابينا

۱۹۲- عَنْ عَائِشَةَ (رضی اللہ عنہا) قَالَتْ: كَانَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ يُؤَدِّنُ لِرَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَهُوَ أَعْمَى.

(عائشه) (رضی اللہ عنہا) دهلی: (ابن ام مكتوم) بانگي دها بو پيغه مبهري خوا كويريش بوو.

(۶) خيږي بانگدان

۱۹۳- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُغَيِّرُ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ، وَكَانَ يَسْتَمِعُ الْأَذَانَ، فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ، وَإِلَّا أَغَارَ، فَسَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((عَلَى الْفِطْرَةِ)). ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((خَرَجْتَ مِنَ النَّارِ)). فَنظَرُوا فَإِذَا هُوَ رَاعِي مِعْزَى.

(انس) كورى (مالك) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پيغه مبهري خوا (رضی اللہ عنہ) له گهل به ره به ياندا هيږشي ده برده [سهر دوژمن]، گوي بيستي بانگ ده بوو، نه گهر گويي له بانگ بويا راده وه سستا، نه گهرنا هيږشي ده كرد، گويي لي بوو، پياويك ده يوت: الله اكبر الله اكبر ، پيغه مبهري (رضی اللہ عنہ) فهرموي: ((له سهر سروشتي پاك)) نينجا وتي:

اشهد ان لا اله الا الله ، اشهد ان لا اله الا الله ، پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموی:
(لهئاگر دهر باز بوویت) که سهیریان کرد ده بینن شوانیکی بزنه.

۱۹۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: ((إِذَا تُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضُرَاطٌ، حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأْذِينَ، فَإِذَا قُضِيَ التَّأْذِينَ أَقْبَلَ، حَتَّى إِذَا تُوبَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّوْبُ أَقْبَلَ، حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ لَهُ: اذْكَرْ كَذَا، وَادْكَرْ كَذَا، لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكَرُ مِنْ قَبْلُ، حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ مَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى)). [بخاري/ الاذان / فضل التاذين / ۵۸۳]

(ابوهریره) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبهری (ﷺ) فهرموی: ((نهگهر بانگ درا بو نوویژ شهیتان هه لیدیت و تر لیدهدات بو نهوهی بانگه که نه بیستی، کاتی بانگه که ته اوو ده بییت، دیته وه هه تا قامهت ده کریت ئینجا هه لیدیته وه، کاتی قامهت ته اوو ده بی دیته وه بو نهوهی دالغه بو نوویژ که ره که دروست بکات، پیی ده لیت: یادی نه مهو نه وه [شتی وا که پیشتتر له یادیانه بو] تاوا له کابرا ده کات نازانی چه ند رکاتی کردوه)).

(۷) خیری بانگیژان

۱۹۵- عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ (رضي الله عنه)، فَجَاءَهُ الْمُؤَدِّنُ يَدْعُوهُ إِلَى الصَّلَاةِ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((الْمُؤَدِّنُونَ أَطْوَلُ النَّاسِ أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ)).

(عیسی) کوری (طلحه) دهلی: من له لای (معاویه) کوری (ابی سفیان) بوم بانگیژه که هات بانگی دا بو نوویژ کردن، معاویه وتی: له پیغه مبهری خوا (ﷺ) بیستوه ده یفه رموو: ((بانگیژان له روژی قیامه تدا گهر دنیان له هه موو کهس بهر زتره)).

(۸) وه لامدان هوهی بانگیژ

۱۹۶- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ (رضي الله عنه): أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَدِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ، ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا. ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ عَلَيْهِ الشَّفَاعَةُ)).

(عبداللہ) کوری (عمرو) کوری (عاص) (ﷺ) گوئی له پیغهمبهر (ﷺ) بووه
 فرموویه تی : ((ئەگەر گویتان له بانگیبژبوو، ئەوچی دەلیت ئیووش وابلین
 ئینجا سلاوات له سەر من بدەن، چونکە ئەو هی سلاوات له سەر من بدات
 خوی گهوره ده جار سلاواتی له سەر دەدات، ئینجا داوی پله و پایه ی به رزم
 بۆبکەن له خوا، ئەو پله به رزه پله یه که له به هه شتا دەست کهس ناکه ویت یه ک
 بهنده له بهنده کانی خوا نه بیته، داواکارم ئەو که سه ش من بم ، ئەو هی داوی
 وه سیله م له خوا بۆ بکات شیایوی شه فاعه تم ده بیته).

(۹) خیری وه لام دانه وهی بانگ

۱۹۷- عن عمر بن الخطاب (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((إِذَا قَالَ الْمُؤَدِّنُ:
 اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
 اللَّهُ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: أَشْهَدُ
 أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ،
 ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ
 أَكْبَرُ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ
 قَلْبِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ)).

(عمر) کوری (خطاب) (ﷺ) ده لی: پیغهمبهری خوا (ﷺ) فرموویه تی : (ئەگەر
 بانگیبژوتی : الله اکبر الله اکبر یه کیکتان وتی : الله اکبر الله اکبر ، ئینجا وتی :
 اشهد ان لا اله الا الله نه ویش وتی : اشهد ان لا اله الا الله ، ئینجا وتی : اشهد ان
 محمدا رسول الله ، نه ویش وتی : اشهد ان محمدا رسول الله ئینجا وتی : حی
 علی الصلاة ، نه ویش وتی : لا حول ولا قوه الا بالله ، ئینجا وتی (حی علی
 الفلاح) نه ویش وتی (لا حول ولا قوه الا بالله) ئینجا وتی : الله اکبر الله اکبر
 نه ویش وتی : الله اکبر الله اکبر ، ئینجا وتی : لا اله الا الله ، نه ویش وتی : لا اله
 الا الله ، له دلیه وه وتبیته ده چیتته به هه شت)).

۱۹۸- عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ (رضي الله عنه)، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ: ((مَنْ قَالَ
 حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَدِّنَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
 وَرَسُولُهُ، رَضِيَتْ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ)).

(سعد) کوری (ابی وقاص) (ﷺ) ده لی: پیغهمبهر فرموویه تی : (ئەو هی
 له کاتیکا گوئی له بانگ ده بیته بلیته : شایه تی ده دم که خواتاک و ته نیایه و

شهریکی نیه و موحه مه د بهنده و پهوانه کراوی شهوه، رازیم خوا پهروه ردگارم بیته و موحه مه دیش پهوانه کراو نیسلا میس نایین، شهوه خوا له گونا هه کانی خوش ده بیته)).

(۱۰) فه رزیوونی نویش

۱۹۹- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: نُهِينَا أَنْ نَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) عَنْ شَيْءٍ، فَكَانَ يُعْجِبُنَا أَنْ يَجِيءَ الرَّجُلُ - مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ - الْعَاقِلُ، فَيَسْأَلُهُ وَنَحْنُ نَسْمَعُ، فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَتَانَا رَسُولُكَ، فَزَعَمَ لَنَا أَنَّكَ تَزْعُمُ أَنَّ اللَّهَ أَرْسَلَكَ؟ قَالَ: ((صَدَقَ)). قَالَ: فَمَنْ خَلَقَ السَّمَاءَ؟ قَالَ: ((اللَّهُ)) قَالَ: فَمَنْ خَلَقَ الْأَرْضَ؟ قَالَ: ((اللَّهُ)) قَالَ: فَمَنْ نَصَبَ هَذِهِ الْجِبَالَ، وَجَعَلَ فِيهَا مَا جَعَلَ، قَالَ: ((اللَّهُ)). قَالَ: فَبِالَّذِي خَلَقَ السَّمَاءَ وَخَلَقَ الْأَرْضَ وَنَصَبَ هَذِهِ الْجِبَالَ، أَللَّهُ أَرْسَلَكَ؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: وَزَعَمَ رَسُولُكَ: أَنَّ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِنَا وَلَيْلَتِنَا؟ قَالَ: ((صَدَقَ)). قَالَ: فَبِالَّذِي أَرْسَلَكَ، اللَّهُ أَمَرَكَ بِهَذَا، قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: وَزَعَمَ رَسُولُكَ: أَنَّ عَلَيْنَا زَكَاةً فِي أَمْوَالِنَا؟ قَالَ: ((صَدَقَ)). قَالَ: فَبِالَّذِي أَرْسَلَكَ، اللَّهُ أَمَرَكَ بِهَذَا؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: وَزَعَمَ رَسُولُكَ: أَنَّ عَلَيْنَا صَوْمَ شَهْرِ رَمَضَانَ فِي سَنَتِنَا؟ قَالَ: ((صَدَقَ)). قَالَ: فَبِالَّذِي أَرْسَلَكَ، اللَّهُ أَمَرَكَ بِهَذَا؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: وَزَعَمَ رَسُولُكَ: أَنَّ عَلَيْنَا حَجَّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا؟ قَالَ: ((صَدَقَ)). ثُمَّ وَلِيَ، قَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَأُزِيدَ عَلَيْهِنَّ وَلَأُنْقَضَ مِنْهُنَّ. فَقَالَ النَّبِيُّ (ﷺ): ((لَنْ صَدَقَ لِيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ)).

(انس) کوپی (مالک) (رضي الله عنه) دهلی: ریمان نه ده درا پرسیار له پیغه مبهری خوا (بکهین، هه بویه چه زمان ده کرد، پیاویکی - ده شته کی - ژیر بیته و پرسیار لی بکات و نیمه ش گوی بگرین، له وکاته دا پیاویکی ده شته کی هات ، وتی: نهی موحه مه د نیراوه کهت هات بولامان پیی و تین گویا تو ده لی: خوا تووی کردووه به پیغه مبهه؟ فه رمووی: ((راستی و تووه)). وتی: ده باشه کی ناسمانی دروست کردووه؟ فه رمووی: ((خوا)) وتی: نهی کی زهوی دروست کردووه فه رمووی: ((خوا)). وتی: نهی کی نه م شاخانهی داناوه هه رچیشی ویستووه تیا دروست کردووه؟ فه رمووی: ((خوا)) ئینجا وتی: ههروه ها نیراوه کهت ده لی گویا نیمه له شهوو روژیکماندا پیینج نویرمان له سه ره، فه رمووی: ((راست ده کات)) وتی: ده توو نه وهی تووی نار دووه نایا خوا

فهرمانی نهوهی پيکردووی؟ فهرمووی : ((بهلی)) وتی: نيړاوهکته دهلی گوايا زهکاتی سامانهکانمان لهسهره؟ فهرمووی: ((راستی وتووه)) وتی: دهتوو نهوه کهسهی تووی ناردووه نایا خوا فهرمانی نهوهی پيکردووی؟ فهرمووی: ((بهلی)) وتی: نيړاوهکته دهلی گوايا: لهسالهکهماندا روژووی مانگی رهमेزانمان لهسهره؟ فهرمووی: ((راستی وتووه)) وتی: دهتوو نهوهکهسهی تووی ناردووه نایا خوا فهرمانی نهوهی پيکردووی؟ فهرمووی: ((بهلی)). وتی: ههروهها نيړاوهکته دهلی کهگوايا: نيمه نهوانهمان کهلهتواناياندا ههيه حهجي مالی خويان لهسهره؟ فهرمووی: (راستی وتووه) نينجا پشتی هه لکردوو وتی: سویند بهوهی بههق تووی ناردووه نه لیان زياد دهکهم نه لیان کهم دهکهم. پيغهمبه (فهرمووی: ((نهگهر راست بکات دهچيته بههشت)).

(۱۱) فهرزبوونی نويز دوورکات دوو رکات

۲۰۰- عَنْ عَائِشَةَ (رض): أَنَّ الصَّلَاةَ أَوْلَ مَا فُرِضَتْ رُكْعَتَيْنِ، فَأُقْرَتُ صَلَاةُ السَّفَرِ، وَأُتِمَّتْ صَلَاةُ الْحَضَرِ. قَالَ الرَّهْرِيُّ: فَقُلْتُ لِعُرْوَةَ: مَا بَالُ عَائِشَةَ تَتِمُّ فِي السَّفَرِ؟ قَالَ: إِنَّهَا تَأْوَلَتْ كَمَا تَأْوَلُ عُثْمَانُ. [بخاري / تقصير الصلاة / يقصر اذا خرج من موضعه/ ۱۰۴۰]

عائشه(ر.ض) دهلی: يهکهمجار کهنويز فهرزکرا دوورکات بوو ، پاشان نويزی سهفهر مایهوه بهدوورکاتو، نويزی نيشتهجی بهتهواو دانرا (زهري) دهلی: به(عروه)م وت: بوچی عائشه لهسهفهردا نويزی تهواو دهکات؟ وتی: نهوه وهکو عوسمان تهئویلی کردووه. [که ههردووکيان دروسته].

(۱۲) پينج نويزهکه کهفارهتن بو گوناھی نيوانيان

۲۰۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رض): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) قَالَ: ((الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغَشَّ الْكَبَائِرُ)). وفي الرواية: ((وَرَمَضَانَ إِلَى رَمَضَانَ مُكْفِّرَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتُنِبَتِ الْكَبَائِرُ)).

(ابوهريه)(رض) دهلی: پيغهمبهري خوا(رض) فهرمووی: ((پينج نويزهکهوه جومعه بو جومعه کهفارهتن بو نيوانهکانيان، بهومهرجهی گوناھی گهوره نهکرابی)). لهريوايه تيکيشا : ((رهمهزانيش کهفارهتی نيوانيانن نهگهر دووره پهريزی لهگوناهاه گهورهکان کراييت)).

(۱۳) نویژ نه کردن کوفره

۲۰۲- عن جَابِرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) يَقُولُ: ((إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ)).

(جابر) دهلی: بیستوومه له پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فهرموویه تی: ((له نیوان مروؤو هاوئل بو خوا بریاردان و کوفردا نویژنه کردنه)).

(۱۴) کۆکه ره وهی کاته کان

۲۰۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((وَقْتُ الظُّهْرِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَكَانَ ظِلُّ الرَّجُلِ كَطُولِهِ، مَا لَمْ يَحْضُرِ العَصْرُ. وَوَقْتُ العَصْرِ مَا لَمْ تَصْفُرْ الشَّمْسُ، وَوَقْتُ صَلَاةِ المَغْرِبِ مَا لَمْ يَغِبِ الشَّفَقُ، وَوَقْتُ صَلَاةِ العِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ الأَوْسَطِ، وَوَقْتُ صَلَاةِ الصُّبْحِ مِنْ طُلُوعِ الفَجْرِ مَا لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ، فَإِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ فَأَمْسِكْ عَنِ الصَّلَاةِ، فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ)).

(عبدالله) کوری (عمرو) کوری (عاص) (رضي الله عنهما) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فهرمووی: ((کاتی نیوه رو کاتی که خور بترازی له ناوه راستی ئاسمان و سیبهری هه موو که سیک به قهد دریژی خوی لی بییت، مادام عه سر نه هات بییت. کاتی عه سریش هه تا بهر له خور زهره هه لگه پان، کاتی نویژی شیوانیش هه تا ونونی روناکیی ئاسو، کاتی نویژی خه وتنیش هه تا نیوهی شهو، کاتی نویژی به یانیش، له به ره به یانه وه هه تا پییش خور که وتن، هه رکاتی خور هه له ات دهست بگرنه وه له نویژ، چونکه له نیوان دوو شاخی شه یاندا هه لیدیت)).

۲۰۴- عن أَبِي مُوسَى الأشعري (رضي الله عنه)، عن رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): أَنَّهُ أَتَاهُ سَائِلٌ يَسْأَلُهُ عَنِ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ شَيْئًا، قَالَ: فَأَمَرَ بِالأَمْرِ فَأَقَامَ الفَجْرَ حِينَ انْشَقَّ الفَجْرُ، وَالنَّاسُ لَمْ يَكَادُ يَعْرِفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالظُّهْرِ حِينَ زَالَتِ الشَّمْسُ، وَالْقَائِلُ يَقُولُ: قَدْ انْتَصَفَ النَّهَارُ، وَهُوَ كَانَ أَعْلَمَ مِنْهُمْ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالعَصْرِ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالمَغْرِبِ حِينَ وَقَعَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ العِشَاءَ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ، ثُمَّ أَحْرَرَ الفَجْرَ مِنَ العَدِ حَتَّى انْصَرَفَ مِنْهَا وَالْقَائِلُ يَقُولُ: قَدْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ أَوْ كَادَتْ، ثُمَّ أَحْرَرَ الظُّهْرَ حَتَّى كَانَ قَرِيبًا مِنْ وَقْتِ العَصْرِ بِالأَمْسِ، ثُمَّ أَحْرَرَ العَصْرَ حَتَّى انْصَرَفَ مِنْهَا وَالْقَائِلُ يَقُولُ: قَدْ

احْمَرَّتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ أَحْرَأَ الْمَغْرِبَ حَتَّى كَانَ عِنْدَ سُقُوطِ الشَّفَقِ، ثُمَّ أَحْرَأَ الْعِشَاءَ حَتَّى كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْأَوَّلِ، ثُمَّ أَصْبَحَ، فَدَعَا السَّائِلَ، فَقَالَ: ((الْوَقْتُ بَيْنَ هَذَيْنِ)).
 (ابو موسی الاشعری) له پیغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) بومان ده‌گی‌ریت‌ه‌وه ده‌لی: پرسیارکه‌ریک هات له‌باره‌ی کاته‌کانی نوپژ‌ه‌وه پرسیاری لیکرد، هیچ وه‌لامی نه‌دایه‌وه ده‌لی: فه‌رمانی‌کرد به‌بیلال بانگی به‌یانی‌دا، کاتی به‌ره‌به‌یان هه‌له‌هات هیشتا خه‌لک یه‌کتریان نه‌ده‌ناسیه‌وه، پاشان فه‌رمانی پیکرد بانگی نیوه‌پو‌ی‌دا کاتی خورترازا [له‌ناوه‌پراستی ئاسمان لایدا] هه‌موو که‌س ده‌یوت به‌راستی روژ نیوه بووه، نه‌و خویشی زاناتریوو، ئینجا کاتی خورداکه‌وت فه‌رمانی پیکرد بانگی‌دا بو شیوان، پاشان کاتی ئاسو ونبوو فه‌رمانی پیکرد بانگی‌دا بو خه‌وتنان، ئینجا به‌ره‌به‌یانی روژی داهاتووی دواخست هه‌تا کاته‌که‌ی تیپه‌ری، تا قسه‌که‌ریک ده‌یوت خورکه‌وتوو، یا خه‌ریکه‌ بکه‌ویت، پاشان نیوه‌پو‌ی دواخست تا نزیک بوویه‌وه له‌کاتی عه‌سری دوینی، پاشان عه‌سری دواخست تاکاته‌که‌ی تیپه‌ری و قسه‌که‌ر ده‌یوت: خور سوور هه‌لگه‌راوه، ئینجا شیوانی دواخست هه‌تا گه‌یشته‌که‌وتنی ئاسو، پاشان خه‌وتنانی دواخست هه‌تا سییه‌کی یه‌که‌می شه‌و رویشت، ئینجا به‌یانیی کرده‌وه، پاشان پرسیارکه‌ری بانگ کردوو فه‌رمووی: ((کات له‌نیوان نه‌و دوانه‌دایه)).

(۱۵) به‌تاریکی نوپژ‌ی به‌یانی کردن

۲۰۵- عن مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: لَمَّا قَدِمَ الْحَجَّاجُ الْمَدِينَةَ، فَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ، وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ نَقِيَّةً، وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجِبَتْ، وَالْعِشَاءَ أَحْيَاءًا يُؤَخَّرُهَا وَأَحْيَاءًا يُعَجَّلُ، كَانَ إِذَا رَأَهُمْ قَدْ اجْتَمَعُوا عَجَلًا، وَإِذَا رَأَهُمْ قَدْ أَبْطَنُوا أَحْرًا، وَالصُّبْحَ - كَانُوا، أَوْ قَالَ - كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) يُصَلِّيهَا بَغْلَسٍ. [بخاری/ حاشیة مواقیت الصلاة/ ۵۳۵]

(محمد) کو‌ری (عمرو) ده‌لی: کاتی حاجیه‌کان گه‌یشتنه مه‌دینه، پرسیارمان کرد له (جابر) کو‌ری (عبدالله) نه‌ویش وتی: پیغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) نوپژ‌ی نیوه‌پو‌ی له‌گه‌رمای نیوه‌پو‌دا ده‌کرد نوپژ‌ی عه‌سریشی ده‌کرد که‌هیشتا خور روون بوو، شیوانیش هه‌رکاتی خورئاو‌ابوو، خه‌وتنانش جارجار دوی ده‌خست و جارجاریش زوده‌یکرد: هه‌رکاتی ده‌ییبینی کو‌بوونه‌ته‌وه په‌له‌ی

ده‌کرد) ئەگەر ئەوان دوایکە و تەنایە ئەمیش دواى دەخست. بەیانیش [بەتاریکی دەیکرد] یا راوی دەلی: پیغەمبەر(ﷺ) بەتاریکی دەیکرد.

(۱۶) پارێزگاری لە نوویژی بەیانى و عەسر

۲۰۶. عن أبي بكر بن عمارة بن ربيعة عن أبيه قال: سمعت رسول الله (ﷺ) يقول: ((لَنْ يَلِجَ النَّارَ أَحَدٌ صَلَّى قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ، وَقَبْلَ غُرُوبِهَا)) يَعْنِي الْفَجْرَ وَالْعَصْرَ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ: أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ الرَّجُلُ: وَأَنَا أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، سَمِعْتُهُ أُذُنَايَ، وَوَعَاهُ قَلْبِي.

(ابوبکر) کوری (عمارە) کوری (رؤبیبە) لەباوکیەو دەگێڕیتەو دەلی: بیستووە لە پیغەمبەری خوا(ﷺ) دەیفەرموو: ((ئاکر بەر ئەوکەسە ناکەوێت کە نوویژی پیش خۆرکەوتن و پیش خۆر نیشان بکات)).

واتە: نوویژی بەیانى و عەسر، پیاویکی خەلکی بەسەر پێی وت: ئایا تۆ ئەمەت لە پیغەمبەری خوا(ﷺ) بیستووە؟ وتی: بەلی، پیاو کە وتی: منیش شایەتی دەدم منیش ئەمەم لە پیغەمبەری خوا(ﷺ) بیستووە گویکەم بیستووەتیو، دلم تیی گەیشتووە.

۲۰۷. عن أبي بكر بن أبي موسى الأشعري عن أبيه: أن رسول الله (ﷺ) قال: ((مَنْ صَلَّى الْبُرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ)). ﴿بخاري/ مواقيت الصلاة / ٥٤٨﴾

(ابوبکر) کوری (ابو موسی الاشعری) لەباوکیەو دەگێڕیتەو: پیغەمبەری خوا(ﷺ) فەرمووی: ((هەرکەس دوو نوویژی فیئکی و واتە بەیانى و عەسر بکات) دەچیته بەهەشتەو)).

(۱۷) رێگری لە نوویژکردن لە کاتی هەڵهاتن و ئاوا بوونی خۆردا:

۲۰۸. عن عائشة (رض) قالت: لم يدع رسول الله (ﷺ) الركعتين بعد العصر، قال: فقالت عائشة: قال رسول الله (ﷺ): ((لَا تَتَحَرَّوْا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا فَتُصَلُّوا عِنْدَ ذَلِكَ)).

عائشە (رض) دەلی: پیغەمبەری خوا(ﷺ) دەستبەرداری دوورکاتی دواى عەسر نەدەبوو، راوی دەلی عائشە وتی: پیغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: ((بو نوویژکردنتان مەگەرین بو کاتی خۆرەلاتن و خۆرئاوا بوون و لەوکاتانەدا نوویژ بکەن)). [واتە: لەو دوو کاتەدا نوویژمەکن].

(۱۸) نوپژى نيوهرؤ له سه ره تاي كاتدا

۲۰۹- عَنْ خَبَابٍ (رضي الله عنه) قَالَ: أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم)، فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ حَرَّ الرَّمْضَاءِ، فَلَمْ يُشْكِنَا. قَالَ زُهَيْرٌ: قُلْتُ لِأَبِي إِسْحَقَ: أَفِي الظُّهْرِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: أَفِي تَعْجِيلِهَا؟ قَالَ: نَعَمْ.

(خاباب) دهلى: هاتينه خزمهت پيغه مبهري (صلى الله عليه وسلم) سكالامان له لا كرد له گهرمى لمى [زهويه كه] به لام سكالاكه ي وهرنه گرتين، (زهير) وتى: به (ابى اسحاق) م وت: نايما مهبهست نيوهرؤ بوو وتى: بهلى، وتم: نايما مهبهست سه ره تاي كاتي نيوهرؤ بوو؟ وتى بهلى.

(۱۹) به فينكى نوپژ كردن له كاتي گهرمادا

۲۱۰- عَنْ أَبِي ذَرٍّ (رضي الله عنه) قَالَ: أَذْنٌ مُؤَدَّنٌ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) بِالظُّهْرِ، فَقَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) ((أَبْرِدْ أَبْرِدْ. أَوْ قَالَ: انْتَظِرْ، انْتَظِرْ)). وَقَالَ: ((إِنْ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ، فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلَاةِ)). قَالَ أَبُو ذَرٍّ: حَتَّى رَأَيْنَا فِيءَ التُّلُولِ.

[بخارى / مواقيت الصلاة / الابراد بالظهر في شدة الحر / ۵۱۱]

(ابوذر) دهلى: بانگبىژى پيغه مبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) بانگى نيوهرؤى دا ، پيغه مبهري (صلى الله عليه وسلم) فهرموى: ((فينكى كه فينكى كه ، يا فهرموى: چاوهرى بكه چاوهرى بكه و فهرموى: بههيزى تينى گهرما له هالوى دوزه خه، جا نه گهر گهرما به تين بوو نوپژه كان بخه نه كاتي فينكى)). (ابوذر) دهلى: ههتا سيبهري گردولكه كانمان بينى.

(۲۰) سه ره تاي كاتي نوپژى عهسرى

۲۱۱- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ يُصَلِّي العَصْرَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفَعَةً حَيَّةً، فَيَذْهَبُ الدَّاهِبُ إِلَى الْعَوَالِي، فَيَأْتِي الْعَوَالِي وَالشَّمْسُ مُرْتَفَعَةً. [بخارى / مواقيت الصلاة / وقت العصر / ۵۲۵]

(انس) كورى (مالك) دهلى: پيغه مبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) نوپژى عهسرى ده كردو خور بهرزو به تين بوو ريواريك ده چوو بو گونده كانى دهورى مه دينه، ده گه يشته نه وي و هيشتا خور بهرزو بوو.

۲۱۲- عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) فِي دَارِهِ بِالْبَصْرَةِ، حِينَ انْصَرَفَ مِنَ الظُّهْرِ، وَدَارُهُ بِجَنْبِ الْمَسْجِدِ، فَلَمَّا دَخَلْنَا عَلَيْهِ قَالَ: أَصَلَيْتُمُ العَصْرَ؟ فَقُلْنَا لَهُ: إِنَّمَا انْصَرَفْنَا السَّاعَةَ مِنَ الظُّهْرِ، قَالَ: فَصَلُّوا العَصْرَ.

فَقُمْنَا فَصَلَيْنَا، فَلَمَّا انْصَرَفْنَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((تِلْكَ صَلَاةُ الْمُنَافِقِ: يَجْلِسُ يَرْقُبُ الشَّمْسَ، حَتَّى إِذَا كَانَتْ بَيْنَ قَرْنِي الشَّيْطَانِ قَامَ فَتَقَرَّهَا أَرْبَعًا، لَأَ يَذْكُرَ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا)).

(علاء) کوپی (عبدالرحمن) دهلی: چوته لای (انس) کوری (مالک) (ﷺ) له ماله کهیدا له به سره له کاتیکا له نویژی نیوه پرو هاتوته دهره وه، مالیان له ته نیشتی مزگه وته که دابوو، کاتی چووینه ژوره وه بو لای وتی: نایا نویژی عه سرتان کردووه؟ پیمان وت: ئیمه ئیستا له نویژی نیوه پرو هاتووینه دهره وه، وتی: ده نویژی عه سر بکه ن، ئیمه ش هه ستاین و نویژمان کرد، کاتی لی بووینه وه وتی: بیستوومه له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رمووینه تی: ((ئه وه نویژی دوورووه! داده نیشی چاوه ری خورده کات، هه تا کاتی ده گاته نیوان دووشاخه که ی شهیتان هه لدهستی و چوار دهنوک دهدات به زه ویدا، یادی خوی تیدا ناکات که م نه بیئت)).

(۲۱) پاریزگاری له عه سرو ریگری له نویژ له دوایه وه

۲۱۲- عَنْ أَبِي بَصْرَةَ الْغَفَارِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) الْعَصْرَ بِالْمُحَمَّدِيِّ، فَقَالَ: ((إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ عَرْضَتْ عَلَيَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَضَيَعُوهَا، فَمَنْ حَافِظَ عَلَيْهَا كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ، وَلَا صَلَاةَ بَعْدَهَا حَتَّى يَطْلُعَ الشَّاهِدُ)). وَالشَّاهِدُ النَّجْمُ.

(ابو بصرة الغفاري) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له (مخمس) نویژی عه سری پیگردین و فه رموی: ((ئه م نویژه خرایه سه ر ئه وانه ی له پیش نیوه دا بوون به لام زایه یان کرد، که واته هه رکه س پاریزگاری بکات دوو جار پاداشتی هه یه، نویژیش له دوایه وه نییه هه تا ئه سته ره هه لدیت)).

(۲۲) هه ره شه له وکه سه ی نویژی عه سری ده چییت

۲۱۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((الَّذِي تَفَوُّتَهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ كَأَنَّما وَتَرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ)). [بخاري / مواقيت الصلاة / ۵۲۷]

(عبدالله) کوپی (عمر) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموی: ((ئه وه ی نویژی عه سری ده چییت هه ره وه کو ئه وه وایه مال و خیزانی تالان کرابیئت)).

(۲۳) له باره ی نویژی ناوه نده وه (الوسطی)

۲۱۵- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمَسْعُودِ (رضي الله عنه) قَالَ: حَبَسَ الْمُشْرِكُونَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) عَنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ، حَتَّى احْمَرَّتِ الشَّمْسُ أَوْ اصْفَرَّتْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((شَغَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ، مَلَأَ اللَّهُ أَجْوَابَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا. أَوْ قَالَ:)) حَسَا اللَّهُ أَجْوَابَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا)). [أخرجه البخاري في الجهاد بان الدعاء على المشركين ۲۷۷۳]

(عبدالله) كوری (مسعود) دهلی: موشریکه کان ریگه یان نه دا که پیغه مبهه (رضي الله عنه) نویژی عه سر بکات، هه تا خور سووره لگه را یازه ردبوو، نجا پیغه مبهه (رضي الله عنه) فه رموی: ((خه ریکیان کردین له نویژی ناوه راست ، نویژی عه سر، خوای گه وه ناوسکیان و گوږه کانیا ن پربکات له ناگر. یا [فه رموی] خوای گه وه ناوسکیان و گوږه کانیا ن به ناگر بنا خنی)).

(۲۴) ریگری له نویژکردنی دوا ی عه سرو دوا ی به یانی

۲۱۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ، وَعَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ. (ابوهیره) دهلی: پیغه مبهه ری خوا (رضي الله عنه) ریگری کردوه له نویژکردن له دوا ی نویژی عه سر هه تا خورئاوا ده بیئت. هه روه ها له نویژکردن دوا ی نویژی به یانی هه تا خور هه لدیئت.

(۲۵) سی کات هه یه نه نویژی تیاده گریت نه مردووی تیا ده نیژریت

۲۱۷- عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِيَّاحٍ قَالَ: سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ الْجُهَنِيَّ (رضي الله عنه) يَقُولُ: ثَلَاثُ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّيَ فِيهِنَّ أَوْ أَنْ نَقْبِرَ فِيهِنَّ مَوْتَانَا: حِينَ تَطْلُعُ الشَّمْسُ بَارِزَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ، وَحِينَ يَقُومُ قَائِمُ الظَّهْرِ حَتَّى تَمِيلَ الشَّمْسُ، وَحِينَ تَضَيِّفُ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ حَتَّى تَغْرُبَ.

(علی) کوری (ریاح) دهلی: له (عقبه) کوری (عامر الجهنی) م بیستووه (رضي الله عنه) ده یووت: سی کات هه ن که پیغه مبهه ری خوا (رضي الله عنه) ریگری لی ده کردین که نویژی تیدابکه یان یا مردووی تییدا بخه ینه گوږ: کاتی خور هه لدیئت به ته واوی هه تا بهرز ده بیئته وه، کاتی له نیوه رۆدا به پیوه وه ستاو سیبه ری نامینی تا لاده دات، کاتی کیش خور لارده بیئته وه بو ئاوا بوون هه تا ون ده بیئت.

(۲۶) دوورکات دواى عهسر

۲۱۸. عن أبي سلمة: أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ (رض) عَنِ السَّجْدَتَيْنِ اللَّتَيْنِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) يُصَلِّيهِمَا بَعْدَ الْعَصْرِ؟ فَقَالَتْ: كَانَ يُصَلِّيهِمَا قَبْلَ الْعَصْرِ، ثُمَّ إِنَّهُ شُغِلَ عَنْهُمَا، أَوْ نَسِيَهُمَا، فَصَلَّاهُمَا بَعْدَ الْعَصْرِ، ثُمَّ أَثْبَتَهُمَا، وَكَانَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً أَثْبَتَهَا. قَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ: تَعْنِي دَاوَمَ عَلَيْهَا. [بخاري، مواقيت الصلاة / ۵۹۵ . ۵۶۸]

(ابو سلمه) پرسید که دو رکعتی که بعد از عصر (عائشه) (رض) برای او دو رکعتی که پیش از عصر (ص) می‌نمودند، آیا بعد از عصر نیز می‌نمودند؟ او گفت: بله، می‌نمودند و آنرا تثبیت کردند. [بخاری، مواقيت الصلاة / ۵۹۵ . ۵۶۸]

(۲۷) گيرانه وهى نویژى عهسر له دواى شیوان

۲۱۹. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رض): أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ (رض) يَوْمَ الْخَنْدَقِ جَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ، وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَاللَّهِ مَا كَدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتْ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): ((فَوَاللَّهِ إِنْ صَلَّيْتَهُ)). فَزَلْنَا إِلَى بَطْحَانَ، فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) وَتَوَضَّأْنَا، فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ (ص) الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ. ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ. [بخاري / مواقيت الصلاة / ۵۷۱]

(جابر) (عبدالله) (رض) گفت: آن روز که در خندق بودم، عمر بن خطاب (رض) شروع به لعن کردن کفار قریش کرد و گفت: ای رسول الله، والله من آنجا که می‌خواهم نماز عصر بخوانم تا غروب آفتاب شود. رسول الله (ص) فرمود: ((والله ان صلتيها)). ما را به بطحان بردند، پس رسول الله (ص) وضو گرفت و ما هم وضو گرفتیم، پس رسول الله (ص) نماز عصر بعد از غروب آفتاب خواند. [بخاری / مواقيت الصلاة / ۵۷۱]

(۲۸) دوورکات پیش شیوان دواى خورئاواوون

۲۲۰. عَنْ مُحْتَارِ بْنِ فُلْفُلٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ (رض) عَنِ النَّطْوُعِ بَعْدَ الْعَصْرِ، فَقَالَ: كَانَ عُمَرُ يُضْرِبُ الْأَيْدِيَ عَلَى صَلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ، وَكُنَّا نُصَلِّي عَلَى

عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ رَكَعَتَيْنِ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرَبِ. فَقُلْتُ لَهُ: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَّاهُمَا؟ قَالَ: كَانَ يَرَانَا نُصَلِّيهِمَا، فَلَمْ يَأْمُرْنَا وَلَمْ يَنْهَنَا.

(مختار) كوری (فلفل) دهلی: پرسیارم کرد له (انس) كوری (مالك) ﷺ
له باره‌ی سوننه‌تی دوا‌ی عه‌سره‌وه ، وتی: عمر ده‌یکیشا به‌ده‌ستیاندا
﴿ناره‌زایی ده‌رده‌بپی﴾ له‌نویژی دوا‌ی عه‌سرا، ئیمه له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری
خوادا ﷺ دوا‌ی خورن‌اوا‌بوون ، پیش نویژی شیو دورکاتمان ده‌کرد پیم وت:
ثایا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئهو دوو رکاته‌ی ده‌کرد؟ وتی: ئیمه‌ی ده‌بینی
ده‌مانکرد، نه‌فه‌رمانی پیده‌کرین و نه‌ریگری لیده‌کردین.

(۲۹) کاتی شیو نه‌وکاته‌یه خورن‌اوا ده‌بیت

۲۲۱- عَنْ سَلْمَةَ بِنِ الْأَكْوَعِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي الْمَغْرِبَ إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ وَتَوَارَتْ بِالْحِجَابِ. [بخاري/ مواقيت الصلاة / وقت المغرب / ۵۳۶هـ]
(سلمه) كوری (اکوع) دهلی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کاتی خورن‌اوا ده‌بوو
دیارنه‌ده‌ما نویژی شیوی ده‌کرد.

(۳۰) کاتی نویژی خه‌وتنان و دواخستنی

۲۲۲- عن عائشة ﷺ قَالَتْ: أَعْتَمَ النَّبِيُّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَتَّى نَهَبَ عَامَّةُ اللَّيْلِ، وَحَتَّى نَامَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى فَقَالَ: ((إِنَّهُ لَوْقَتْهَا، لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي)). [بخاري/ مواقيت الصلاة / فضل العشاء / ۵۴۱هـ]
عائشه (رض) دهلی: شه‌ویکیان پیغه‌مبه‌ر ﷺ نویژی خه‌وتنی دواخست
هه‌تا زوربه‌ی شه‌و رویشت و خه‌لکی ناو مزگه‌وت خه‌وتن، ئینجا هات و نویژی
کردو فه‌رمووی: ((له‌راستیدا نه‌گه‌ر گران نه‌بوایه له‌سه‌ر ئوممه‌تم، ئه‌مه
کاتیه‌تی)).

(۳۱) ناوی نویژی خه‌وتنان

۲۲۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تَغْلِبَنَّكُمْ الْأَعْرَابُ عَلَى اسْمِ صَلَاتِكُمُ الْعِشَاءِ، أَلَا إِنَّهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ الْعِشَاءُ، وَهُمْ يُعْتَمُونَ بِالْأَيْلِ)).

(عبدالله) كوری (عمر) ﷺ دهلی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:
(عه‌ربه ده‌شته‌کیه‌کان زال نه‌بن به‌سه‌رتانا له‌سه‌ر ناوی نویژی خه‌وتنان،
به‌عه‌تمه) ناوی به‌رن چونکه له‌قورنانه‌که‌ی خوادا به‌(عشاء) هاتووه، عه‌ربه‌ی

دهشتهکی له تاریکی شهودا و شتر ئه دوشن ئه یخه نه تاریکیه وه ئه وان به و شتر دوشین ده لین عه ته مه)) .

(۳۲) ریگری له دواخستنی نويز له کاتی خوئی

۲۲۴- عَنْ أَبِي ذَرٍّ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((كَيْفَ أَنْتَ إِذَا كَانَتْ عَلَيْكَ أَمْرًا يُؤَخِّرُونَ الصَّلَاةَ عَنْ وَقْتِهَا؟ أَوْ: يُمَيِّتُونَ الصَّلَاةَ عَنْ وَقْتِهَا)). قَالَ: قُلْتُ: فَمَا تَأْمُرُنِي؟ قَالَ: ((صَلِّ الصَّلَاةَ لَوَقْتِهَا، فَإِنْ أَدْرَكَتَهَا مَعَهُمْ فَصَلِّ، فَإِنَّهَا لَكَ نَافِلَةٌ)).

(ابو ذر) ده لئ: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: ((حالت چوئن ده بیئت ئه گهر کار به ده ستانیکت له سه ریبت، نويز دوا بخه نه له کاتی خوئی؟ بیغه وتنیین ده لئ: وتم: چ فهرمانیکم پیده کهیت؟ فهرمووی: ((نويز له کاتی خویدا بکه، ئه گهر به نويزه کهی ئه وانیش گه یشتیت نويزیان له گه لدا بکه، ئه وه ش ده بیئت سو ننه ت بو ت)).

(۳۳) چاکترین کار نويزه له کاتی خویدا

۲۲۵- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ): أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: ((الصَّلَاةُ لَوَقْتِهَا)). قَالَ: ﴿قُلْتُ﴾: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ((بِرِ الْوَالِدَيْنِ)). قَالَ: ﴿قُلْتُ﴾: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ((الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)). فَمَا تَرَكَتْ أُسْتَرِيدُهُ إِلَّا إِرْعَاءَ عَلَيْهِ.

(عبدالله) کوری (مسعود) ده لئ: پرسیارم کرد له پیغه مبهری خوا (ﷺ) کام کار زورچاکه؟ فهرمووی: ((نويز له کاتی خویدا)) ده لئ: [وتم] پاشان چی؟ فهرمووی: ((چاکه کردن له گه ل دایک و باوکا)). وتم: پاشان چی؟ فهرمووی: ((جهاد له ری خوا دا)) بو یه پرسیارم ترم نه کرد له به ره وهی ئه زیه تی نه که م.

(۳۴) ئه وهی گه یشت به رکاتیگ گه یشتوو به نويزه که

۲۲۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: ((مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الصَّلَاةِ فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ)). [بخاري / مواقيت الصلاة / ۵۵۵]

(ابوهریره) ده لئ: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: ((ئه وهی گه یشت به رکاتیگ له نويزه که ئه وه گه یشتوو به نويزه که)).

(۲۵) ههركهس خهوتبوو لهكاتى نويزدا يان لهبىرى چوو ههركاتى بىرى

كهوتهوه بابيكات

۲۲۷- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) فَقَالَ: ((إِنكُمْ تَسِيرُونَ عَشِيَّتَكُمْ وَلَيْلَتَكُمْ، وَتَأْتُونَ الْمَاءَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ غَدًا)). فَأَنْطَلَقَ النَّاسُ لِيَلُوي أَحَدًا عَلَى أَحَدٍ، قَالَ أَبُو قَتَادَةَ: فَبَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَسِيرُ حَتَّى ابْهَارَ اللَّيْلِ وَأَنَا إِلَى جَنْبِهِ، قَالَ: فَنَعَسَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) فَمَالَ عَنِ رَاحِلَتِهِ فَأَتَيْتُهُ فَدَعَمْتُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ أُوقِظَهُ، حَتَّى اعْتَدَلَ عَلَى رَاحِلَتِهِ، قَالَ: ثُمَّ سَارَ حَتَّى تَهَوَّرَ اللَّيْلُ مَالَ عَنِ رَاحِلَتِهِ، قَالَ: فَدَعَمْتُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ أُوقِظَهُ حَتَّى اعْتَدَلَ عَلَى رَاحِلَتِهِ، قَالَ: ثُمَّ سَارَ حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ آخِرِ السَّحْرِ مَالَ مَيْلَةٍ هِيَ أَشَدُّ مِنَ الْمَيْلَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ حَتَّى كَادَ يَنْجَفِلُ، فَأَتَيْتُهُ فَدَعَمْتُهُ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: ((مَنْ هَذَا)). قُلْتُ: أَبُو قَتَادَةَ، قَالَ: ((مَتَى كَانَ هَذَا مَسِيرِكَ مِنِّي)). قُلْتُ: مَا زَالَ هَذَا مَسِيرِي مُنْذُ اللَّيْلِ، قَالَ: ((حَفِظَكَ اللَّهُ بِمَا حَفِظْتَ بِهِ نَبِيَّهِ)). ثُمَّ قَالَ: ((هَلْ تَرَانَا نَحْفَى عَلَى النَّاسِ)). ثُمَّ قَالَ: ((هَلْ تَرَى مِنْ أَحَدٍ)). قُلْتُ: هَذَا رَاكِبٌ، ثُمَّ قُلْتُ: هَذَا رَاكِبٌ آخَرٌ، حَتَّى اجْتَمَعْنَا فَكُنَّا سَبْعَةَ رُكَبٍ، قَالَ: فَمَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَنِ الطَّرِيقِ فَوَضَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ قَالَ: ((احْفَظُوا عَلَيْنَا صَلَاتَنَا)). فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقِظَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) وَالشَّمْسُ فِي ظَهْرِهِ، قَالَ: فَقَمْنَا فَرَعَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: ((ارْكَبُوا)). فَرَكِبْنَا فَسَرْنَا، حَتَّى إِذَا ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ نَزَلَ، ثُمَّ دَعَا بِمِيضَاةٍ كَانَتْ مَعِيَ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ، قَالَ: فَتَوَضَّأَ مِنْهَا وَضُوءًا دُونَ وَضُوءٍ، قَالَ: وَبَقِيَ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ، ثُمَّ قَالَ لِأَبِي قَتَادَةَ: ((احْفَظْ عَلَيْنَا مِيضَاةَكَ، فَسَيَكُونُ لَهَا نَبَأٌ)). ثُمَّ أَذِنَ بِلَالٍ بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ صَلَّى الْغَدَاةَ، فَصَنَعَ كَمَا كَانَ يَصْنَعُ كُلَّ يَوْمٍ، قَالَ: وَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) وَرَكِبْنَا مَعَهُ، قَالَ: فَجَعَلَ بَعْضُنَا يَهْمِسُ إِلَى بَعْضٍ: مَا كَفَّارَةٌ مَا صَنَعْنَا بِتَفْرِيطِنَا فِي صَلَاتِنَا؟ ثُمَّ قَالَ: ((أَمَا لَكُمْ فِي أُسُوءَةٍ)). ثُمَّ قَالَ: ﴿أَمَا﴾ إِنَّهُ لَيْسَ فِي النَّوْمِ تَفْرِيطٌ، إِنَّمَا التَّفْرِيطُ عَلَى مَنْ لَمْ يُصَلِّ الصَّلَاةَ حَتَّى يَجِيءَ وَقْتُ الصَّلَاةِ الْآخِرَى، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَلْيُصَلِّهَا حِينَ يَنْتَبِهُ لَهَا، فَإِذَا كَانَ الْغَدُ فَلْيُصَلِّهَا عِنْدَ وَقْتِهَا)). ثُمَّ قَالَ: ((مَا تَرَوْنَ النَّاسَ صَنَعُوا)). قَالَ: ثُمَّ قَالَ: ((أَصْبَحَ النَّاسُ، فَقَدُوا نَبِيَّهُمْ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ - (رضي الله عنهما) -: رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) بَعْدَكُمْ، لَمْ يَكُنْ لِيُخَلِّفْكُمْ. وَقَالَ النَّاسُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) بَيْنَ أَيْدِيكُمْ. فَإِنْ يُطِيعُوا أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ يَرْتُدُّوا)). قَالَ: فَانْتَهَيْنَا إِلَى النَّاسِ حِينَ امْتَدَّ النَّهَارُ وَحَمِيَ كُلُّ شَيْءٍ،

وَهُمْ يَقُولُونَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْنَا، عَطِشْنَا، فَقَالَ: ((لَا هُلْكَ عَلَيْكُمْ)). ثُمَّ قَالَ: ((أَطْلِقُوا لِي غُمْرِي)). وَدَعَا بِالْمِيضَاءِ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُبُّ، وَأَبُو قَتَادَةَ يَسْقِيهِمْ، فَلَمْ يَعْذُ أَنْ رَأَى النَّاسَ مَاءً فِي الْمِيضَاءِ تَكَابَوْا عَلَيْهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَحْسِنُوا الْمَلَأَ، كُلُّكُمْ سَيَرَوِي)). قَالَ: فَفَعَلُوا، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُبُّ وَأَسْقِيهِمْ حَتَّى مَا بَقِيَ غَيْرِي وَغَيْرُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: ثُمَّ صَبَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لِي: ((اشْرَبْ)). فَقُلْتُ: لِمَا أَشْرَبُ حَتَّى تَشْرَبَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: ((إِنَّ سَاقِي الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شَرِبًا)). قَالَ: فَشَرِبْتُ، وَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: فَأَتَى النَّاسُ الْمَاءَ جَامِينَ رَوَاءً. قَالَ: فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رِيَّاحٍ: إِنِّي لَأُحَدِّثُ هَذَا الْحَدِيثَ فِي مَسْجِدِ الْجَامِعِ إِذَا قَالَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ: انظُرْ أَيُّهَا الْفَتَى كَيْفَ تُحَدِّثُ، فَإِنِّي أَحَدُ الرُّكْبِ تِلْكَ اللَّيْلَةَ. قَالَ: قُلْتُ: فَأَنْتَ أَعْلَمُ بِالْحَدِيثِ، فَقَالَ: مِمَّنْ أَنْتَ؟ قُلْتُ: مِنَ الْأَنْصَارِ، قَالَ: حَدِّثْ فَأَنْتُمْ أَعْلَمُ بِحَدِيثِكُمْ. قَالَ: فَحَدَّثْتُ الْقَوْمَ، فَقَالَ عِمْرَانُ: لَقَدْ شَهِدْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ، وَمَا شَعَرْتُ أَنْ أَحَدًا حَفِظَهُ كَمَا حَفِظْتَهُ.

(ابو قتاده) (رضي الله عنه) دهلی: پیغمبره ری خوا (رضي الله عنه) وتاری بو دهادین فہرموی: ((نیوہ بهریگاوهن ئەمشەوہ تان ، خوا حەزکات سبەینی دەگەن بەئاو)) خەلکەکە دەرچوون، کەس لای نەدەکردەوہ بو کەس، (ابو قتاده) دهلی: لەکاتیکا پیغمبره ری خوا (رضي الله عنه) بهریگادا دەرویشت هەتا نیوہی شەو رویشت و منیش لەتەنیشتیەوہ بووم، دهلی: پیغمبره (رضي الله عنه) وەنەوزی دەدا، لاریوویەوہ لەسەر ولأغەکە ی، دهلی: منیش خیرا راستم کردەوہ و خەبەریشم نەکردەوہ، دهلی: ئینجا رویشت هەتا زۆر بەی شەو کە رویشت [دووبارە] بەسەر ولأغەکە یەوہ لاریوویەوہ، دهلی: راستم کردەوہ لەسەر ولأغەکە ی بەی ئەوہی خەبەری بکەمەوہ، ئینجا رویشت هەتا کاتی کۆتایی پارشیو، ئەمجارەیان زۆر لاریوویەوہ زیاتر لەدوو جارەکە ی پێشوو هەتا خەریک بوو بکەوێتە خوارەوہ، خیرا هاتم راستم کردەوہ سەری بەرزکردەوہ فہرموی: ((ئەوہ کییە؟)) وتم: (ابو قتاده) فہرموی: ((لەکە یەوہ ئاوا لەگەل مندا ی لەریگادا؟)) وتم: هەموو ئەمشەو لەخزمەتتا بووم، فہرموی: ((خوا بتپاریزیت چۆن تو پاریزگاری پیغمبرە کە ی ت کرد)) ئینجا فہرموی: ((ئایا وادەبینی ئیمە دیار نەبین لەخەلکیەوہ)) ئینجا فہرموی: ((ئایا کەس دەبینی)) وتم: ئەوہ سواریکە ، ئینجا وتم: ئەوہ سواریکی ترە، هەتا کۆبووینەوہ بووین بەحەوت کەس، دهلی:

پیغه مبهەر (ﷺ) له ریگا که لایدا سه‌ری خسته سه‌رزه‌وی ، ئینجا فه‌رمووی :
 ((ئاگاتان له نویژه کانتان بیټ)) یه کهم کهس کههستا پیغه مبه‌ری خوابوو (ﷺ)
 خو‌ریش له پشته‌یه وه بوو، ده‌لی: خیرا هه‌موو هه‌ستاین به‌شله‌ژاوی، ئینجا
 فه‌رمووی: ((سواربن)) ئیمه‌ش سوار بووین و کهوتینه‌پری هه‌تا خو‌ر
 به‌رزبوویه‌وه، دابه‌زی ، ئینجا داوای مه‌سینه‌یه‌کی کرد که من پیم بوو که می‌ک
 ئاوی تیدا بوو، ده‌لی: سووکه ده‌ستنوویژکی گرت، که می‌ک ئاوی تیدا ما بوو،
 ئینجا به (ابو قتاده) فه‌رموو: ((مه‌سینه‌که‌ت بپاریژه بو‌مان نه‌وه ناو بانگیکی
 گه‌وره‌ی ده‌بیټ)) ئینجا بیلال بانگی‌داو پیغه مبه‌ر (ﷺ) دوورکات نوویژی کرد ،
 پاشان نوویژی به‌یانی کرد، هه‌روه‌کو روژانی رابوردوو، ده‌لی: پیغه مبه‌ر (ﷺ)
 سوار بوو، ئیمه‌ش له‌گه‌لیا سوار بووین ، ده‌لی: هه‌ندی‌کمان به‌چه‌به‌هه‌ندی‌کمان
 وت: ((ئایا که‌فاره‌تی نه‌وه‌ی که نویژه‌که‌مان داو‌خستبوو ده‌بی چی بیټ؟))
 ئینجا فه‌رمووی: ((ئایا من سه‌رمه‌شق نیم بو ئیوه)) پاشان فه‌رمووی :
 ((ئاگادارین خه‌وتن نا بیټه که‌مه‌رخه‌میو، به‌لکو که‌مه‌رخه‌می نه‌وه‌یه: که‌سی‌ک
 نوویژک نه‌کات هه‌تا کاتی نوویژکی تر دیت، هه‌ر که‌س وایکرد با هه‌رکاتی بی‌ری
 که‌وته‌وه نویژه‌که‌ بکات نه‌گه‌ر که‌وته‌وه سه‌بینه‌ی. باله‌کاته‌که‌ی خویدا بی‌کات))
 پاشان فه‌رمووی: ((نه‌و خه‌لکه‌ چییان کرد؟)) ئینجا وتی: خه‌لکی روژیان
 لی‌بوویه‌وه، پیغه مبه‌ره‌که‌یان لی‌ون بوو بوو، ابوبکرو عمر (ر.ض) وتیان:
 پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) له‌داواتانه‌وه‌یه، نه‌و زور دوانا که‌وی لی‌تان، خه‌لکه‌که
 وتیان: پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) لی‌تان پیشکه‌وتوو، نه‌گه‌ر گو‌پرایه‌لی ابوبکرو عمر
 بن به‌هه‌له‌دا ناچن) قه‌تاده ده‌لی: [زوری پی‌نه‌چوو] گه‌یششتین به‌خه‌لکه‌که ،
 کاتی خو‌ر به‌رزبوویه‌وه هه‌مووشتی گه‌رم بوو بوو خه‌لک ده‌یانوت : نه‌ی
 پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌وتاین، تینومانه، فه‌رمووی: ((نافه‌وتین)) ئینجا
 فه‌رمووی: ((جامه‌که‌م بو ده‌ری‌نن)) داوای مه‌سینه‌که‌ی کرد، پیغه مبه‌ر (ﷺ)
 ئاوی رو‌کرده جامه‌که‌و (ابو قتاده) ده‌یدانی، کاتی خه‌لکی مه‌سینه‌که‌یان بینی
 که‌له‌که‌یان کرد له‌سه‌ری، پیغه مبه‌ری (ﷺ) فه‌رمووی: ((باش پ‌پری که‌ن،
 هه‌مووتان تیرئاو ده‌بن)) قه‌تاده ده‌لی: به‌قسه‌یان کرد، پیغه مبه‌ر (ﷺ) ئاوی
 رو‌ده‌کردوو منیش ئاوه‌که‌م ده‌دانی هه‌تا که‌س نه‌ما من و پیغه مبه‌ر (ﷺ) نه‌بی.
 ده‌لی: ئینجا ئاوی تی‌کردوو به‌منی فه‌رموو بخو‌ره‌وه، منیش وتم: ناخو‌مه‌وه

(عائشه) (ر.ض) دهلی: پیغهمبهری خوا (ﷺ) ههستا دهستیکرد بهنویژ له بهرگیکی چوارگوشه دا که خهتخت بوو، سهیری خهتهکانی دهکرد، کاتی له نویژه که ی بوویه وه ، فهرمووی: ((ئهه بهرگه بیهن بو (ابوجهم) کوری (حذیفة) بهرگیکی ئهستووری ساده بو من بهینن ، چونکه خه یالی بردهم له نویژه که مدها)).

(۳۸) نویژ له سهه ره سهیر

۲۲۱. عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (ﷺ): أَنَّ جَدَّتَهُ مَلِيكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) لَطَعَامٍ صَنَعْتُهُ، فَأَكَلَ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَ: ((قَوْمُوا فَأَصَلِّ لَكُمْ)). قَالَ أَنَسُ (ﷺ) بِنُ مَالِكٍ: فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لَيْسَ، فَنَضَحْتُهُ بِمَاءٍ، فَقَامَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)، وَصَفَفْتُ أَنَا وَالْيَتِيمُ وَرَاءَهُ، وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا، فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ. [بخاری/ الصلاة في ثياب/ ۳۶۶]

(اسحاق) کوری (عبدالله) کوری (ابوطلحة) له (انس) کوری (مالک) هوه بو مان دهگیژته وه که موله یکه ی نهکی بانگیشتنی پیغهمبهری خوی (ﷺ) کرد بو خواردنی که سازی کرد بوو، ئه ویش لی خوارد، پاشان فهرمووی: ((ههستن با نویژتان بو بکه م)) (انس) دهلی: ههستاین له سهه ره سهیریکی ئیمه که له بهر کونی رهش دا گه رابوو، ئاورشینیکم کرد به ئاو پیغهمبهر (ﷺ) چوو ه سهری من و مندالیکی بی باوک له دوا یه وه ریزبووین (پیره ژنه کهش له دوامانه وه بوو) ، پیغهمبهر (ﷺ) دوورکاتی بو کردین و پاشان رویشت.

(۳۹) نویژ به نه علیه وه

۲۲۲. عن سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (ﷺ): أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُصَلِّي فِي النَّعْلَيْنِ؟ قَالَ: نَعَمْ. [بخاری/ الصلاة في ثياب/ ۳۷۳]

(سعید) کوری (یزید) دهلی: به (انس) کوری (مالک) م (ﷺ) وت: ئایا پیغهمبهری خوا به نه علیه کانیه وه نویژی دهکرد؟ وتی: به لی.

(۴۰) یه که م مزگه وت له سهه رزه ویدا کرایه وه

۲۲۳. عَنْ أَبِي ذَرٍّ (ﷺ) قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ أَوْلُ؟ قَالَ: ((الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ)). قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ((الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى)). قُلْتُ: كَمْ

بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: ((أَرَبْعُونَ سَنَةً، وَأَيْنَمَا أَدْرَكْتِكَ الصَّلَاةَ فَصَلِّ، فَهُوَ مَسْجِدٌ)). [بخاری/ الانبیاء / ۳۱۸۶].

(ابوذر) (رضی اللہ عنہ) دهلی: وتم: ئەهی پیغەمبەری خوا (ﷺ) کام مزگەوت یەکەم مزگەوتە لەسەر زەویدا؟ فەرمووی: ((مزگەوتی حەرەم)) وتم: پاشان کام؟ فەرمووی: ((مزگەوتی ئەقسا)) وتم: ماوەی نیوانیان چەندە؟ فەرمووی: ((چل سال، لەهەر شوینیکیش کاتی نویژ هات نویژ بکە، ئەو مزگەوتە)).

(۴۱) دروستکردنی مزگەوتی پیغەمبەر (ﷺ)

۲۳۴- عن أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَدِمَ الْمَدِينَةَ، فَنَزَلَ فِي عُلُوِّ الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ: بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَأَقَامَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً، ثُمَّ إِنَّهُ أَرْسَلَ إِلَى مَلَأِ بْنِ النَّجَّارِ، فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِينَ بِسُيُوفِهِمْ، قَالَ: فَكَأَنِّي أَنْظَرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رِدْفُهُ، وَمَلَأُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفَنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ، قَالَ: فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُصَلِّي حَيْثُ أَدْرَكْتَهُ الصَّلَاةَ، وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْعُغْمِ، ثُمَّ إِنَّهُ أَمَرَ بِالْمَسْجِدِ، قَالَ فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَأِ بْنِ النَّجَّارِ فَجَاءُوا فَقَالَ: ((يَا بَنِي النَّجَّارِ تَأْمِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا)). قَالُوا: لَنَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ (ﷻ). قَالَ أَنَسٌ: فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ: كَانَ فِيهِ نَحْلٌ وَقُبُورُ الْمُشْرِكِينَ وَخَرْبٌ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) بِالنَّحْلِ فَقَطَعَ، وَبِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ، وَبِالْخَرْبِ فَسُوِّيتْ، قَالَ: فَصَفُّوا النَّحْلَ قِبْلَةً، وَجَعَلُوا عِضَادَتِيهِ حِجَابَةً، قَالَ: فَكَانُوا يَرْتَجِرُونَ وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) مَعَهُمْ، وَهُمْ يَقُولُونَ:

اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ

فَانْصُرِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ [بخاری/ المساجد / ۴۱۸]

(انس) کوری(مالک) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغەمبەری خوا (ﷺ) هات بو مەدینە لەسەر ووی مەدینە دابەزی لەناوتیرە یە کدا پییان دەوتن: ئەو هی(عمرو کوری عوف) چوار دەشەو لەناویاندا مایەو، پاشان ناردی بەدوای پیاو ماقولانی (بنی النجار) دا، ئەوانیش هاتن شمشیرەکانیان لەمیلیاندا بوو، راوی دهلی: هەر دهلی ئیستا چاوم لە پیغەمبەری خوا (ﷺ) بەسەر و شترە کە یەو (ابوبکر) و لە پاشکۆی و پیاو ماقولانی (بنی النجار) دەورەیان داو هەتا گەیشتە بەردەم مالی (ابو ایوب) دهلی: پیغەمبەری خوا (ﷺ) لەهەر شوینیکی کاتی نویژ بهاتایە نویژی دەکرد، لەمۆلگای عەریش نویژی کرد، پاشان فەرمانی کرد

به دروستکردنی مزگهوت، دهلی: ناردی بهدوای پیاوماقولاآنی (بنی النجار) نهوانیش هاتن و پیسی فهرموون: نهی (بنی النجار) مامهلهی نهه باخه خورمایه تانم لهگهله بکهن))، وتیان: نهبهخوا نرخمان ناوی تهنها لهخوای (عزوجل) نهبی (انس) دهلی: باخهکه نهمانهی تیدابوو دارخورماو گوپی موشریکهکان و چهند که لاوهیه کیش، پیغه مبهه (ﷺ) فهرمانیکرد به برینی دارخورماکانو، هه لته کاندنی گوپی موشریکهکانو که لاوه کانش تهخت کران، دهلی: دارخورماکانیان له لای قیبله وه ریزکرد، دوولاکیشی به بهرد دانرا، دهلی: نهوان سروودیان دهخوینده وه، پیغه مبهه ری خواش (ﷺ) لهگه لیانا هه موو دهیانوت: اللهم لا خیر الا خیر الاخرة فانصر الانصار والمهاجرة

(۴۲) له بارهی نهو مزگهوت هه که له سهه ته قوا دامه زراوه

۲۳۵- عن أبي سلمة بن عبد الرحمن قال: مرَّ بي عبدُ الرحمن بنُ أبي سعيدٍ الخُدريُّ (رضي الله عنه)، قال: قلتُ له: كيفَ سمعتُ أبَاكَ يَدُكُرُ في المَسْجِدِ الَّذِي أُسِّسَ عَلَي التَّقْوَى؟ قال: قالَ أبي: دَخَلْتُ عَلَي رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فِي بَيْتِ بَعْضِ نِسَائِهِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الْمَسْجِدَيْنِ الَّذِي أُسِّسَ عَلَي التَّقْوَى؟ قال: فَأَخَذَ كَفًّا مِنْ حَصْبَاءَ فَضَرَبَ بِهِ الْأَرْضَ ثُمَّ قال: ((هُوَ مَسْجِدُكُمْ هَذَا)) لِمَسْجِدِ الْمَدِينَةِ. قال: فَقُلْتُ: أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ أَبَاكَ هَكَذَا يَدُكُرُهُ.

(ابو مسلم) کوری (عبدالرحمن) دهلی: عبدالرحمن کوری (ابو سعید الخدری) (رضي الله عنه) تپهه به لاماندا، دهلی: پیم وت: چونت بیستوه له ابوبکر باسی نهو مزگهوت بهکات له سهه ته قوا دامه زراوه؟ وتی: باوکم وتی: چوومه خزمهت پیغه مبهه ری خوا (ﷺ) له مالی یهکی له خیزانه کانی، وتم: نهی پیغه مبهه ری خوا (ﷺ) کام لهو دوو مزگهوت هه له سهه ته قوا دامه زراوه؟ دهلی: چنگی چهوی هه لگرت و کیشای بهزه ویدا نینجا فهرمووی: ((نا نهه مزگهوت هه ئیوهیه) مزگهوتی مه دینه دهلی: وتم: شایه تی ددهم من له باوکم بیستوه ئاوا باسی دهکرد.

(۴۳) خیری نویش له مزگهوتی مه دینه و مه ککه

۲۳۶- عن ابن عباس (رضي الله عنهما): إِنَّ امْرَأَةً اشْتَكَتْ شَكْوَى، فَقَالَتْ: إِنَّ شَفَانِي اللَّهُ لَأَخْرَجَنِي فَلَأُصَلِّيَنَّ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ، فَبَرَأْتُ، ثُمَّ تَجَهَّزْتُ تُرِيدُ الْخُرُوجَ، فَجَاءَتْ مَيْمُونَةُ زَوْجِ النَّبِيِّ (ﷺ) تُسَلِّمُ عَلَيْهَا، فَأَخْبَرَتْهَا ذَلِكَ، فَقَالَتْ: اجْلِسِي فَكُلِي مَا

صَنَعْتُ، وَصَلِّي فِي مَسْجِدِ الرَّسُولِ (ﷺ)، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((صَلَاةٌ فِيهِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الْمَسَاجِدِ، إِلَّا مَسْجِدَ الْكَعْبَةِ)).

(ابن عباس) (ﷺ) دهلی: ئافرہ تیک سکا لایہ کی کرد، وتی: ئەگەر خواچاکی کردمەوہ دەچم لە (بیت المقدس) نویژ دەکەم، چاک بوویەوہ، ئینجا خوئی نامادەکرد دەیویست پروات، کەچی مەیمونە ی هاوسەری پیغەمبەر (ﷺ) هات بو لای بو هەوال پرسینی ، ئەویش لەوہ ئاگاداری کرد ، [مەیمونە] وتی: دانیشە چیت دروست کردووە بیخۆ، لەمژگەوتی پیغەمبەریش (ﷺ) نویژ بکە ، من لە پیغەمبەری خوام (ﷺ) بیستووہ دەیفەرموو: (نویژ تیایدا چاکترە لەهەزار نویژ لەمژگەوتەکانی تردا، جگە لەمژگەوتی کەعبە)).

(۴۴) هاتن بو مزگەوتی (قبا) و نویژکردن تیبدا

۲۳۷. عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَأْتِي مَسْجِدَ قَبَاءٍ رَاكِبًا وَمَاشِيًا، فَيُصَلِّي فِيهِ رُكْعَتَيْنِ. [بخاري/ التطوع/ اتیان مسجد قبا / ۱۱۳۶]

(ابن عمر) (ﷺ) دهلی: پیغەمبەری خوا (ﷺ) بەسواری و یان بەپی دەهات بو مزگەوتی (قبا) دوورکات نویژی تیبدا دەکرد.

(۴۵) خیری ئەوہی مزگەوتیک بو خوا دروست بکات

۲۳۸. عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَبِيدٍ (رضي الله عنه): أَنَّ عَثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ (رضي الله عنه) أَرَادَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ، فَكَرِهَ النَّاسُ ذَلِكَ، فَأَحْبَبُوا أَنْ يَدْعَهُ عَلَى هَيْئَتِهِ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَهُ)). [بخاري/ المساجد / من بنى مسجداً / ۴۳۹]

(محمد) کوری (لبید) (ﷺ) دهلی: (عثمان) کوری (عفان) (ﷺ) ویستی مزگەوت دروست بکاتەوہ، خەلک ئەوہیان پی ناخۆش بوو، حەزیان دەکرد، وەکو خوئی بمینی ئەوہ بوێه وتی: لە پیغەمبەری خوام (ﷺ) بیستووہ دەیفەرموو: ((هەرکەس مزگەوتیک بو خوا دروست بکات خوا لە بەهەشتا بەوینە ی ئەوہی بو دروست دەکات)).

(۴۶) خیری مزگەوتەکان

۲۳۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا، وَأَبْغَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ أَسْوَاقُهَا)).

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغمبهری خوا (ﷺ) فہرموی: ((خوشہ ویستریں ولات لہلای خوا مزگہوتہ کانیہتی، ناشیرین ترین ولاتیش لہلای خوا بازارہ کانیہتی)).

(۴۷) خیری زوری ہہ نگاوه کان بو مزگہوتہ کان

۲۴۰۔ عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ (ﷺ) قَالَ: كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بَيْنَهُ أَقْصَى بَيْتِ فِي الْمَدِينَةِ، فَكَانَ لَا تُحْطُهُ الصَّلَاةُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، قَالَ: فَتَوَجَّعْنَا لَهُ، فَقُلْتُ: لَهُ يَا فُلَانُ لَوْ أَنَّكَ اشْتَرَيْتَ حِمَارًا يَفِيكَ مِنَ الرَّمْضَاءِ، وَيَفِيكَ مِنْ هَوَامِّ الْأَرْضِ. قَالَ: أَمْ وَاللَّهِ مَا أَحَبُّ أَنْ بَيْتِي مُطْنَبُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ (ﷺ)، قَالَ: فَحَمَلْتُ بِهِ حَمَلًا حَتَّى أَتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ (ﷺ) فَأَخْبَرْتُهُ، قَالَ: فَدَعَاهُ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ، وَذَكَرَ لَهُ أَنَّهُ يَرْجُو فِي أَثَرِهِ الْأَجْرَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ (ﷺ): ((إِنَّ لَكَ مَا احْتَسَبْتَ)).

(ابی) کوری (کعب) (ﷺ) دهلی: پیاویک له (انصار) یه کان مالہکھی دورترین مالی مہدینہ بوو، ہیچ نویژیکی نہ دہ بوارد له خزمہت پیغمبهری خوا (ﷺ) دهلی: دلہ سووتا بوی، وتم: ئەھی فلان ئەگەر کەریکت بکریایه بتپاریزیت له گەرماهی هاوین و بتپاریزیت له مارو میرووی زهوی ، دهلی: سویند به خوا حەزناکەم مالەکەم له پال مالی پیغمبهری خوا (ﷺ) بیت، دهلی: ئەوہم له دلما هەلگرت هەتا هاتمە خزمەت، پیغمبهری خوا پیم راگه یاند، دهلی: بانگی کردو ئەوہی پی فہرموو ئەو دہیہوی بہہوی ئەوہوہ خیری دەست بکەویت ، پیغمبهر (ﷺ) پی فہرموو: چیت داوا کردووہ خوا دەتداتی.

(۴۸) رویشتن بو نویژہ کان گوناہ دەسریتہ وەو پلہ بەرز دەکاتہ وە

۲۴۱۔ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (ﷺ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ مَشَى إِلَى بَيْتِ مَنْ بُيُوتِ اللَّهِ، لِيَقْضِيَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ، كَانَتْ خَطْوَتَاهُ إِحْدَاهُمَا تَحُطُّ خَطِيئَةً، وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً)).

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغمبهری خوا (ﷺ) فہرمویہتی: ((ہہرکەس له مالی خویان دەستنویش بگریت و پاشان بہوات بو مالیک له مالہکانی خوا، بو ئەوہی فہرزیک له فہرزہکان خوا ئەنجام بدات، ہہنگاوه کانی یه کیکیان گوناھیک لادہبات، ئەوہی تریان پلہیہک بہرزی دەکاتہوہ)).

(۴۹) به نارامی هاتن بو نويزو په له نه کردن

۲۴۲- عن أبي قتادة (رضي الله عنه) قال: بينما نحن نُصلي مع رسول الله (ﷺ) فسمع جلبة، فقال: ((ما شأنكم)). قالوا: استعجلنا إلى الصلاة، قال: ((فلا تفعلوا، إذا أتيتم الصلاة فعليكم السكينة، فما أدركتم فصلوا، وما سبقكم فاتموا)). [بخاري/الاذان / قول الرجل فاتتنا الصلاة / ۶۰۹]

(ابو قتاده) (رضي الله عنه) دهلي: له کاتيکا نيمه له خزمهت پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) نويزمان دهکرد گويي له دهنگي په له په ليهک بوو، فهرموي: نه وه چيتانه . وتيان: په له مان کرد بو نويز، فهرموي: ((دهوا مهکهن، نه گهر هاتن بو نويز دهبي نارامو له سهر خوین، به چه نديا گه يشتن بيکهن، نه وهش له پيشتانه وه کراوه ته وای بکهن)).

(۵۰) دهرچووني نافرته تان بو مزگه وته کان

۲۴۳- عَنْ زَيْنَبِ الثَّقَفِيَّةِ (رضي الله عنها) قَالَتْ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا شَهِدْتَ إِحْدَاكُنَّ الْمَسْجِدَ فَلَا تَمَسَّ طَبِيبًا)).

(زينب الثقفية) (رضي الله عنها) دهلي: پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) پيي فهرمويين: ((نه گهر نافرته تيکتان ويستی نامادهی مزگهوت بييت با بو نهدات له خوئی)).

(۵۱) ريگري له دهرچووني نافرته تان

۲۴۴- عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَنَّهَا سَمِعَتْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) زَوْجَ النَّبِيِّ (ﷺ) تَقُولُ: لَوْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) رَأَى مَا أَحْدَثَتِ النِّسَاءُ لَمَنَعَهُنَّ الْمَسْجِدَ كَمَا مَنَعَتْ نِسَاءَ بَنِي إِسْرَائِيلَ. قَالَ: فَقُلْتُ لِعَمْرَةَ: أُنِسَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مُنْعَنَ الْمَسْجِدِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. [بخاري/ صفة الصلاة/ انتظار الناس قيام الامام العالم / ۸۳۱]

(عمرة بنت عبد الرحمن) دهلي: له عائشهی هاوسهري پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) بيستوه دهوت: نه گهر پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) بيديايه نافرته تان چييان داهيناوه [که دین بو مزگهوت] ريگري دهکران ههروه کو ريگري له نافرته تانی نه وهی ئيسرائيل کرا، راوی دهلي: به عه مرهم وت: نایا نافرته تانی نه وهی ئيسرائيل ريگري مزگهوتيان ليکرا؟ وتی: به لي.

* واته خورازاندنه وهو دهرخستنی جوانيان و بو ن له خودان.

(۵۲) له کاتی چوونه مزگهوتا چی دهوتریت

۲۴۵- عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ - أَوْ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ - (رضی اللہ عنہ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ. وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ)).

له (ابو حمید) هوه یا له (ابی سعید) هوه (رضی اللہ عنہ) پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) فه رموی: ((نه گهر یه کیکتان چووہ ناو مزگهوت بابلی: (اللهم افتح لي أبواب رحمتك) واته: خواجه دهرگاکانی رحمتی خوتمان بو بکهرهوه، کاتی چووہ دهرهوهش با بلی: (اللهم اني اسالك من فضلك) خواجه گیان من داوای خیرو چاکهت لیده کهم.

(۵۳) هه ر کات چووہ مزگهوت بادوو ر کات نویژ بکات

۲۴۶- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) جَالِسٌ بَيْنَ ظَهْرَانِي النَّاسِ، قَالَ: فَجَلَسْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((مَا مَنَعَكَ أَنْ تَرْكَعَ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تَجْلِسَ)). قَالَ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَأَيْتُكَ جَالِسًا وَالنَّاسُ جُلُوسٌ. قَالَ: ((فَإِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسُ حَتَّى يَرْكَعَ رَكَعَتَيْنِ)). [بخاری/ المساجد / اذا اتصل المسجد فليركع ركعتين / ۴۳۳]

(ابو قتاده) (رضی اللہ عنہ) ده لی: چووہ مزگهوت و پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) له ناو خه لکه کهدا دانیشتبوو ده لی: منیش دانیشتم، پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) فه رموی: ((چی ری لیگرتی دوو ر کات نویژ بکهیت پیش نه وهی دابنیشیت))، ده لی: وتم: نهی پیغه مبهری خوا دیم بهریتان دانیشتبوو، خه لکه کهش دانیشتبوو، فه رموی: نه گهر یه کیکتان هاته مزگهوت هوه، بادانه نیشی هه تا دوو ر کات نویژ ده کات)).

(۵۴) نه هی کراوه له دهر چوون له مزگهوت له دوای بانگدان

۲۴۷- عَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ قَالَ: كُنَّا قُعُودًا فِي الْمَسْجِدِ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ)، فَأَدَّانُ الْمُؤَدَّنُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْمَسْجِدِ يَمْشِي، فَاتَّبَعَهُ أَبُو هُرَيْرَةَ بَصْرَهُ حَتَّى خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَمَا هَذَا فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ (رضی اللہ عنہ).

(ابو الشعثاء) ده لی: نیمه له گهل (ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) له مزگهوت دانیشتبووین، بانگبیژ بانگی دا پیاو یك له مزگهوت هه سته و رویشته، (ابوهریره) چاوی تی بری هه تا له مزگهوت هه که چووہ دهرهوه، نینجا (ابوهریره) وتی: له راستیا نهو

پیاوه سه‌رپیچی کرد له (ابو قاسم) چونکه ده‌بوو نویژه‌که‌ی بکات ئینجا بروات .

(۵۵) که‌فاره‌تی تف رۆکردن له مزگه‌وت

۲۴۸- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((الْبُرَاقُ فِي الْمَسْجِدِ حَطِيئَةٌ، وَكَفَّارَتُهَا دَفْنُهَا)). [بخاري/ المساجد/ كفارة البراق/ ۴۰۵]
 (انس) كوری (مالك) (ﷺ) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((تف رۆکردن له‌مزگه‌وت تاوانه، که‌فاره‌تیشی شارندنه‌ویه‌تی))

(۵۶) که‌راهه‌تی خواردنی سیرو هاتن بو مزگه‌وت

۲۴۹- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ: ((مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ - يَعْنِي الثُّومَ - فَلَا يَأْتِيَنَّ الْمَسَاجِدَ)). [بخاري/ صفة الصلاة/ ۸۱۵]
 (ابن عمر) (ﷺ) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) له‌غه‌زای خه‌یبه‌ردا فه‌رمووی: ((هه‌رک‌ه‌س له‌م دره‌خته‌ی خوارد . واته سیر . بانه‌یه‌ته مزگه‌وته‌کان)).

(۵۷) مه‌چنه مزگه‌وت له‌کاتی خواردنی سیرو که‌وه‌رو پیا‌زدا

۲۵۰- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا، أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا، وَلِيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ)). وَإِنَّهُ أَتَى بِقَدْرِ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ، فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا، فَسَأَلَ فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنَ الْبُقُولِ، فَقَالَ: ((قَرَّبُوهَا)). إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ، فَلَمَّا رَأَهُ كَرِهَ أَكْلَهَا قَالَ: ((كُلْ، فَإِنِّي أَنَا جِي مَنْ لَا تُنَاجِي)). [بخاري/ صفة الصلاة/ ۸۱۶]
 (جابر) كوری (عبدالله) (ﷺ) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((هه‌رک‌ه‌س سیروپیا‌زی خوارد با دور بکه‌ویته‌وه لیمان ((له‌مزگه‌وته‌کانمان)) و له‌مالی خویدا دابنیشیت) هه‌روه‌ها قابله‌مه‌یه‌کیان هیئا که پاقله‌مه‌نی تیدابوو که بینی بوئی لی‌دی‌ت ، پرسیا‌ری له‌باره‌وه کرد، وه‌لامیان دایه‌وه پاقله‌مه‌نی تیدایه فه‌رمووی: ((نزیک‌ی بکه‌نه‌وه)) له‌هه‌ندی له‌هاوه‌لانیی، کاتی چاوی پیی که‌وت چه‌زی نه‌کرد بیخوات ، فه‌رمووی: ((بخو، من مونا‌جات ده‌که‌م له‌گه‌ل نه‌وه‌ی مونا‌جات ناکات)).

(۵۸) ده‌رکردنی نه‌وه‌ی بوئی پیا‌زو سیری لی بیت له‌مزگه‌وت

۲۵۱- عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ: أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ (رضي الله عنه) خَطَبَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَذَكَرَ نَبِيَّ اللَّهِ (ﷺ)، وَذَكَرَ أَبَا بَكْرٍ (رضي الله عنه)، قَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ كَأَنَّ دِيكًا نَقَرَنِي ثَلَاثَ

نَقَرَاتٍ، وَإِنِّي لَأَرَاهُ إِلَّا حُضُورَ أَجَلِي، وَإِنَّ أَقْوَامًا يَأْمُرُونَنِي أَنْ أَسْتَخْلِفَ، وَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُنْ لِيُضَيِّعْ دِينَهُ وَلَا خِلاَفَتَهُ، وَلَا الَّذِي بَعَثَ بِهِ نَبِيَّهُ (ﷺ)، فَإِنَّ عَجَلَ بِي أَمْرًا فَالْخِلاَفَةُ شُورَى بَيْنَ هَؤُلَاءِ السِّتَّةِ الَّذِينَ تُوَفِّي رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ، وَإِنِّي قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَقْوَامًا يَطْعَنُونَ فِي هَذَا الْأَمْرِ، أَنَا ضَرَبْتُهُمْ بِيَدِي هَذِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، فَإِنَّ فَعَلُوا ذَلِكَ فَأَوْلَيْتُكَ أَعْدَاءَ اللَّهِ الْكُفْرَةَ الضَّلَالَ، ثُمَّ إِنِّي لَأَدْعُ بَعْدِي شَيْئًا أَهَمَّ عِنْدِي مِنَ الْكِلَالَةِ، مَا رَاجَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) فِي شَيْءٍ مَا رَاجَعْتُهُ فِي الْكِلَالَةِ، وَمَا أَغْلَظَ لِي فِي، شَيْءٍ مَا أَغْلَظَ لِي فِيهِ حَتَّى طَعَنَ بِإصْبَعِهِ فِي صَدْرِي، فَقَالَ: ((يَا عُمَرُ أَلَا تَكْفِيكَ آيَةُ الصِّيفِ الَّتِي فِي آخِرِ سُورَةِ النَّسَاءِ)).

وَإِنِّي إِنْ أَعَشَ أَقْضَ فِيهَا بِقَضِيَّةٍ يَقْضِي بِهَا مَنْ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَمَنْ لَأ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ عَلَى أَمْرَاءِ الْأَمْصَارِ، وَإِنِّي إِنَّمَا بَعَثْتُهُمْ عَلَيْهِمْ لِيَعْدِلُوا عَلَيْهِمْ، وَلِيَعْلَمُوا النَّاسَ دِينَهُمْ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِمْ (ﷺ)، وَيَقْسَمُوا فِيهِمْ فَيُنْفِئَهُمْ، وَيَرْفَعُوا إِلَيَّ مَا أَشْكَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِهِمْ، ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ تَأْكُلُونَ شَجَرَتَيْنِ، لَأ أَرَاهُمَا إِلَّا حَبِيئَتَيْنِ، هَذَا الْبِصَلَّ وَالْتُّومَ، لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا وَجَدَ رِيحَهُمَا مِنْ الرَّجُلِ فِي الْمَسْجِدِ أَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ إِلَى الْبَقِيعِ، فَمَنْ أَكَلَهُمَا فَلْيَمِثْهُمَا طَبْحًا.

(معدان) كورى(طلحة) دهلى: (عمر) كورى(خطاب) روژيكي جومعه وتارى دهخويندهوه يادى پيغهمبهرى خواى(ﷺ) كردهوه، يادى (ابوبكرى) (ﷺ) كردو ئينجا وتى: من له خه ودا بينيم كه له شيريك سى دهن دوكى ليدام ، من خه وه كه واده بينم كه نزيك بوونه وهى كو تاىي ژيانمه، خه لكانيكيش فه رمانم پيده كه ن كه جيگه داريك دابنيم، له راستيدا خواى كه ورهش نايينه كهى و خه لافه ته كهى زاىه ناكات، ئينجا نه گهر مردن په لهى ليكردم خه لافه ت راويژه له نيوان نه و شهش كه سهى كه پيغهمبهرى خوا(ﷺ) كوچى دوايى كردو له وان رازى بوو، من نه وهش ده زانم كه خه لكانيك تانه دهن له م نايينه ﴿نه وانهى﴾ به م ده سته م له سهر ئيسلام لي مداون، جا نه گهر نه و كارهيان كرد نه وانه دوژمنانى خواو كافرو رى لى يون بوون، پاشان من شتيك له دواى خو م به جى ناهي لم كه گرنگ تربيت له لام له چو نيتى دابه شكر دنى ميرات بو كه سو كارى وه كو براو مامه، له هيچ شتيكدا نه وه ندهى نه م باسه پرس و رام نه كردوه به پيغهمبهرى خوا(ﷺ) له هيچ شتيكيشا نه وه ندهى نه و باسه گير نه بووه له گه لما، هه تا به دوو په نجهى كي شاويه تى به سنگماو فه رمويه تى: ((نهى عمر ناييا نايه ته كهى هاوينى

إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا، فِيهِ تِلْكَ الصُّورَ أَوْلَيْكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)). [بخاري/ المساجد/ هل تنبش قبور مشركي الجاهلية / ٤١٧]

(عائشه) (ر.ض) دهلی: (ام حبیبه) و (ام سلمه) (ر.ض) باسی کلیسایه کیان ده کرد که له حبه شه دیویانه . وینهی . پیغمبه ریکی خوی (ﷺ) تیدا بووه، پیغمبه ر (ﷺ) فهرموی: ((نهوانه نه گهر پیاوچا کیکیان تیدا بوایه و بمردایه مزگه وتیان له سهر گوره کهی دروست ده کرد، نه و وینانه شیان تیدا دروست ده کرد، نهوانه له روژی قیامه تدا خراپترین که سن لای خوا)).

(۶۲) هه موو زه ویم بوکراوه به مزگه وت پاکوکه ریشه

۲۵۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رض): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتِّ: أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ وَتُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ طَهْرًا وَمَسْجِدًا، وَأُرْسِلَتْ إِلَيَّ الْخَلْقُ كَافَّةً، وَخْتِمَ بِي النَّبِيُّونَ)). [بخاري/ نصرت بالرعب مسيرة شهر / ٢٨١٥]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغمبه ری خوی (ﷺ) فهرمویه تی: ((به شه شت ریزم دراوه به سهر پیغمبه رندا: وشهی پرمانام پیدراوه، به ترس خستنه دلی دوژمانم پشتگیریم لی کراوه، ده سته وتی جهنگم بو حه لاکراوه، کراوه به پاکوکه ر [واته: له جیی ئاو تیه مومی پی ده کریت] کراوه به سوجه گایش بوم، بو هه موو دروست کراوه کان رهوانه کراوم، کو تای پیغمبه ران به من هاتوه)).

(۶۳) نزیکی له به ره سته وه

۲۵۶- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدِ السَّاعِدِيِّ (رض): قَالَ: كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمْرُ الشَّاةِ. [بخاري/ ستره المصلي / ٤٧٤]

(سهلی) کوری (سعدی الساعدی) (ﷺ) دهلی: له نیوان جی نویژه کهی پیغمبه ری خوی (ﷺ) دیواره که دا بزنه ریبه که هه بوو.

(۶۴) فهرمان کردن به روو کردنه قبیله

۲۵۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رض): أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى، وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فِي نَاحِيَةٍ... وَفِيهِ: ((إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَاسْبِغِ الوُضُوءَ، ثُمَّ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ)). ﴿انظر الحديث: ٢٨٢﴾. [بخاري/ الاستئذان / ٥٨٩٧]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیاویک هاته مزگهوت و نویتز کرد، پیغهمبه (ﷺ) له سوچیگدا بوو، لهم فهرمووده دا هاتووہ ((ئهگهر ههستای بو نویتزکردن، بهباشی دهستنویتز بگره، ئینجا روبکهره قبیله ، ئینجا (الله اکبر) ی نویتز دابهستن بکه)).

(۶۵) گورینی قبیله له شامهوه بو مهککه

۲۵۸- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ (ﷺ) قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ سَنَةً عَشَرَ شَهْرًا، حَتَّى نَزَلَتِ الْآيَةُ الَّتِي فِي الْبَقْرَةِ ﴿۱۴۴﴾ ﴿وَحَيْثُمَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ ﴿فَنَزَلَتْ بَعْدَمَا صَلَّى النَّبِيُّ (ﷺ)﴾، فَأَنْطَلَقَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَمَرَّ بِنَاسٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُمْ يُصَلُّونَ، فَحَدَّثَهُمْ بِالْحَدِيثِ، فَوَلُّوا وُجُوهَهُمْ قِبَلَ الْبَيْتِ. [بخاری/ التمني/ ۶۸۲۵]

(براء) کوپی (عازب) (ﷺ) دهلی: له خزمهت پیغهمبه (ﷺ) شانزه مانگ نویتزمان رووهو (بهیتول مه قدیس) دهکرد، ههتا ئەم ئایه تهی سووره تی (البقره) دابهزی ﴿وحيثما كنتم فولوا وجوهكم شطره﴾ کاتی پیغهمبه (ﷺ) له نویتز بوویه وه ئایه ته که ی بو دابهزی، پیاویک له وان رویشت تیپه ری به لای چه ند که سیگدا له ئەنصاره کان نویتزبان دهکرد، ئەوهی بو گپرانه وه ، ئەوانیش روویان وه رگیپا بو لای که عبه وه.

(۶۶) نهگهر قامهت کرا ئیتز هیج نویتزیک ناکریت جگه له فهرز

۲۵۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (ﷺ)، عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: ((أَنْهُ قَالَ إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ)).

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغهمبه (ﷺ) فهرموویه تی : ((ئهگهر قامهت کرا ئیتز هیج نویتزیک نابی بکریت جگه له نویتزه فهرزه که)).

(۶۷) نهگهر قامهت کرا که ی خه لکی هه لدهستن بو نویتز

۲۶۰- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ (ﷺ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرُونِي)). [بخاری/ الاذان/ ۶۱۱]

(ابوقتاده) (ﷺ) دهلی: پیغهمبه ری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: ((ئهگهر قامهت کرا هه لمهستن ههتا ده مبین)).

(۶۸) قامهت کردن له کاتیکا نیمام دیته دهرهوه

۲۶۱- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ (رضی الله عنه) قَالَ: كَانَ بِلَالٌ يُؤَدِّنُ إِذَا دَحَضَتْ، فَلَا يُقِيمُ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) فَإِذَا خَرَجَ أَقَامَ الصَّلَاةَ حِينَ يَرَاهُ.

(جابر) کوری (سمره) (رضی الله عنه) دهلی: کاتی خور له ناوه پراستی ناسمان لایدهدا بیلال بانگی دهدا، به لام قامهتی نه ده کرد هه تا پیغه مبهه (رضی الله عنه) [له مال] دهره چوو، هه که پیغه مبهه (رضی الله عنه) ده بیینی قامهتی ده کرد.

(۶۹) رویشتنی نیمام بو خوشوردن له دوای قامهت

۲۶۲- عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ: سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ (رضی الله عنه) يَقُولُ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَقَمْنَا، فَعَدَلْنَا الصُّفُوفَ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم)، فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) حَتَّى إِذَا قَامَ فِي مِصَلَّاهُ قَبْلَ أَنْ يُكَبِّرَ، ذَكَرَ، فَأَنْصَرَفَ، وَقَالَ لَنَا: ((مَكَانَكُمْ)). فَلَمْ نَزَلْ قِيَامًا نَنْتَظِرُهُ حَتَّى خَرَجَ إِلَيْنَا وَقَدْ اغْتَسَلَ، يَنْطَفُ رَأْسُهُ مَاءً، فَكَبَّرَ فَصَلَّى بِنَا. [بخاري/ الغسل / ۲۵۱]

(ابو مسلم) کوری (عبدالرحمن) کوری (عوف) دهلی: له (ابوهریره) (رضی الله عنه) م بیست دهیوت: قامه تکرا، هه ستاین بو نویژ، ریزه کانمان ریگ کرد، پیش نه وهی پیغه مبهه (رضی الله عنه) بیته لمان، کاتی ته شریفی هات چوو شوینی نویژ کردن، به لام پیشنه وهی ته کبیر بکات بیری که وته وه گه رایه وه، فه رموی: ((له جیگای خوتان بن) نیمه وه ستاین له جیگای خومان چاوه پیمان کرد هه تا ته شریفی هاته وه خوی شور دبوو، سه ری ئاوی لیده تکا، ئینجا ته کبیری کردو نویژی بو کردین)).

(۷۰) ریگکردنی ریزه کان

۲۶۳- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ (رضی الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ: ((اسْتَوُوا وَلَا تَحْتَلِفُوا فَتَحْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِيَلِينِي مِنْكُمْ أُولُو الْأَحْلَامِ وَالنَّهْيِ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ)). قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: فَأَنْتُمْ الْيَوْمَ أَشَدُّ اخْتِلَافًا.

(ابو مسعود) (رضی الله عنه) دهلی: پیغه مبهه (رضی الله عنه) خوا (رضی الله عنه) دهستی ده هینا به سهه شانمانداو دهیفه رموو: ((ریگ بوهستن جیا جیا مه بن باد له کانتان جیاواز نه بیته، با زاناو خاوهن ژیریه کان نریک بن لیمه وه، ئینجا نه وانیت له دوایانه وه ئینجا نه وانیت له دوایانه وه)) (ابو مسعود) دهلی: به لام نه مرو ئیوه زیاتر جیاوازن.

(۷۱) خیری ریزی پیشهوه

۲۶۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهَجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا)). [بخاری/ الاسهام فی الاذان / ۵۹۰]

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغمبره ری خوا (رضی اللہ عنہ) فہرموویہ تی: ((ئہگہر خہ لک بیانزانیایہ بانگو ریزی یہکہم چیان تیدایہ، ئہگہر دەست نہکەوتایہ بہ تیروپشک نہبی، تیروپشکیان بۆدەکرد، خو ئہگہر بیانزانیایہ لەزوو ہاتن بۆ نویژ چ خیریکی ہئیہ پیش برکییان بۆدەکرد، ئہگہر بیانزانیایہ نویژی خەوتنان و نویژی بہیاناندا چ خیریکی ہئیہ، ئہگہر بەگاگۆلکیش بویہ دەہاتن بۆی)).

۲۶۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوْلَهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا. وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أَوْلَهَا)).

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغمبره ری خوا (رضی اللہ عنہ) فہرموویہ تی: ((باشترین ریزی پیاوان ریزی یہکەمہ، خراپترینیشیان دواریزہ، باشترین ریزی ئافرہ تانیش دواریزیانہ و، خراپترینیشیان یہکەم ریزیانہ)).

(۷۲) سیواک کردن لہگہل ہہموو نویژیکدا

۲۶۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ)، عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: ((لَوْ أَنَّ أَشُقَّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ - وَفِي حَدِيثِ زُهَيْرٍ: عَلَى أُمَّتِي - لَأَمَرْتَهُمْ بِالسُّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ)). [بخاری/ الجمعة / ۸۴۷]

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغمبره ری خوا (رضی اللہ عنہ) فہرموویہ تی: ((ئہگہر لەسەر ئیمانداران لەریوایہ تیکی تردا لەسەر ئومہ تم قورس نہبویہ فەرمانم پیدەکردن کەسیواک بکەن لەگەل ہہموو نویژیکدا)).

* (ئہگہر ئافرہت لە مزگوت لەگەل پیاوان نویژ بکەن، ئہگہر خویمان بہتەنیا نویژ بکەن، ئەوا ریزی یہم باشترە).

(۷۳) خیری (ذکر) له گه ل چوونه ناو نویتز

۲۶۷- عَنْ أَنَسٍ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَجُلًا جَاءَ فَدَخَلَ الصَّفَّ وَقَدَّ حَفَرَهُ النَّفْسُ، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ. فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) صَلَاتَهُ قَالَ: ((أَيُّكُمْ الْمُتَكَلِّمُ بِالْكَلِمَاتِ)). فَأَرَمَ الْقَوْمُ، فَقَالَ: ((أَيُّكُمْ الْمُتَكَلِّمُ بِهَا، فَإِنَّهُ لَمْ يَقُلْ بِأَسًا)). فَقَالَ رَجُلٌ: جِئْتُ وَقَدَّ حَفَرَنِي النَّفْسُ، فَقُلْتُهَا. فَقَالَ: ((لَقَدْ رَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا أَيُّهُمْ يَرْفَعُهَا)).

(انس) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیاویک بهه ناسه برکی هاتوو چووه ریزی نویتزه وه، وتی: ((الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه) کاتی پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) له نویتزه که ی بوویه وه، فه رموی: ((کی بوو نه و ته یه ی وت؟ خه لکه که هه موو بیده نگ بوون، فه رموی: ((کیتان بوو نه و قسانه ی کرد "خرایی نه وتووه)) پیاویک وتی: من بووم کاتی هاتم هه ناسه برکیم بوو نه و قسه یه م کرد، فه رموی: ((چاوم لی بوو دوانزه فریشته پیشپرکییان بوو له سهر نه وه ی که کامیان بهرزی بکاته وه)).

(۷۴) دست بهر زکر دنه وه له نویتزا

۲۶۸- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا قَامَ لِلصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى تَكُونَ حَدْوً مُنْكَبِيهِ ثُمَّ كَبَّرَ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا رَفَعَ مِنَ الرُّكُوعِ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ، وَلَمَّا يَفْعَلُهُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ. [بخاري / صفة الصلاة / ۷۰]

(ابن عمر) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) کاتی راده وه ستا بو نویتز هه ردوو دهستی بهر زده کرده وه هه تا ده گه یشته ناستی شانی نینجا ته کبری ده کرد، کاتی ده یویست رکوع بهریت بهه مان شیوه هه ردوو دهستی بهر زده کرده وه، کاتی له رکوع بهر زده بوویه وه هه مان شتی ده کرد، به لام کاتی له سجود بهر زده بوویه وه وای نه ده کرد.

(۷۵) به چی نویتز دست پیده کات و به چی کوتایی دیت

۲۶۹- عَنْ عَائِشَةَ (رضی اللہ عنہا) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَسْتَفْتِحُ الصَّلَاةَ بِالْكَبِيرِ، وَالْقِرَاءَةَ بِ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وَكَانَ إِذَا رَكَعَ لَمْ يُشْخِصْ رَأْسَهُ وَلَمْ يُصَوِّبْهُ وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ، وَكَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَائِمًا، وَكَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ جَالِسًا، وَكَانَ يَقُولُ فِي

كُلُّ رَكَعَتَيْنِ التَّحِيَّةِ، وَكَانَ يَفْرَشُ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَيَنْصِبُ رِجْلَهُ الْيُمْنَى، وَكَانَ يَنْهَى عَنِ عُقْبَةِ الشَّيْطَانِ، وَيَنْهَى أَنْ يَفْتَرِشَ الرَّجُلُ ذِرَاعِيَهُ افْتِرَاشَ السَّعِ، وَكَانَ يَخْتِمُ الصَّلَاةَ بِالنُّسْلِيمِ.

(عائشه) (ﷺ) دهلی: پیغمبهری خوا(ﷺ) بهتکبیر نوپژ دهست پیده کرد، خویندنیشی به (الحمد لله رب العالمین) دهست پیده کرد، هرکاتی رکوعی دهبرد سهری نه زور دانه واندو نه زوریش بهرزی ده کرده له و بهینه دا رایدگرت ، هرکاتی سهری له رکوع بهر زده کرده سو جدهی نه دهبرد ههتا به ته وای راست ده بوویه هه ، ههروهه هرکاتی سهری له سو جده بهر زده کرده هه ، سو جدهی نه دهبرد ههتا به پیکي داده نیشت، ههروهه له هه موو دوو رکاتیکا ته حیاتیکی ده خویند، قاجی چه پی له ته حیاتا راده خست و قاجی راستی راده گرت ریگری ده کرد له شیوه دانیشتنی شهیتان [له سهرسمتی داده نیشتی و ههردو نه ژنوی بهر زده کاته وه ده ستیشی له زه ویدا داده نی] ههروهه ریگری کرد وه له وهی دهسته کانی له کاتی سو جده دا تهخت له سهر زهوی راده کیشتی و هکو درنده ، نینجا کوتایی نوپژ به سهلام دانه وه دهینا .

(۷۶) ته کبیر له نوپژدا

۲۷۰- عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قال: كان رسول الله (ﷺ) إذا قام إلى الصلاة يكبر حين يقوم، ثم يكبر حين يركع، ثم يقول: ((سمع الله لمن حمده)). حين يرفع صلبه من الركوع، ثم يقول وهو قائم: ((ربنا ولك الحمد)). ثم يكبر حين يهوي ساجداً، ثم يكبر حين يرفع رأسه، ثم يكبر حين يسجد، ثم يكبر حين يرفع رأسه، ثم يفعل مثل ذلك في الصلاة كلها حتى يقضيها، ويكبر حين يقوم من المنى بعد الجلوس، ثم يقول أبو هريرة: إني لأشبهكم صلاة برسول الله (ﷺ). [بخاري/ صفة الصلاة/ ۷۵۶]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: هرکاتی پیغمبهری خوا(ﷺ) هه لدهستا بو نوپژ ، کاتی راده وهستا ته کبیری ده کرد، کاتی رکوعی دهبرد ته کبیری ده کردو دهیفرموو ((سمع الله لمن حمده)) کاتی راست ده بوویه هه پشستی بهر زده کرده له رکوع دهیفرموو: ((ربنا ولك الحمد))، کاتی داده بهزی بو سو جده ته کبیری ده کرد، کاتی داده بهزی بو سو جدهی [دووه م] ته کبیری ده کرد، کاتی سهری بهر زده کرده وه ته کبیری ده کرد نابهو شیویه تا نوپژ هه کی ته وای

دهبوو، ههروهه کاتی له ته حیاتی دواى رکاتی دووهم هه لده ستایه وه ته کبیری ده کرد. له دوا ییدا (ابوهریره) وتی: نویژی من له هه مووتان زیاتر له نویژی پیغه مبهری خوا ده چیت.

(۷۷) ریگری کردن له وهی پیش نیمام بکه وی له ته کبیر و شتی تردا

۲۷۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يُعَلِّمُنَا، يَقُولُ: ((لَا تُبَادِرُوا الْإِمَامَ، إِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ فَقُولُوا: آمِينَ، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ)).
 (ابوهریره) (دهلی): پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فیبری ده کردین و ده یفه رموو: پیش (نیمام) مه که ون، نه گهر ته کبیری کرد ئیوهش بیکه ن، نه گهر وتی: ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ بلین (نامین) نه گهر رکوعی برد ئیوه رکوع بهرن، نه گهر وتی: ﴿سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ ئیوهش بلین ﴿رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ﴾.

(۷۸) دهلی مه نوم شوین نیمام بکه ویتا

۲۷۲- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: سَقَطَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) عَنْ فَرَسٍ فَجَحَشَ شِقَّهُ الْأَيْمَنُ، فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ نَعُوذُ، فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَصَلَّى بِنَا قَاعِدًا فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: ((إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ)). [بخاري/ الصلاة في ثياب/ ۳۷۱]

(انس) کوری (مالک) (دهلی): پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) له ئه سپیک که وته خواره وه لای راستی رووشابوو، ئیمه چووینه خزمه تی بو سهردانی کاتی نویژ هاته پیشه وه، به دانیشتنه وه نویژی بو کردین، ئیمهش له دوا یه وه به دانیشتنه وه نویژمان کرد، کاتی نویژه که ته واو بوو فه رموی: ((بویه نیمام دانراوه تا شوینی بکه ون، نه گهر ته کبیری کرد ته کبیر بکه ن، نه گهر سو جده ی برد سو جده بیه ن، نه گهر به رزبوویه وه به رزبینه وه، نه گهر وتی: ﴿سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ ئیوهش بلین: ﴿رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ﴾، ههروهه نه گهر به دانیشتنه وه نویژی کرد ئیوهش هه مووتان به دانیشتنه وه نویژ بکه ن)).

(۷۹) له نوپژا (ده ستیک ده خریته سه رده سته که ی تر)

۲۷۲- عن وائل بن حُجر (رضی الله عنه): أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ (ﷺ) رَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ كَبْرًا - وَصَفَ هَمَامٌ حَيَالَ أُذُنَيْهِ - ثُمَّ التَّحَفَ بِتَوْبِهِ، ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ أَخْرَجَ يَدَيْهِ مِنَ التُّوبِ ثُمَّ رَفَعَهُمَا، ثُمَّ كَبَّرَ فَرَكَعَ، فَلَمَّا قَالَ: ((سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)) رَفَعَ يَدَيْهِ، فَلَمَّا سَجَدَ سَجَدًا بَيْنَ كَفَيْهِ.

(وائل) کوری (حجر) (ﷺ) ده لی: پیغمبره ری خوام (ﷺ) ده یووہ کاتی چو تہ ناو نوپژوہو و ته کبیری کردووہ هه ردووہ دهستی بهر زکرو تہوہ، همام که راویه که یه ده لی: بهر زکردنه وهی تا ناستی گویچکه ی بووه . ئینجا عه باکه ی پیچاوه له خو یه وهو دهستی راستی خستوتہ سه ر دهستی چه پی، کاتی ویستیویه تی رکوع بهریت دهستی له عه باکه ی دهره ی ناوه ئینجا بهرزی کردوتہ وهو و ته کبیری کردووہ و رکوعی بردووہ ، کاتی فهرموویه تی: ﴿سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ دهستی بهر زکردوتہ وه ، کاتی سوجه شسی بردوه له نیوان هه ردوو له پی دهستی بردوو یه تی.

(۸۰) له نیوان ته کبیرو فاتیجه خویندندا چی دهوتریت

۲۷۴- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (رضی الله عنه)، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ): أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ: ((وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ، وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ. أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ. أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ)). وَإِذَا رَكَعَ قَالَ: ((اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسَلْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي، وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصْبِي)). وَإِذَا رَفَعَ قَالَ: ((اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مَلَأَ السَّمَاوَاتِ وَمَلَأَ الْأَرْضَ، وَمَلَأَ مَا بَيْنَهُمَا، وَمَلَأَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ)). وَإِذَا سَجَدَ قَالَ: ((اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسَلْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ)). ثُمَّ يَكُونُ مِنْ آخِرِ مَا يَقُولُ بَيْنَ التَّسْبُحِ وَالتَّسْلِيمِ: ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ،

وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُوَخَّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ)). وفي الرواية: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ كَبَّرَ ثُمَّ قَالَ: ((وَجَّهْتُ وَجْهِي...)) إِلَى آخِرِهِ.

(علی) کوری (ابی طالب) (ﷺ) له پیغمه مبهری خواوه بو مان ده گپریته وه که کاتی هه ستاوه بو نویتز کردن فرمویه تی : (وجهت وجهی للذي فطر السموات والارض حنیفاً ، وما أنا من المشركين ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين لا شريك له وبذلك امرت وانا من المسلمين) اللهم انت الملك لا اله الا انت، انت ربي وانا عبدك ظلمت نفسي واعترفت بذنبي فاغفر لي ذنوبي جميعاً، انه لا يغفر الذنوب الا انت واهدني ل احسن الاخلاق لا يهدي لأحسنها الا انت، واصرف عني سيئها لا يصرف عني سيئها الا انت لبيك وسعديك، والخير كله في يديك ، والشّر ليس اليك، انا بك واليك تباركت وتعاليت استغفرك واتوجه اليك كاتي ركوعي ده برد ده يفهرموو: (اللهم لك ركعت ، وبك امنت ولك اسلمت خشع لك سمعي وبصري ومخي وعظمي وعصبي) كاتي له ركوع هه لده ستايه وه ده يفهرموو: (اللهم ربنا لك الحمد ملء السموات وملء الارض وملء ما بينهما، وملء ما شئت من شيء بعد كاتي سوجه دي ده بر ده يفهرموو: (اللهم لك سجدت وبك امنت ولك اسلمت ، سجد وجهي للذي خلقه وصوره وشق سمعه وبصره تبارك الله أحسن الخالقين) نينجا له كو تاي ته حياتداوه پيش سه لام دانه وه ده يفهرموو: (اللهم اغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت وما أسرفت، وما أنت أعلم به مني ، انت المقدم وأنت المؤخر لا اله الا انت) له ريوايه تي كيشدا پیغمه مبهری خوا (ﷺ) كاتي ده ستي ده كرد به نویتز ته كيبری ده كردو ده يفهرموو: (وجهت وجهي) تا كو تاي .

(۸۱) بسم الله الرحمن الرحيم ناشكرا نه كردن له نویتزدا

۲۷۵- عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ (رضي الله عنهم)، فَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا مِنْهُمْ يَقْرَأُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. [بخاري/ صفة الصلاة/ ۷۱۰]

(انس) (رضي الله عنه) ده لي: له خزمهت پیغمه مبهری خوا (ﷺ) ابوبكرو عمرو عثمان (رضي الله عنهم) نویتزم كردوه گويم له كه سيان نه بووه (بسم الله الرحمن الرحيم) بخوين.

(۸۲) له باره ی (بسم الله الرحمن الرحيم) هوه

۲۷۶- عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) ذَاتَ يَوْمٍ بَيْنَ أَظْهُرِنَا إِذْ أَغْفَى إِغْفَاءَةً، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مُتَبَسِّمًا، فَقُلْنَا: مَا أَضْحَكَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((أُنزِلَتْ عَلَيَّ آتِفًا سُورَةٌ، فَقَرَأْتُ: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوثُرَ. فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحِرْ. إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْإِبْتِرُ﴾. ثُمَّ قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا الْكُوثُرُ)). فَقُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: ((فَإِنَّهُ نَهَرَ وَعَدَنِيهِ رَبِّي (صلى الله عليه وسلم)، عَلَيْهِ خَيْرٌ كَثِيرٌ، هُوَ حَوْضٌ تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَنَبِيَّتُهُ عَدَدُ النُّجُومِ، فَيُحْتَلَجُّ الْعَبْدُ مِنْهُمْ، فَأَقُولُ: رَبِّ إِنَّهُ مِنْ أُمَّتِي، فَيَقُولُ: مَا تَدْرِي مَا أَحَدْتَتْ بَعْدَكَ.

(انس) (رضي الله عنه) دهلی جاريکیان پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) له ناوماندا بوو، سووکه خه ویکی کردوو، ئینجا سهری به ده م زه رده خه نه وه به رز کرده وه ، ئیلمه ش وتمان بوچی پیده که نیت نه ی پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فهرمووی: ((نا ئیستا سووره تیکم بو دابه زیوه ، خویندی هوه وه فهرمووی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ انا اعطیناک الکوثر فصل لربک وانحر ان شانک هو الابر﴾ ئینجا فهرمووی : ((نایا ده زانن (کوثر چی به؟)) وتمان: خوا و پیغه مبهره که ی باشت ده زانن، فهرمووی: ((روباریکه په روه ردگارم به لینی پیداوم، خیری زوری له سه ره، چه وزیکه له روژی قیامه تدا ئوممه تم دینه سهری ، جامه کانی به نه ندازه ی ژماره ی نه سستی ره کانه، خه لکیک داده برن لییان ، منیش ده لیم: په روه ردگار نه وه له ئوممه تی منه، نه ویش ده فهرموویت: تو نازانی دوا ی تو چییان داهینا وه)).

(۸۳) (ام القرآن) واته (فاتحة) له نويزدا خویندنی واجبه

۲۷۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه)، عَنِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأَمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ - ثَلَاثًا - غَيْرُ تَمَامٍ)). فَقِيلَ لِأَبِي هُرَيْرَةَ: إِنَّا نَكُونُ وَرَاءَ الْإِمَامِ؟ قَالَ: أَقْرَأَ بِهَا فِي نَفْسِكَ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَقُولُ: ((قَالَ اللَّهُ (صلى الله عليه وسلم): قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ قَالَ اللَّهُ ﴿تَعَالَى﴾: ﴿حَمْدِي عَبْدِي. وَإِذَا قَالَ: ﴿الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ﴾ قَالَ اللَّهُ ﴿تَعَالَى﴾: أَتْنِي عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: ﴿مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ﴾ قَالَ اللَّهُ: ﴿مَجْدَنِي عَبْدِي - وَقَالَ مَرَّةً: فَوَضَّ إِلَيَّ عَبْدِي - فَإِذَا قَالَ: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ:

﴿ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ)).

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دہلی: پیغہمبہری (رضی اللہ عنہ) فرمویہ تی: ((ہرکس نویش بکات (ام القرآن) ی تیانہ خوینیٰ نہ وہ نویشہ کہی ناتہ واوہ، ناتہ واوہ، ناتہ واوہ، کہ موکوری تیدایہ)) جابہ (ابوهریره) وترا: نیمہ له پشت نیما مہوہین؟ وتی: له دلی خوتدا بیخوینہ من له پیغہمبہری خواہ (رضی اللہ عنہ) بیستوہ فرمویہ تی: ((خوای گہورہ فرمویہ تی: نویشم له نیوان خوم و بہندہ کہمدا کردوہ بہدوہ بہشہوہ، بہندہ کہش داوای چی کرد دیدہمی، ہرکاتی وتی: (الحمد لله رب العالمين) خوای گہورہ دہ فرمویت: بہندہ کہم سوپاسی کردم، ہرکاتی وتی: (الرحمن الرحيم) خوای گہورہ دہ فرمویت: بہندہ کہم ستایشی کردم، ہرکاتی وتی: (مالک يوم الدين) خوا دہ فرمویت: بہندہ کہم گہورہ و مہزن سہیری کردم جاریکیش فرموی: بہندہ کہم ہموشتیکی خوای دایہ دست من کاتی وتی: (اياك نعبد و اياك نستعين) دہ فرمویت: نہ مہ له نیوان من و بہندہ کہمدایہ، بہندہ کہم چی بوویت بوی دہ کہم . کاتی وتی: ﴿ اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين ﴾ دہ فرمویت: نہ مہ تاییہ تہ بہ بہندہ کہم داوای چیش بکات بوی دہ کہم.

(۸۴) چی دہ توانیٰ نہ وہ بخوینیٰ

۲۷۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) السَّلَامَ، قَالَ: ((ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ)). فَرَجَعَ الرَّجُلُ فَصَلَّى كَمَا ﴿كَانَ﴾ صَلَّى، ثُمَّ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ (ﷺ) فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((وَعَلَيْكَ السَّلَامُ)). ثُمَّ قَالَ: ((ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ)). حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ الرَّجُلُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَحْسَنَ غَيْرَ هَذَا، عَلِمْنِي. قَالَ: ((إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تيسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا)). [انظر الحديث: ۲۶۱].

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دہلی: پیغہمبہری خواہ (رضی اللہ عنہ) ہاتہ مرگہوت، له وکاتہ دا پیاویش ہاتہ مرگہوت و نویشی کرد، نیجا ہاتہ خزمہ تی پیغہمبہری (رضی اللہ عنہ)

سهلامی لیگرد، پیغهمبهر (ﷺ) وهلامی سهلامهکهی دایهوهو فهرمووی: ((بگهپریرهوه نویژهکته بکه چونکه تو نویژت نهکردوه، پیاوهکه گهپرایهوهو نویژهکهی کردهوه ئینجا هاتهوه خزمته پیغهمبهر (ﷺ) سهلامی لیگرد . پیغهمبهر (ﷺ) فهرمووی: سهلامیش لهسهرتو))، ئینجا فهرمووی: بگهپریرهوه نویژهکته بگهروه، چونکه تو نویژت نهکردوه)) هتاسیچار نههمی کرد پیاوهکه وتی: سویند بهوهی بهههق توئی ناردوه، لهوه باشتر نازانم، فییرم بکه، فهرمووی: ((ئهگهر ههستای بو نویژ تهکیر بکه، چهندهت بو دهکری قورئان بخوینه، ئینجا رکوع بیهو بوهستهو لهجووله بگهوه، ئینجا بهرزبیرهوه ههتاریک رادهوستیت، ئینجا سوجه بیهو بوهستهو لهجووله بگهوه، ئینجا بهرز بیرهوه تادادهنشیت و لهجووله دهکویت ئینجا لهههموو نویژهکته تدا بهم شیوه بکه)).

(۸۵) خویندن لهدوای ئیمامهوه

۲۷۹- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ (رضي الله عنه) قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) صَلَاةَ الظُّهْرِ أَوْ الْعَصْرِ، فَقَالَ: ((أَيُّكُمْ قَرَأَ خَلْفِي بِ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾. فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا، وَلَمْ أَرُدْ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ، قَالَ: ((قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ بَعْضَكُمْ خَالَجَنِيهَا)).
(عمران کوری(حصین) دهلی: پیغهمبهری خوا (ﷺ) نویژی نیوهرو یا عهسری بو کردین، فهرمووی: ((کیتان لهپیشمهوه (سبح اسم ربك الاعلى)ی خویند پیاویک وتی: من، هیچ مهبهستم نهبوو خیر نهبی، فهرمووی: ههست دهکهم ههندیکتان خهریکن نویژهکهه لیئتیک دههه)).

(۸۶) الحمد لله و ئامین کردن

۲۸۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمَّنُوا، فَإِنَّهُ مَنْ وَاقَفَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)). قَالَ ابْنُ شَهَابٍ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((أَمِينَ)). (بخاري / صفة الصلاة / ۷۴۷)
(ابوهریره(ﷺ) دهلی: پیغهمبهری خوا(ﷺ) فهرمووی: ((ئهگهر ئیمام ئامینی کرد نیوهش بیکهه، ههركامتان ئامینهکهی لهگهل ئامینی فریشتهکاندا یهک بگریت خوا لهگوناهاه رابووردوهکانی خوشدهبیته)) (ابن شهاب) دهلی: پیغهمبهری خواش(ﷺ) ئامینی دهکرد)).

(۸۷) خویندن له نویتزی به یانیدا

۲۸۱- عَنْ سَمَاكِ بْنِ حَرْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ (رضي الله عنه) عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) فَقَالَ: كَانَ يُخَفِّفُ الصَّلَاةَ، وَلَا يُصَلِّيُ صَلَاةَ هَوْلَاءَ. قَالَ: وَأَنْبَأَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ يَقْرَأُ فِي الْفَجْرِ بِ﴿ق. وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ وَنَحْوَهَا.

(سماك) كوری (حرب) دهلی: له (جابر) كوری (سمره) م پرسی له باره ی نویتزی پیغمبره وه (رضي الله عنه) وتی: نویتزه کانی به کورتی ده کرد ، نویتزی نائه وانه ی نه ده کرد [واته: نه وانه ی زور دریتیان ده کرده وه] دهلی: ناگاداری کردم که پیغمبر (رضي الله عنه) له نویتزی به یانیدا ((ق ، والقران المجید) و وینه ی نه وی ده خویند.

(۸۸) خویندن قورن ان له نویتزی نیوه رو و عه سر

۲۸۲- أَبِي قَتَادَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) يَصَلِّي بِنَا، فَيَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ: الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا، وَيَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ. (بخاري / صفة الصلاة / ۷۴۵)

(ابوقتاده) دهلی: پیغمبره ی خوا (رضي الله عنه) نویتزی بو ده کردین له نیوه رو و عه سر دا له دوو رکاتی یه که مدا فاتحه و سووره تیکی ده خویند جار جار نایه ته که ی دها به گویماندا، له دوو رکاتی دواشدا فاتحه ی ده خویند.

۲۸۳- عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ: فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ ثَلَاثِينَ آيَةً، وَفِي الْأُخْرَيَيْنِ قَدْرَ خَمْسِ عَشْرَةَ آيَةً، أَوْ قَالَ: نِصْفَ ذَلِكَ. وَفِي الْعَصْرِ: فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ: فِي كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ قِرَاءَةِ خَمْسِ عَشْرَةَ آيَةً، وَفِي الْأُخْرَيَيْنِ قَدْرَ نِصْفِ ذَلِكَ.

(ابو سعید الخدری) دهلی: پیغمبره (رضي الله عنه) له نویتزی نیوه رو ودا، له دوو رکاتی یه که مدا، له هر رکاتی که داندازه ی سی نایه تی ده خویند، له دوانه که ی تریشدا نه داندازه ی یانزه نایه ت یا دهلی: نیوه ی نه وه سریشدا له دوو رکاتی یه که مدا، له هر رکاتی که داندازه ی پانزه نایه تی ده خویند، له دوانه که ی تر دا نیوه ی نه وه.

(۸۹) خویندن له نویژی شیواندا

۲۸۴- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضی) قَالَ: إِنَّ أُمَّ الْفَضْلِ بِنْتَ الْحَارِثِ سَمِعَتْهُ وَهُوَ يَقْرَأُ ﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا﴾ فَقَالَتْ: يَا بُنَيَّ، لَقَدْ ذَكَّرْتَنِي بِقِرَاءَتِكَ هَذِهِ السُّورَةَ، إِنَّهَا لَأَخْرَمَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقْرَأُ بِهَا فِي الْمَغْرِبِ. [بخاري / صفة الصلاة / ۷۲۹]

(ابن عباس) (رضی) دهلی: (ام الفضل) کچی (الحارث) گوئی له (ابن عباس) بوو که سووره تی ﴿والمرسلات عرفا﴾ ده خویند ، ئه ویش وتی: روله گیان ، به خویندنی ئه سووره ته ئه وهت بیرخستمه وه که ئه وه دواين سووره ت بوو که له پیغه مبهرم بیستوو له نویژی شیواندا خویندویه تی.

(۹۰) خویندن له نویژی خه وتاندا

۲۸۵- عَنْ جَابِرٍ (رضی) قَالَ: كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ)، ثُمَّ يَأْتِي فَيَوْمُ قَوْمَهُ، فَصَلَّى لَيْلَةَ مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) الْعِشَاءَ، ثُمَّ أَتَى قَوْمَهُ فَأَمَّهُمْ، فَافْتَتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ، فَأَنْحَرَفَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ، ثُمَّ صَلَّى وَحْدَهُ وَأَنْصَرَفَ. فَقَالُوا لَهُ: أَنْأَفَقْتَ يَا فُلَانُ. قَالَ: لَا وَاللَّهِ، وَلَأَتَيْنَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) فَلَا حَيْرَةَ. فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا أَصْحَابُ نَوَاضِحٍ، نَعْمَلُ بِالنَّهَارِ، وَإِنْ مُعَاذًا صَلَّى مَعَكَ الْعِشَاءَ، ثُمَّ أَتَى فَافْتَتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ. فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) عَلَيَّ مُعَاذٍ، فَقَالَ: ((يَا مُعَاذُ أَفَتَأْنُ أَنْتَ؟ أَقْرَأُ بِكَذَا ﴿وَأَقْرَأُ بِكَذَا﴾)) قَالَ سَفِيَانُ: فَقُلْتُ لِعَمْرٍو: إِنَّ أَبَا الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ قَالَ: ((أَقْرَأُ: ﴿وَالشَّمْسُ وَضَحَاهَا﴾ ﴿وَالضُّحَى﴾ ﴿وَاللَّيْلُ إِذَا يَعْشَى﴾ وَ﴿سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾. فَقَالَ عَمْرٍو: نَحْوَ هَذَا. [بخاري / الجماعة والامامة / ۶۶۸]

(جابر) (رضی) دهلی: (معاذ) نویژی له خزمه ت پیغه مبهردا ده کردو ئینجا ده هات ئیمامه تی بو قه ومه که ی ده کرد، شه ویکیان نویژی خه وتنی له خزمه ت پیغه مبهردا (رضی) کرد ئینجا هات بو ناو قه ومه که ی و ئیمامه تی بو کردن، به سووره تی (البقرة) دهستی پیکرد، پیاویک ﴿له ریزه کهیدا﴾ سه لامی دایه وه ، ئینجا به ته نها نویژی کردو چوو ده ره وه، پیاان وت: تو دوو رووییت کرد ئه ی فلان ، وتی: نه به خوا، ده شچمه خزمه ت پیغه مبهری خوا ئاگاداری ده که م، هات بو خزمه ت پیغه مبهرو (رضی) وتی: ئه ی پیغه مبهری خوا (رضی) ئیمه خاوه نی وشتری ئاودیرین به روژدا کارده کهین، معاذ نویژی خه وتنی له خزمه ت به ریزتاندا کردو، ئینجا هات بو لای ئیمه و به سووره تی (البقرة) دهستی پیکرد،

پیغمبر (ﷺ) رووی کرده (معاذ) فرمووی: ((ئهی معاذ ئایا تو خه لک تاقیده که یته وه؟ ئه وه بخوینه ، ئه وه بخوینه)).

سفیان ده لی: به (عمرو) م وت: (ابوزیر) له (جابر) وه بو ی گیراینه وه که فرمووی ته: ﴿والشمس وضحاها﴾ و ﴿والضحی﴾ و ﴿واللیل اذا یغشی﴾ و ﴿سبح اسم ربك الاعلی﴾ بخوینه ﴿عمرو﴾ وتی: شتیک له م جوړه ی فرموو.

(۹۱) ریگری کراوه له پیش که وتن له نیمام له رکوعو سجوددا

۲۸۶- عَنْ أَنَسٍ (رضی) قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) ذَاتَ يَوْمٍ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ أَقْبَلَ عَلَيْنَا ﴿بَوَجْهِهِ﴾ فَقَالَ: ((أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي إِمَامُكُمْ، فَلَا تَسْبِقُونِي بِالرُّكُوعِ وَلَا بِالسُّجُودِ وَلَا بِالْقِيَامِ وَلَا بِالْإِنْصِرَافِ، فَإِنِّي أَرَاكُمْ ﴿مِنْ أَمَامِي وَمِنْ خَلْفِي﴾)). ثُمَّ قَالَ: ((وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَوْ رَأَيْتُمْ مَا رَأَيْتُمْ لَضَحَكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا)). قَالُوا: وَمَا رَأَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((رَأَيْتُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ)).

(انس) (رضی) ده لی: روژیکیان پیغمبره ی خوا (رضی) نویژی بو ده کر دین ، که له نویژ بووی وه رووی تیکر دین و فرمووی: ((ئهی خه لکینه من (نیمام) ی ئیوه من له رکوع و نه له سجود و نه له هه لسانه وه داو نه له سه لامدانه وه دا پیشم مه که ون، من له پیشه وه و له دواشمه وه ده تانینم، ئینجا فرمووی: سویند به وه ی گیانی موحه مه دی به ده سته نه گهر نه وه ی من دیومه ئیوه بیبینن که م پیده که نن و زور ده گرین)) ، وتیان: چیت دیوه ئهی پیغمبره ی خوا؟ فرمووی: ((به هه شت و دوزه خم دیوه)).

(۹۲) ریگری له سه ربه رزگردنه وه له پیش نیمامه وه

۲۸۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((مَا يَأْمَنُ الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ فِي صَلَاتِهِ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوَّلَ اللَّهُ صُورَتَهُ فِي صُورَةِ حِمَارٍ)). [بخاري/ الجماعة والامامة/ ۶۵۹]

(ابوهریره) (رضی) ده لی: پیغمبره ی خوا (رضی) فرمووی ته: ((ئهمین و دلنیا نه بی ئه و که سه ی له پیش نیمامه وه سه ری به رزده کاته وه له نویژ که یدا که خوا شیوه ی نه گوړیته سه ر شیوه ی گویدریژ)).

(۹۳) دهست خستنه سهر نهژنووه سرینهوهی فهرموودهی پیشوو

۲۸۸. عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَبِي، قَالَ: وَجَعَلْتُ يَدَيَّ بَيْنَ رُكْبَتَيْ، فَقَالَ لِي أَبِي: اضْرِبْ بِكَفَيْكَ عَلَى رُكْبَتَيْكَ، قَالَ: ثُمَّ فَعَلْتُ ذَلِكَ مَرَّةً أُخْرَى فَضْرَبَ يَدَيَّ، وَقَالَ: إِنَّا نُهَيِّنَا عَنْ هَذَا، وَأَمَرْنَا أَنْ نَضْرِبَ بِالْأُكْفِ عَلَى الرُّكْبِ. [بخاري / صفة الصلاة / ۷۰۷]

(مصعب) کوری (سعد) بن ابی وقاص (رض) دهلی: لهته نیشته باو کمه وه نوژم دهکرد، وتی: ههردوو دهستم خسته نیوان نهژنوکانم باو کم وتی: دهستت بخه ره سهر نهژنوکانت، وتی: جاریکی تریش ههروام کرد، ئینجا کیشای بهدهستماو وتی: ئیمه ریگریمان لیکراوه کهئاوا بکهین فهرمانمان پیکراوه کهدهستمان بخهینه سهر نهژنومان.

(۹۴) نهوهی له رکوعو سجوددا دهوتریت

۲۸۹. عَنْ عَائِشَةَ (رض) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) يُكثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي)). [بخاري / صفة الصلاة / ۷۸۴]

(عائشه) رض) دهلی: پیغه مبهری خوا (ص) له رکوعو سجوده کانی زورجار دهیفه رموو: ((سبحانک اللهم ربنا وبحمدک، اللهم اغفر لی)). واته: ((پاکوی بی گهردی و بی هاوهلی بو تو ئه ی خواجه، پهروه ردگاری ئیمه ی، شوکرو سوپاست نه کهم، ئه ی خواجه لیم خوش بیه)).

(۹۵) ریگری له قورئان خویندن له رکوعو سجوددا

۲۹۰. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رض) قَالَ: كَشَفَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) السِّتَارَةَ، وَالنَّاسُ صُفُوفٌ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ (رض)، فَقَالَ: ((أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ مُبَشِّرَاتِ النَّبِيِّ إِلَّا الرُّؤْيَا الصَّالِحَةَ، يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ، أَلَا وَإِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا، فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعَظَّمُوا فِيهِ الرَّبَّ عَزَّ وَجَلَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ، فَقَمِّنْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ)).

(ابن عباس) (رض) دهلی: پیغه مبهری خوا (ص) پهرده که ی لادا، له وکاته دا خه لکی له دوا ی (ابوبکر) هوه ریز بوون، فهرمووی: ((ئه ی خه لکینه هیچ

* بخاري / صفة الصلاة / التسبيح والدعاء في السجود / ۷۸۴.

له مژده کانی پیغمبرایه تی نه ماوه جگه له خه ونی چاک، موسلمان دهییینی، یان پیوهی دهیییری، ئایا نازانن من (نههی) م لیکراوه که له رکوع و سجوددا قورئان بخوینم ، له رکوعدا په روهردگاری تیدا به گه وره و مه زن رابگرن، له سوجه شدا کوشش بکه ن له دوعا و پارانه وهدا، شایانی نه وه یه لیقان وهر بگریت)).

(۹۶) کاتی هه ستانه وه له رکوع چی دهوتریت

۲۹۱- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: ((رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مَلَأَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمَلَأَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ التَّنَائِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ - وَكَلْنَا لَكَ عَبْدًا - لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ)).

(ابو سعید الخدری) (رضي الله عنه) دهلی: کاتی پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) سهری له رکوع به رزده کرده دهی فهرموو: ئهی په روهردگارمان سوپاس بو تو پر به ئاسمانه کان و زهوی و نیوانیان، هه روهها پری هه رچی ده تهوی، ته نها تو شایانی سوپاس و شکومه ندیت و هه موو به ندهی توین، ئه وهی تو ئه یدهیت کهس ناتوانی بیگری ته وه، تو نه یدهی کهس ناتوانی بیدات خاوه ن پله سوودی نیه، پله و پایه له تو وه یه.

(۹۷) خیری سوجه و هاندان بو زور سوجه بردن

۲۹۲- عن معدان بن أبي طلحة اليعمری قال: لقيت ثوبان مولى رسول الله (ﷺ). فقلت: أخبرني بعمل أعمله يدخلني الله به الجنة، أو قال: قلت: يا حبيب الأعمال إلى الله. فسكت، ثم سألته فسكت، ثم سألته الثالثة فقال: سألت عن ذلك رسول الله (ﷺ) فقال: ((عليك بكثرة السجود لله (ﷻ)، فإنك لا تسجد لله (ﷻ) سجدة إلا رفعك الله بها درجة، وحط عنك بها خطيئة)). قال معدان: ثم لقيت أبا الدرداء، فسألته، فقال لي مثل ما قال لي ثوبان.

(معدان) کوری (طلحة اليعمری) دهلی: گه یشتم به ثوبانی کارگوزاری پیغه مبهری خوا (وتم: کاریکم پی بلی که بیکه م و به وه خوا بمخاته به هه شته وه، یا وتم: خو شه ویسترین کار لای خوا، (ثوبان) بیدهنگ بوو، ئینجا لیم پرسیه وه، هه ر بیدهنگ بوو، ئینجا بو جاری سییه م لیم پرسیه وه، وتی: له وباره یه وه له پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) پرسیه وه فهرموویه تی: سوجه ی زور ببه بو خوی

گهوره، تو هه سوجههك كه دهيههت بو خوا ئه وه به وه پلهيه (بهرزه دهكاته وه، گوناھيكيشت لي كه م دهكاته وه) (معدان) دهلي: دوايي گهيشتم به (ابورداء) هه مان پرسيارم ليكرد ئه وئيش هه مان وه لامي (ثوبان) ي دامه وه .

(۹۸) پارانه وه له سوجهه دا

۲۹۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ)). [بخاري / صفة الصلاة / ۷۷۹]

(ابوهريره) (رضي الله عنه) دهلي: پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) فهرمويه تي: ((نزيكترين كاتي بهنده له پهروه رگاريه وه، كاتي سوجهه بردنيه تي، كه واته زور بپاريئنه وه تيايا)).

(۹۹) له سهه ر چه ند ئه ندام سوجهه ده بريتي

۲۹۴- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((أَمَرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظَمٍ: الْجَبْهَةِ - وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ - وَالْيَدَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ، وَلَا نَكَفَتِ الثِّيَابَ وَلَا الشَّعْرَ)).

(ابن عباس) (رضي الله عنه) دهلي: پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) فهرمويه تي: ((فهريمانم پيكره وه كه له سهه ر هه وت ئيسقان سوجهه بهرم، ته ويل [ناوچاوه] به ده ست نامارزه ي بولوتيشي كرد هه ردوه ده ستوه هه ردوه ئه ژنوه، په نجه كاني هه ردوه ي نه جل و نه قزيش لوه ل ناكه م [له نويشدا]).

(۱۰۰) ريكي له سوجهه دا وه بهر زكر دنه وه ئه نيشكه كان

۲۹۵- عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ، وَلَا يَبْسُطُ أَحَدُكُمْ ذِرَاعِيَهُ انْبِسَاطَ الْكَلْبِ)). [بخاري / بهرگي ۱۱۸۷۲ اقتران النيرين لا ۱۴]

(انس) (رضي الله عنه) دهلي: پيغه مبهري خوا فهرمويه تي: ((له سوجهه دا ريكو راست بن، باكه ستان قوله كاني رانه خات وه كو چون سهه رايده خات)).

(۱۰۱) دوور خستنه وه ي قول له له شه

۲۹۶- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ إِذَا سَجَدَ فَرَجَ يَدَيْهِ عَنْ إِبْطَيْهِ حَتَّىٰ لَأَرَىٰ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ. [بخاري / الصلاة في ثياب / ۳۸۳]

(عبدالله) كوري (مالك) كوري (بجينه) (رضي الله عنه) دهلي: پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) كاتي سوجهه ده برد هه ردوه قولي له بن بالي دوور ده سخته وه هه تا من سپيالي بن باليم ده بيني.

(۱۰۲) دانیشتن لهسه ره هردووی

۲۹۷. عن طَاوُسًا قَالَ: قُلْنَا لَابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه) فِي الْإِقْعَاءِ عَلَى الْقَدَمَيْنِ؟ فَقَالَ: هِيَ السُّنَّةُ، فَقُلْنَا ﴿لَهُ﴾: إِنَّا لَنَرَاهُ جَفَاءً بِالرَّجُلِ؟ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: بَلْ هِيَ سُنَّةُ نَبِيِّكَ (ﷺ).

(طاوس) دهلی: پرسیمان له (ابن عباس) (رضي الله عنه) له باره ی دانیشتن لهسه ره هردووی پاژنه ی پی؟ وتی: سوننه ته ، پیمان وت: ئیمه وایده بینین که زه حمه ته؟ به لام (ابن عباس) وتی: به لکو سوننه تی پیغمه به ره که ته (رضي الله عنه) [مه به ست دانیشتنی نیوان هردووی سوجه که یه].

(۱۰۳) ته حیات له نویژدا

۲۹۸. عَنْ حِطَّانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيِّ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ (رضي الله عنه) صَلَاةً، فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَقْرَبَتِ الصَّلَاةُ بِالْبِرِّ وَالرَّكَاةِ، قَالَ: فَلَمَّا قَضَى أَبُو مُوسَى الصَّلَاةَ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ، فَقَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ قَالَ: فَأَرَمَ الْقَوْمُ، ثُمَّ قَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ فَأَرَمَ الْقَوْمُ، فَقَالَ: لَعَلَّكَ يَا حِطَّانُ قُلْتَهَا؟ قَالَ: مَا قُلْتُهَا، وَلَقَدْ رَهَيْتُ أَنْ تَبْكَعَنِي بِهَا، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا قُلْتُهَا، وَلَمْ أُرِدْ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: أَمَا تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَقُولُونَ فِي صَلَاتِكُمْ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ خَطَبَنَا، فَبَيَّنَ لَنَا سُنَّتَنَا، وَعَلَّمَنَا صَلَاتَنَا فَقَالَ: ((إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيُؤْمَكُمْ أَحَدُكُمْ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: ﴿غَيْرِ الْمَعْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ فَقُولُوا: آمِينَ، يُجِبْكُمْ اللَّهُ، فَإِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): فَتَلِّكَ بِتَلِّكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، يَسْمَعُ اللَّهُ لَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ (ﷺ): سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَإِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ فَكَبِّرُوا وَأَسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ، وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): فَتَلِّكَ بِتَلِّكَ، وَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمْ: التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)).

((حطان) کوری (عبدالله الرقاشی) دهلی: له گهل (ابو موسی الاشعری) دا نویتزیکم کرد، کاتی کاتی دانیشتن هات پیاویک لهو خه لکه وتی: نویتز کراوه بهاواتای چاکه و زه کات. دهلی: کاتی (ابوموسی) له نویتزه کهی بوویه وه سه لامی دایه وه، وتی: کیستان بوو قسه یه کی ئاوا و ئاوا ی کرد؟ خه لکه که هه موو بیدهنگ بوون کهس وه لامی نه دایه وه، ئینجا وتی: کیستان بوو قسه یه کی ئاوا و ئاوا ی کرد؟ خه لکه که بیدهنگ بوون و کهس وه لامی نه دایه وه بویه وتی: نهی (حطان) له وانیه تو و تییئت؟ وتی: نه موتوو، ده ترسام سه رزه نشتم بکهیت.

پیاویک لهو خه لکه وتی: من بووم وتم، مه به ستیشم ته نها خیر بوو، (ابو موسی) وتی: نازانم له نویتزه کانتانا چی ده لئین، پیغه مبه ری خوا (ﷺ) وتاری بو داین و سوننه ته کانی بو پرون کردینه وه، نویتزه کانی فی رکردین و فهرمووی: ((نه گهر نویتزان کرد ریزه کانتان ریگ بکه ن، نه گهر وتی: ((غیر المغضوب علیهم ولا الضالین) بلین: امین، خوای گه وره نزانان گیراده کات. نه گهر ته کبیری کرد ته کبیر بکه ن و رکوع ببه ن، ئیمام له پیش ئیوه وه رکوع ده بات و له پیش ئیوه شه وه به رزده بیته وه فهرمووی: ئه مه یان به وه (ئه م پیشکه وتنه به ودوا که وتنه) * نه گهر وتی: (سمع الله لمن حمده) بلین: (اللهم رینا لك الحمد) خوا لیئان ده بیستی، چونکه خوای گه وره له سه رزمانی پیغه مبه ره که ی (ﷺ) فهرمووی ته ی: (سمع الله لمن حمده) ئینجا نه گهر ته کبیری کردو سوجه ی برد، ئیوه ش ته کبیر بکه ن و سوجه ببه ن، چونکه ئیمام له پیش ئیوه وه سوجه ده بات، له پیش ئیوه شه وه به رزده بیته وه، ئینجا پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فهرمووی: ئه مه شیان به وه، ئینجا نه گهر له دانیشتن بوو بایه که م قسه ی هه ری هه کیکتان : (التحيات لله والصلوات لله، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين،، اشهد أن لا اله الا الله واشهد أن محمدا عبده ورسوله).

٢٩٩- ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه) أَنَّهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُعَلِّمُنَا النَّشْهَدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ، فَكَانَ يَقُولُ: ((التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ

* نه رهنده ی ئیمام پیشده که ویت نویتز گه ره کان دوا ده که ون له هه نسو که و تا.

الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ)). وَفِي رِوَايَةِ ابْنِ رُمُحٍ: كَمَا يُعَلِّمُنَا الْقُرْآنَ.

(ابن عباس) (رض) دهلی: پیغمبره‌ری خوا (رض) ته‌حیاتی فی‌رده‌کردین وه‌کو فی‌ری سووره‌تی قورئانمان بکات، ده‌یفه‌رموو: (التحیات المبارکات والصلوات الطیبات لله، السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته ، السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین ، أشهد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمداً رسول الله) .

(۱۰۴) له‌نويزا په‌نا له‌چی ده‌کیریت

۳۰۰- عن عائشة (رض) زَوْجِ النَّبِيِّ (رض): أَنَّ النَّبِيَّ (رض) كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ: ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِ وَالْمُعْرَمِ)). قَالَتْ: فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ: مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيدُ مِنَ الْمُعْرَمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: ((إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَّبَ، وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ)). [بخاري/ صفة الصلاة / الدعاء قبل السلام / ۷۹۸].

(عائشه) (رض) هاوسه‌ری پیغمبره‌ری خوا (رض) دهلی: پیغمبره‌ری (رض) له‌نويزا ده‌پارایه‌وه : خوايه من په‌نا ده‌گرم به‌تو له‌سزای گو‌پو له‌فیتنه‌ی جه‌جال‌و، په‌نا ده‌گرم به‌تو له‌فیتنه‌ی ژیان و مردن، خوايه په‌نا ده‌گرم به‌تو له‌هرشتی تووشی گونا هم بکات، له‌قه‌رزیک که‌نادریته‌وه عائشه‌ ده‌لی: یه‌کی وتی (ئه‌ی پیغمبره‌ری خوا) بو‌ئه‌وه‌نده په‌نا ده‌گری له‌قه‌رزای؟ فه‌رمووی: ((پیاو نه‌گهر قه‌رزایوو قسه‌ده‌کات و درود‌ده‌کات، به‌لین ده‌دات و نایباته سه‌ر)).

(۱۰۵) نزا له‌نويزدا

۳۰۱. عَنْ أَبِي بَكْرٍ (رض): أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ (رض): عَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي. فَقَالَ: ((قُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَبِيرًا - وَقَالَ قُتَيْبَةُ: كَثِيرًا - وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ)). [بخاري/ قوله تعالى: ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ۶۹۵۳].

(ابوبکر) (رض) ده‌لی: وتم به‌پیغمبره‌ری خوا (رض) نزایه‌کم فی‌ریکه له‌نويزه‌کانما بیلیم، ئه‌ویش فه‌رمووی: (اللهم اني ظلمت نفسي ظلماً كبيراً - قتيبه ده‌لی: - كثيراً ولا يغفر الذنوب الا انت ، فاعفر لي مغفرة من عندك ، وارحمني ، انك أنت الغفور الرحيم) واته: خوايه گیان من سته‌میکی زورو

گه ورهه له خۆم کردوو هه که سیش له گونا هه خۆشنا بیته جگه له تو ، ده خوت لی به خوش ببهو به زه بیته پیما بیته وه ، ته نه ته تو لی بورده و میهره بانیه .

(۱۰۶) نه فرین کردن له شه ییتان له نویژ او په ناگرتن به خوا لی

۳۰۲- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَسَمِعْنَاهُ يَقُولُ: ((أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ)). ثُمَّ قَالَ: ((الْعَنْكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ)). ثَلَاثًا وَبَسَطَ يَدَهُ كَأَنَّهُ يَتَنَاوَلُ شَيْئًا، فَلَمَّا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ سَمِعْنَاكَ تَقُولُ فِي الصَّلَاةِ شَيْئًا لَمْ نَسْمَعْكَ تَقُولُهُ قَبْلَ ذَلِكَ؟ وَرَأَيْنَاكَ بَسَطْتَ يَدَكَ. قَالَ: ((إِنَّ عَدُوَّ اللَّهِ إبْلِيسَ جَاءَ بِشَهَابٍ مِنْ نَارٍ لِيَجْعَلَهُ فِي وَجْهِ، فَقُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قُلْتُ: أَلْعَنْكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ الثَّامَّةِ، فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ أَرَدْتُ أَخْذَهُ، وَاللَّهِ لَوْلَا دَعْوَةُ أَخِيْنَا سُلَيْمَانَ لَأَصْبَحَ مُوتَقًا يَلْعَبُ بِهِ وَلَدَانُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ)).

(ابودرداء) (رضی اللہ عنہ) ده لی: پیه میهری خوا (رضی اللہ عنہ) هه ستا دهستی کرد به نویژ کردن گویمان لی بوو دهیفرموو: (اعوذ بالله منك) په ناده گرم به خوا له تو ، ئینجا سی جار فهرمووی: ((نه فرینت لی ده کهم به نه فرینی خوا. (سی جار) ده ستیشی دریژ کرد وه کو شتی که بگریت، کاتی له نویژ بوویه وه، وتمان: ئه ی پیغه میهری خوا (رضی اللہ عنہ) گویمان لی بوو له نویژه که تدا شتی کهت ده فهرموو که پیشت لیمان نه بیستبووی؟ چاویشتمان لی بوو ده ستت دریژ ده کرد، فهرمووی: ((ئیلیس دوژمنی خوا سه ره بزوتکیکی هینا بوو ده یویست بیدات به سه روچاوما، منیش سی جار وتم: په ناده گرم به خوا له تو، ئینجا سی جار وتم: نه فرینت لی ده کهم به نه فرینه ته واوه کانی خوا به لام نه چوووه دواوه، پاشان ویستم بیگرم سویند به خوا ته گهر پارانه وه که ی سلیمانی برام نه بوایه نه به ستراه وه و مندالانی خه لکی مه دینه گه مه یان پیده کرد)).

(۱۰۷) سلاوات له سه ره پیغه میهر (رضی اللہ عنہ)

۳۰۳- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَنَحْنُ فِي مَجْلِسِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ، فَقَالَ لَهُ بَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ: أَمَرَنَا اللَّهُ تَعَالَى أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَكَيْفَ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ؟ قَالَ: فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) حَتَّى تَمْنَيْنَا أَنَّهُ لَمْ يَسْأَلْهُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ. وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. وَالسَّلَامُ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ)).

(ابو مسعود الانصاری) (رضی اللہ عنہ) دہلی: ٹیمہ لہلای (سعد) کوری (عبادہ) دانیشتبویین ، پیغمبرہری خوا (رضی اللہ عنہ) ہات بؤ ناومان ، (بشر) کوری (سعد) پیئی وت: خوی گہورہ فہرمانی پیگردوین کہسلاواتت لہسہر بدہین ئہی پیغمبرہری خوا (رضی اللہ عنہ) ، چوئن سلاواتت لہسہر بدہین؟ پیغمبرہری خوا (رضی اللہ عنہ) بیڈہنگ بوو، ئہوہندہی پی چوو خوژگہمان دہخواست کہ ئہو پرسیارہی لیئہکرایا ئینجا فہرموی : (بلین : اللهم صلی علی محمد وعلی ال محمد ، کما صلیت علی ابراہیم وبارک علی محمد ، وعلی ال محمد کما بارکت علی ال ابراہیم فی العالمین انک حمید مجید والسلام کما قد علمتم) .

(۱۰۸) سہلام دانہوہ لہنویش

۳۰۴- عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كُنْتُ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ، حَتَّى أَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ.

(عامر) کوری (سعد) (رضی اللہ عنہ) دہلی: من دہمینی پیغمبرہری خوا (رضی اللہ عنہ) سہلامی دہدایہوہ بہلای راستیو بہلای چہ پیدا ہتا سپیایی رومہتیم دہبینی .

(۱۰۹) کہراہتی ناماژہ کردن بہدہست لہکاتی سہلام دانہوہدا

۳۰۵- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) قُلْنَا: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْجَانِبَيْنِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ): ((عَلَامَ تَوْمَثُونَ بِأَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شَمْسٍ؟ إِنَّمَا يَكْفِي أَحَدَكُمْ أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَى فَخْذِهِ، ثُمَّ يُسَلِّمَ عَلَى أَخِيهِ مِنْ عَلَى يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ)).

(جابر) کوری (سمرہ) (رضی اللہ عنہ) دہلی: ٹیمہ ئہگہر لہخزمہت پیغمبرہری خوا (رضی اللہ عنہ) (نویشمان بگردایہ، دہمانوت: السلام علیکم ورحمہ اللہ ، السلام علیکم ورحمہ اللہ ، بہدہست ناماژہی بؤ ہر دو لاکہی کرد، پیغمبرہری خوا (رضی اللہ عنہ) فہرموی: ((بوچی بہدہست ناماژہ دہکہی ہر دہلیی کلکی ئہسپی (تورہ) ئہوہندہ بہسہ بؤ یہکیکتان کہدہستی بخاتہ سہر رانیی، ئینجا سہلام بکات لہبراکہی لہلای راستیہوہو لہلای چہیہوہ)).

(۱۱۰) چی دہوتریت دوا سہلام دانہوہ لہنویش

۳۰۶- عَنْ وَرَادِ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كَتَبَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ إِلَى مُعَاوِيَةَ (رضی اللہ عنہ): أَنْ رَسُولَ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) كَانَ إِذَا فَرَعَ مِنَ الصَّلَاةِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((لَا إِلَهَ إِلَّا

اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَّ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ)). [بخاری / صفة الصلاة / الذكر بعد الصلاة / ۸۰۶].

(وراد) کاکوزاری (المغیره) کوری (شعبه) (ﷺ) دهلی: (مغیره) کوری (شعبه) نووسی بؤ (معاویہ) (ﷺ) کاتی پیغهمبهری خوا (ﷺ) له نویتز ده بوویه وهو سه لامی ده دایه وه، ده یفرموو: (لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شي قدير، اللهم لا مانع لما اعطيت ولا معطي لما منعت ولا ينفع ذا الجد منك الجد) واته: هیچ خویهک نییه جگه له (الله) تاك و ته نیایه و بؤ شه ریکه، مولک هه مووی هی نه وه سو پاس ته نیا بوئه وه ، نه ویش ده سه لاتی به سه ر هه موو شتی کدا هیه، نهی خویه، نه وهی تو ده یبه خشیت بهری لی ناگیریت. نه وهی تو نه یبه خشیت کهس ناتوانی بییه خشیت، خاوه ن سامانه کان سوود له سامان و ده سه لاتیان وهر ناگرن له لای تو)).

(۱۱۱) ته کبیر له دواى نویتز

۳۰۷- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنَّا نَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) بِالْتَّكْبِيرِ. [بخاری / صفة الصلاة / الذكر بعد الصلاة / ۸۰۶]

(ابن عباس) (ﷺ) دهلی: ئیمه به ته کبیر ده مانزانی پیغهمبهری خوا (ﷺ) له نویتز بوئه وه [مه به ست له زکری دواى نویتزه].

(۱۱۲) سبحان الله والحمد لله والله اكبر دواى نویتز

۳۰۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه)، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، فَتُكَّ تَسْعَةً وَتَسْعُونَ، وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. غُفِرَتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ)).

(ابوهریره) (ﷺ) له پیغهمبهری خوا وه بو مان ده گیریتته وه که فه رموویه تی: ((هه رکهس له دواى هه موو نویتزیک سی و سی جار (سبحان الله) و سی و سی جار) الحمد لله) و سی و سی جار (الله اکبر) بکات که ده کاته نه وه دو نو، بو ته و او کردنی سه ده کهش بلی: (لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل

شیء قدیر (خوا له‌گوناهه‌کانی ده‌بووریٔ نه‌گه‌ر به‌ئه‌ندازه‌ی که‌فی ده‌ریاش بیٔت.

(۱۱۳) رؤیشتن دواى نوویژ به‌لای راستو چه‌پدا

۳۰۹- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضی‌الله‌عنه‌وآله‌وسلم‌علیه‌وسلّم) قَالَ: لَا يَجْعَلَنَّ أَحَدُكُمْ لِلشَّيْطَانِ مِنْ نَفْسِهِ جُزْءًا: لَا يَرَى إِلَّا أَنْ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ لَا يَنْصَرِفَ إِلَّا عَنْ يَمِينِهِ، أَكْثَرَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَنْصَرِفُ عَنْ شِمَالِهِ. [بخاری/ صفة الصلاة/ ۸۱۴]

(عبدالله) كورى (مسعود) (رضی‌الله‌عنه‌وآله‌وسلم‌علیه‌وسلّم) ده‌لی: با‌که‌ستان شه‌یتان زال‌نه‌کات له‌ده‌روونی خویدا به‌وه‌ی: و‌ابزانیٔ که‌ئه‌رکی سه‌رشانیه‌تی کاتی له‌نوویژ ده‌بیٔته‌وه ده‌بی هه‌ر به‌لای راستا هه‌ستی‌و ب‌روات، چونکه من زؤرتینی کات، دیومه پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) که‌له‌دواى نوویژ هه‌ستاوه‌و به‌لای چه‌پدا رؤیشتوه‌و.

(۱۱۴) کی شیواوتره بو ئیمامه‌ت

۳۱۰- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ (رضی‌الله‌عنه‌وآله‌وسلم‌علیه‌وسلّم) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَبُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سَلْمًا. وَلَا يُؤْمَنُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ، وَلَا يَقْعُدُ فِي بَيْتِهِ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ)).

(ابو مسعود الانصارى) (رضی‌الله‌عنه‌وآله‌وسلم‌علیه‌وسلّم) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) فه‌رموویه‌تی : ((ئه‌وه‌ی ئیمامه‌ت ده‌کات بو خه‌لک با شاره‌زاترینیان بیٔت له‌خویندن قورئاندا، ئه‌گه‌ر له‌قورئان خویندندا یه‌کسان بوون، شاره‌زاترینیان له‌سوننه‌تدا، ئه‌گه‌ر له‌سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ریشدا یه‌کسان بوون له‌پیشتریان له‌کوچ کردندا، ئه‌گه‌ر له‌وه‌شدا یه‌کسان بوون له‌موسلمان بووندا . نابی ببی به‌ ئیمام پیای‌و له‌شوینی ده‌سه‌لاتی پیای‌وکی‌تردا، له‌سه‌ر جیگه‌که‌شی نابی دابنیشیٔت به‌ره‌زامه‌ندی خو‌ی نه‌بی)).

(۱۱۵) شوینکه‌وتن و هه‌ئسوکه‌وت له‌دواى ئیمام

۳۱۱- عَنْ الْبِرَاءِ (رضی‌الله‌عنه‌وآله‌وسلم‌علیه‌وسلّم): أَنَّهُمْ كَانُوا يُصَلُّونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، فَإِذَا رَكَعَ رَكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فَقَالَ: ((سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)) لَمْ نَزَلْ قِيَامًا حَتَّى نَرَاهُ قَدْ وَضَعَ وَجْهَهُ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ تَنَبَّعَهُ. [بخاری/ صفة الصلاة/ ۷۷۸]

(براء) (رضی‌الله‌عنه‌وآله‌وسلم‌علیه‌وسلّم) ده‌لی: هاوه‌لان له‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) نوویژیان ده‌کرد، کاتی رکوعی ده‌برد ، ئه‌وانیش رکوعیان ده‌برد، کاتی سه‌ری به‌رز ده‌کرده‌وه له‌رکوع

دهیفه رموو (سمع الله لمن حمده) ئیمه هر به پیوه ده ماینه وه هه تا ده مانیینی
[پیغه مبهر(ﷺ)] ناوچاوی له سهه زهوی به ئینجا شوینی ده که وتین.

(۱۱۶) فه رمانی کرد به ئیما مه کان که نویژه کانیا ن کورتو ته واوبیت

۳۱۲- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ: إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا. فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) غَضِبَ فِي مَوْعِظَةٍ قَطُّ أَشَدَّ مِمَّا غَضِبَ يَوْمَئِذٍ، فَقَالَ: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ مِنْكُمْ مُنْفِرِينَ، فَأَيُّكُمْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيُوجِزْ، فَإِنَّ مِنْ وِرَائِهِ الْكَبِيرَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ)). [بخاري/ الاحكام / ۶۷۴۰].

(ابو مسعود الانصاری) (رضي الله عنه) ده لی: پیاویک هاته خزمهت پیغه مبهر(ﷺ) وتی: من له نویژی به یانیاندا دوا ده که وم به هو ی فلانه که سه وه که در یژی ده کاته وه، پیغه مبهر(ﷺ) تووره بوو تووره بوونی که هه رگیز نه مان دیبوو له ناموزگاریدا پیغه مبهر(ﷺ) نه وه نده تووره بویت وه کو نه و روزه، ئینجا فه رموی: ((ئه ی خه لکینه که سانیکتان خه لک راوده نی ن نه وه ی ئیما مهت بو خه لکی ده کات، باکورتی بکاته وه، چونکه پیرو لاوازو خاوه ن کار له پشتیه وه)).

(۱۱۷) جیگردانانی ئیما مه نه گهر نه خو ش که وت

۳۱۳- عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ (رضي الله عنها) فَقُلْتُ لَهَا: أَلَا تُحَدِّثِينِي عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)? قَالَتْ: بَلَى، ثَقُلَ النَّبِيُّ (ﷺ) فَقَالَ: ((أَصَلَّى النَّاسُ)). قُلْنَا: لَأَ، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: ((ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ)). فَفَعَلْنَا، فَاعْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنْوَأَ فَأَغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ، فَقَالَ: ((أَصَلَّى النَّاسُ)). قُلْنَا: لَأَ، وَهُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: ((ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ)). فَفَعَلْنَا، فَاعْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنْوَأَ، فَأَغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ، فَقَالَ: ((أَصَلَّى النَّاسُ)). فَعَلْنَا: لَأَ، وَهُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَتْ: وَالنَّاسُ عُكُوفٌ فِي الْمَسْجِدِ، يَنْتَظِرُونَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) لِصَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ، قَالَتْ: فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِلَيَّ أَبِي بَكْرٍ (رضي الله عنه) أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَاتَاهُ الرَّسُولُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَأْمُرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ (رضي الله عنه) وَكَانَ رَجُلًا رَقِيقًا: يَا عُمَرُ صَلِّ بِالنَّاسِ، فَقَالَ عُمَرُ (رضي الله عنه): أَنْتَ أَحَقُّ بِذَلِكَ. قَالَتْ: فَصَلَّى

بِهِمْ أَبُو بَكْرٍ (ﷺ) تِلْكَ الْأَيَّامَ، ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خَفَّةً، فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ - أَحَدُهُمَا الْعَبَّاسُ (ﷺ) - لِمَصَلَاةِ الظُّهْرِ، وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ، فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ (ﷺ) أَنْ لَا يَتَأَخَّرَ، وَقَالَ لَهُمَا: ((أَجْلِسَانِي إِلَى جَنْبِهِ)) فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ (ﷺ) يُصَلِّي وَهُوَ قَائِمٌ بِمَصَلَاةِ النَّبِيِّ (ﷺ) وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِمَصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ، وَالنَّبِيُّ (ﷺ) قَاعِدٌ. قَالَ عَبِيدُ اللَّهِ: فَدَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَهُ: أَلَا أَعْرَضَ عَلَيْكَ مَا حَدَّثْتَنِي عَائِشَةُ عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)؟ فَقَالَ: هَاتِ. فَعَرَضْتُ حَدِيثَهَا عَلَيْهِ، فَمَا أَنْكَرَ مِنْهُ شَيْئًا، غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ: أَسَمَّتْ لَكَ الرَّجُلَ الَّذِي كَانَ مَعَ الْعَبَّاسِ؟ قُلْتُ: لَا قَالَ هُوَ عَلِيٌّ، (ﷺ). [بخاري/ الجماعة والامامة/ ٦٥٥].

عبیدالله) کوری (عبدالله) دهلی: چوومه مالی (عائشه) (ر.ض) پیموت: نایا باسی نه خووشیه که ی پیغه مبهری خوام (ﷺ) بو ناکهیت؟ وتی: بهلی: پیغه مبهر (ﷺ) له شی قورس بووبوو فهرمووی: (نایا خه لکه که نویژیان کرد) وتمان: نه خیر، نه وان چاوه ری پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: ئاوم بو بکه نه کاسه که وه)) ئاومان تیگردوو دهستنویژی گرت، ئینجا ویستی ههستی، به لام له هوش خوی چوو، کاتی که هاته وه هوش خوی فهرمووی: ((نایا نویژیان کرد) وتمان: نه خیر، چاوه ری به ریژتانه نه پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: ((ئاوم بو بکه نه کاسه که وه) ئاومان تیگردوو دهستنویژی گرت و ویستی ههستی، به لام له هوش خوی چوو، کاتی هاته وه هوش خوی فهرمووی: ((نایا خه لکه که نویژیان کرد)) وتمان: نه خیر چاوه ری به ریژتانه نه پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: ((ئاوم بو بکه نه کاسه که وه. ئاومان تیگردوو دهستنویژی گرت و ویستی ههستی بو نویژ، به لام له هوش خوی چوو، کاتی هاته وه هوش خوی، فهرمووی: (نایا خه لکه که نویژیان کرد) وتمان: نه خیر، نه وان چاوه ری به ریژتانه نه پیغه مبهری خوا (ﷺ) (عائشه) (ﷺ) وتی: خه لکه که له مزگهوت مابوونه وه، چاوه ری پیغه مبهری خوا (ﷺ) بوون بو نویژی خه وتنان ئنجا پیغه مبهر (ﷺ) ناردی به دوا ی ابوبکر دا (ﷺ) که نویژ بو خه لکه که بکات، نیرواره که چوو بو لای ابوبکر و تی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمانت پیده کات که نویژ بو خه لکه که بکهیت (ابوبکر) (ﷺ) که پیاویکی زور دل ناسک بوو وتی: نهی (عمر) نویژ بو نه و خه لکه بکه. (عمر) (ﷺ) وتی: تو شیاوتری به وه، ئینجا

(ابوبکر) ئەو چەند رۆژە نويزی بۆکردن پاشان پيغەمبەری خوا(ﷺ) دەرچوو لەنيوان دوپياودا كەيەكيان عباس بوو(هاتە دەرەوہ بو نويزی نيوەرۆ لەوکاتەدا (ابوبکر) نويزی بۆ خەلکەكە دەکرد، کاتی (ابوبکر) چاوی كەوت بە پيغەمبەر(ﷺ) ويستی بيته دواوہ، بەلام پيغەمبەر(ﷺ) ئامازەي بۆ کرد كەنەچيته دواوہ، بەدوو كەسەكەي فەرموو: ((لەتەنيشتيا دامنيشيني لەتەنيشت (ابوبکر) ەوہ داياننا، (ابوبکر) بەپيوہ بەنويزەكەي پيغەمبەر(ﷺ) نويزی دەکردوو، خەلکەكەش بەنويزەكەي (ابوبکر) نويزيان دەکرد. پيغەمبەر(ﷺ) دانيشتبوو (عبيد اللہ) وتی: چوومە ژوورەوہ بۆلای (عبدالله) كوری (عباس) پيموت: ئايا ئەوہی عائشە لەبارەي نەخوشیەكەي پيغەمبەرەوہ (ﷺ) پيی وتی: بۆت نەگيرمەوہ؟ وتی: بلی: منيش بۆم گيرايەوہ، هيچی لی رەت نەکردەوہ بەلام وتی: ناوی ئەو پياوہی پی وتی: كەلەگەل (عباس) دا بوو؟ وتی: نەخیر، وتی: ئەوہ علی (ﷺ) بوو.

(۱۱۸) ئەگەر ئيمام دواكەوت كەسيكى تر دەخريته پيشەوہ

۳۱۴- عن المغيرة ابن شعبة (رضي الله عنه): أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) تَبُوكَ، قَالَ الْمَغِيرَةُ: فَتَبَرَّرَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) قَبْلَ الْغَانِطِ، فَحَمَلَتْ مَعَهُ إِدَاوَةَ، قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِلَيَّ أَخَذْتُ أَهْرِيْقَ عَلَى يَدَيْهِ مِنَ الْإِدَاوَةِ، وَغَسَلَ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ، ثُمَّ ذَهَبَ يُخْرِجُ جُبَّتَهُ عَنِ ذِرَاعَيْهِ، فَضَاقَ كَمَا جُبَّتُهُ، فَأَدْخَلَ يَدَيْهِ فِي الْجُبَّةِ، حَتَّى أَخْرَجَ ذِرَاعَيْهِ مِنَ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ، وَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ عَلَى حُفْيَيْهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ، قَالَ الْمَغِيرَةُ: فَأَقْبَلْتُ مَعَهُ حَتَّى نَجِدُ النَّاسَ قَدْ قَدَّمُوا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ (رضي الله عنه) فَصَلَّى لَهُمْ، فَأَدْرَكَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ، فَصَلَّى مَعَ النَّاسِ الرَّكْعَةَ الْآخِرَةَ، فَلَمَّا سَلَّمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ (رضي الله عنه) قَامَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُتِمُّ صَلَاتَهُ، فَأَفْرَعُ ذَلِكَ الْمُسْلِمِينَ، فَأَكْثَرُوا التَّسْبِيْحَ، فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ (ﷺ) صَلَاتَهُ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ، ثُمَّ قَالَ: ((أَحْسَنْتُمْ)) أَوْ قَالَ: ((قَدْ أَصَبْتُمْ)) يَعْطِبُهُمْ أَنْ صَلُّوا الصَّلَاةَ لَوْقَتِهَا. [بخاري/ الضوء/ ۱۸۰].

(مغیره) كوری (شعبه) (ﷺ) دەلی: لەغەزای تەبوكدای لەخزمەت پيغەمبەری خوا(ﷺ) بووم، پيغەمبەری خوا(ﷺ) چووہ دەرەوہ بو دەست بەئاو گەياندن، منيش مەسینەيەك ئاوم بۆ ەلگرت پيش نويزی بەيانی بوو، کاتی پيغەمبەر(ﷺ) گەرايەوہ، بۆلام ئاوم کرد بەدەستیای سى جار دەستی شۆرد،

ئینجا دەموچاوی شوورد، ئینجا ویستی قوولی له جبهه که یه وه در بهیانی به لام تهسک بوو ناچار دهستی له خواره وه له ژیر جبهه که یه وه در هینا وه هر دوو قوولی ههتا ئه نیشکی شوورد، ئینجا مهسحی کاله و پیتاوه کان (خوفه کان) ی کرد، ئینجا هاته وه، مغیره دهلی: منیش له خزمه تیا هاتم وه ههتا دیمان خه لکه که (عبدالرحمن) کوری (عوف) یان (ع) خستوته پی شه وه نویژیان بو دهکات، پیغمبه ر (ع) گه یشت بهر کاتیکا له گه ل خه لکه که دا دوا رکاتی کرد، کاتی (عبدالرحمن) سه لامی دایه وه، پیغمبه ر (ع) هه لسا یه وه نویژه که ی ته واو کرد، ئه و چاوه ری نه کرد نه ی پیغمبه ر (ع) موسلمان هه کان ی ترساند، زور (سبحان الله) یان ده کرد، کاتی پیغمبه ر (ع) له نویژه که ی بو یه وه، رووی تی کردن، فه رمووی: ((چاکتان کرد)) یا فه رمووی: ((پیگاتان)) دلخووشی در بری به وه ی که له کاتی خویدا نویژه که یان کرد وه.

(۱۱۹) نه وه ی گوئی له بانگه پیویسته بیته بو مزگه وت

۳۱۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (ع) قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ (ص) رَجُلٌ أَعْمَى فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُودُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ، فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ (ص) أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ فَيُصَلِّيَ فِي بَيْتِهِ، فَرَخَّصَ لَهُ، فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ فَقَالَ: ((هَلْ تَسْمَعُ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ)). قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((فَأَجِبْ)).

(ابوهریره) (ع) دهلی: پیاویکی نابینا هاته خزمهت پیغمبه ر (ع) وتی: ئه ی پیغمبه ری خوا (ع) که سم نییه دهستم بگریته بو مزگه وت، داوا ی کرد له پیغمبه ر (ع) که مؤله تی بدات له ماله وه نویژ بکات، مؤله تی دا، کاتی پیاوه که رویشته، بانگی کرده وه فه رمووی: (ئایا گویت له بانگه؟) وتی: به لی. فه رمووی: (ده وه لامی بده ره وه) [واته: وهره بو مزگه وت بو نویژ].

(۱۲۰) خیری جه ماعه ت

۳۱۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (ع): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ص) قَالَ: ((صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ وَحْدَهُ بِخَمْسَةِ وَعِشْرِينَ جُزْءًا)). [بخاری/ الجماعة والامامة / ۶۲۱]. (ابوهریره) (ع) دهلی: پیغمبه ری خوا (ع) فه رمووی ته تی: ((نویژی جه ماعه ت بیست و پینج نه وه نده ی نویژی یه کیکتان به تاک خیری زیاتره)).

(۱۲۱) نوویژی جه ماعهت ریگای هیدایهته

۳۱۷- عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنِ الصَّلَاةِ إِلَّا مُنَافِقٌ قَدْ عُلِمَ نِفَاقُهُ أَوْ مَرِيضٌ، إِنْ كَانَ الْمَرِيضُ لِيَمْشِيَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ حَتَّى يَأْتِيَ الصَّلَاةَ. وَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَلَّمَنَا سُنْنَ الْهُدَى، وَإِنَّ مِنْ سُنَنِ الْهُدَى الصَّلَاةَ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يُؤَدَّنُ فِيهِ. [بخاري/ المساجد/ ٤٦٥]

(عبدالله) كورى (مسعود) (رضي الله عنه) دهلى: نيمه خو مانم واديوه كهس له نوویژ دوانه ده كهوت مه گهر مونا فيقى كه نيفا كهه زانرابى، يان نه خوش، نه گهر نه خوشيش بويا دو پياو ده ستيان ده گرت تابيت بو نوویژ نجا وتى: پيغه مبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) ريگای هيدايه تي فير كردين، يه كيک له ريگا كاني هيدايه ت نوویژ كرده له مزگه وتي بانگي تيدا ده دريت.

(۱۲۲) چاوه ريگردن بو نوویژو خيري جه ماعهت

۳۱۸-^(۱) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَصَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ بَضْعًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً، وَذَلِكَ أَنْ أَحَدَهُمْ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ -لَا يَنْهَرُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ، لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ- فَلَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رَفَعَ لَهُ بِهَا دَرَجَةً، وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ، حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي الصَّلَاةِ مَا كَانَتْ الصَّلَاةُ هِيَ تَحْبِسُهُ، وَالْمَلَائِكَةُ يُصَلُّونَ عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ، يَقُولُونَ: اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اللَّهُمَّ تَبَّ عَلَيْهِ، مَا لَمْ يُؤَدِّ فِيهِ، مَا لَمْ يُحَدِّثْ فِيهِ)).

(ابوهريره) (رضي الله عنه) دهلى: پيغه مبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) فه رمويه تي: نوویژي پياويك له جه ماعه تدا خيرتره له نوویژه كهه له ماله وه يان له بازار به بيست و نه وهنده پله، نه وهش به وه ده بيت نه گهر كه سيكتان ده ستنوویژي گرت و، ده ستنوویژيكي باشي گرت، نينجا هات بو مزگه وت، هيچ شتي هاني نه دا بيت جگه له نوویژه كه، هيچ مه به ستيكي نه بي نوویژه كه نه بي. هه ره نه گاو يكي كه ناويه تي، پله يه ك پيي به رزبوته وه و گونا هكي كيشي له كول بوته وه، هه تا ده گاته مزگه وت كه، نه گهر چووه مزگه وت كه نه وه له نوویژدايه، مادام نوویژه كه گيري دا بيت فريشته كانيش

^(۱) نه م ژماره يه له كتيبه كه شدا دو باره يه

ده‌پارینه‌وه بو ئه‌وه كه‌سه‌تان مادام له‌وه كو‌په‌دا بی‌ت كه نوژیژ تیا‌كردوه، ده‌لین: خوايه به‌زه‌بی‌ت پید‌ا بی‌ته‌وه ، خوايه لی‌ی خو‌ش ببه، خوايه ته‌ویه‌ی لی‌ی وهر‌بگره، نه‌گه‌ر نازاری كه‌سی نه‌دابی‌و ده‌ست‌نوژیژ نه‌ش‌كابی‌ت).

(۱۲۳) خیری نوژیژ خه‌وتنان و به‌یانی به‌جه‌ماعه‌ت

۳۱۹- عن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ قَالَ: دَخَلَ عُثْمَانُ ﴿عَفَانُ﴾ ﴿عَفَانُ﴾ الْمَسْجِدَ بَعْدَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، فَقَعَدَ وَحْدَهُ، فَقَعَدْتُ إِلَيْهِ. فَقَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﴿صَلَّى﴾ يَقُولُ: ((مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ)).

(عبدالرحمن) كوری (ابی عمره) ده‌لی: (عثمان) كوری (عفان) ﴿عَفَانُ﴾ له‌دوای نوژیژ شی‌وان هات بو مزگه‌وت، به‌ته‌نها دانیش‌ت، منیش له‌لای دانیش‌تم: وتی: ئه‌ی برازا بی‌ستومه له‌پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﴿عَفَانُ﴾ فه‌رموویه‌تی: ((ئه‌وه‌ی نوژیژ خه‌وتنی به‌جه‌ماعه‌ت كرد، وه‌كو ئه‌وه وایه نی‌وه‌ی شه‌وه‌كه شه‌و نوژیژ كرد بی‌ت، ئه‌وه‌ی نوژیژ به‌یانی‌ش به‌جه‌ماعه‌ت بكات وه‌كو ئه‌وه وایه كه هه‌موو شه‌وه‌كه شه‌و نوژیژ كرد بی‌ت)).

(۱۲۴) هه‌ره‌شه‌ كردن له‌دوا‌كه‌وتن

له‌ نوژیژ جه‌ماعه‌تی خه‌وتنان و به‌یانیان

۳۲۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﴿صَلَّى﴾ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﴿صَلَّى﴾: ((إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ، ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِيَ بِرِجَالٍ - مَعَهُمْ حُزْمٌ مِنْ حَطَبٍ - إِلَى قَوْمٍ لَأَيَّسَهُدُونَ الصَّلَاةَ فَأُحْرَقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتُهُمْ بِالنَّارِ)). ﴿زَادَ فِي رِوَايَةِ﴾: ((وَلَوْ عَلِمَ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عِظْمًا سَمِينًا لِشَهْدَا)) [بخاري / الجماعة والامامة / ۶۲۶].

(ابوهریره) (ده‌لی: پی‌غه‌بمه‌ر) ﴿صَلَّى﴾ فه‌رموویه‌تی: ((قورستین نوژیژ له‌سه‌ر مونافیق نوژیژ خه‌وتنان و به‌یانیه، نه‌گه‌ر بیان‌زانیایه چ پاداش‌تیکیان تید‌ایه نه‌گه‌ر به‌گا‌گۆ‌ل‌کیش بوایه ده‌هاتن، نیازم وابوو فه‌رمان بکه‌م كه قامه‌ت بکه‌ن بو نوژیژو فه‌رمان بکه‌م به‌پیاوی‌ك نوژیژ‌كه‌یان بو بكات، ئینجا خو‌م له‌گه‌ل چه‌ند پیاوی‌كدا ده‌رچم . چه‌ند باوه‌شی داریان پی‌ی بی‌ت - بو سه‌رئه‌وانه‌ی نایه‌ن بو نوژیژ، خانوه‌کانیان به‌سه‌ردا بسووتینم)) ﴿له‌ری‌وايه‌تیکدا ئه‌مه‌ش زیاده‌کراوه‌:

((نه گهر یه کیکیان بیزانیایه ئیسقانیکی گوشتنی دست دهکه ویت دهات بو نویره که))

۳۲۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ لِقَوْمٍ يَتَخَلَّفُونَ عَنِ الْجُمُعَةِ: ((لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ رَجُلًا يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أُحْرِقَ عَلَى رِجَالِ يَتَخَلَّفُونَ عَنِ الْجُمُعَةِ بِيوتهم)).

(عبدالله) کوری (مسعود) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبهه (رضي الله عنه) به خه لکانیکی فهرموو که له جومعه دوا ده که ون: ((به دلما هات فهران بکه م به پیاویک پیشنویشی خه له که بکات ئینجا خانووه کان بسوتینم به سهر ئه وانده که له نویشی جومعه دوا ده که ون.

(۱۲۵) مؤلهت دان به دوا که وتن له جه ماعهت به بیانوو

سهیری فهرموودهی ژماره ۱۴ بکه .

(۱۲۶) به جوانی نویش کردن

۳۲۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَوْمًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ: ((يَا فُلَانُ أَلَا تَحْسِنُ صَلَاتِكَ؟ أَلَا يَنْظُرُ الْمُصَلِّي إِذَا صَلَّى كَيْفَ يُصَلِّي؟ فَإِنَّمَا يُصَلِّي لِنَفْسِهِ، إِنِّي وَاللَّهِ لَأُبْصِرُ مِنْ وَرَائِي كَمَا أُبْصِرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ)).

(ابوهریره) (رضي الله عنه) دهلی: جاریکیان پیغه مبهه ری خوا (رضي الله عنه) نویشی کردو که سه لامی دایه وه فهرمووی: ((ئهی فلان ئایا نازانی به باشی نویره کهت بکهیت؟ ئایا نویشگر نابی بروانی کاتی نویره کهت چون دهیکات؟ به راستی ئه و نویش بو خوی دهکات ، سویند به خوا ئه وهی له پشتمه وهیه ئه بیینم چون ئه وهی له پیشه وه ئه بیینم)).

(۱۲۷) چوئییتی نویشی پیغه مبهه (رضي الله عنه)

۳۲۳- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ (رضي الله عنه) قَالَ: رَمَقْتُ الصَّلَاةَ مَعَ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وسلم) فَوَجَدْتُ قِيَامَهُ، فَرَكَعْتُهُ، فَأَعْتَدَ أَلَهُ بَعْدَ رُكُوعِهِ، فَسَجَدتُهُ، فَجَلَسْتُهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، فَسَجَدتُهُ، فَجَلَسْتُهُ مَا بَيْنَ التَّسْلِيمِ وَالْإِنْصِرَافِ، قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ. [بخاری/ صفة الصلاة/ ۷۵۹]

(براء) کوری (عازب) (رضي الله عنه) دهلی: سهرنجی نویشی موحه مدهم (رضي الله عنه) دا وهستانه کهیم دی، رکوعه کهیم دی، هه لسانه وهی دوا ی رکوعم دی ، سوچه کهی

، دانيشتنی نيوان سوجدهکان ، سوجدهکەي تريش ، دانيشتنی نيوان سهلام دانهوه و رويشتنی هه موويان نزيك بوون له يه كه وه .

۳۲۴- عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: إِنِّي لَأَلُو أَنْ أُصَلِّيَ بِكُمْ كَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يُصَلِّي بِنَا. قَالَ: فَكَانَ أَنَسٌ يَصْنَعُ شَيْئًا لَأُرَاكِمُ تَصْنَعُونَهُ، كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ انْتَصَبَ قَائِمًا حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِيَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ مَكَثَ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِيَ. [بخاري/ صفة الصلاة/ ۷۸۶]

(انس) (رضي الله عنه) دهلي: من كه متهرخه مي ناكه م نه گهر نويزتان بو بكم وه كو چون ديومه پيغه مبهه (رضي الله عنه) نويزي بو دهكرين، دهلي: (انس) شتيكي ده كرد نابينم ئيوه بيكه ن، هه ركاتي سهري له ركوع به رزده كرده وه به پيوه راده وه ستا هه تا له وانه بوو كه سيك بيوتايه له بيري چووه [كه سوجده ببات] كاتي سهريشي له سوجده به رز ده كرده وه ده مايه وه [به دانيشتنه وه] هه تا له وانه بوو كه سيك بيوتايه له بيري چووه .

(۱۲۸) باشتين نويز زوروه ستانه تييدا

۳۲۵- عَنْ جَابِرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: ((طُولُ الْقُنُوتِ)).

(جابر) (رضي الله عنه) دهلي: پرسياركرا له پيغه مبهه ري خوا (رضي الله عنه) باشتين نويز كامه يه؟ فه رموي: ((زور وه ستانه)).

(۱۲۹) نه جولان له نويزدا

۳۲۶- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: حَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) فَقَالَ: ((مَا لِي أُرَاكِمُ رَافِعِي أَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَدْنَابُ خَيْلِ شُمْسٍ؟ اسْكُنُوا فِي الصَّلَاةِ)). قَالَ: ثُمَّ حَرَجَ عَلَيْنَا فَرَأْنَا حَلَقًا فَقَالَ: ((مَا لِي أُرَاكِمُ عَزِينَ)). قَالَ: ثُمَّ حَرَجَ عَلَيْنَا فَقَالَ: ((أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا)). فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالَ: ((يَتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ)).

(جابر) كوري (سمره) (رضي الله عنه) دهلي: پيغه مبهه ري خوا (رضي الله عنه) هاته ناومان و فه رموي : ((چي يه ده تانبينم دهسته كانتان به رزكدروته وه نه ليكي كلكي نه سپي توره له نويزا ئينجا هاته ناومان و بيني ئيمه كومه ل كومه لين فه رموي: چي يه ده تانبينم چه ند كومه ليكي جيا جيان ده لي: ئينجا هاته وه فه رموي: ئايا ريز

نابن وهکو فریشتهکان چوَن له خزمهت پهروهردگارا ریزدهین) وتمان: ئهی پیغه مبهری خوا(ﷺ) فریشتهکان چوَن له خزمهت پهروهردگارا ریز دهبن؟
 فهرموی: ریزی یه کهم ته و او دهکن و پالده دن بهیه که وه له ریزه که دا)).

(۱۳۰) ناماژه به وه لاهی سه لام له نویژا

۳۲۷- عَنْ جَابِرٍ (رضي الله عنه) أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) بَعَثَنِي لِحَاجَةٍ، ثُمَّ أَدْرَكْتُهُ وَهُوَ يَسِيرُ - قَالَ قَتَيْبَةُ: يُصَلِّي - فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَأَشَارَ إِلَيَّ، فَلَمَّا فَرَغَ دَعَانِي، فَقَالَ: ((إِنَّكَ سَلَّمْتَ أَنْفًا وَأَنَا أُصَلِّي)). وَهُوَ مُوجَّهٌ حِينَئِذٍ قِبَلَ الْمَشْرِقِ. [بخاری / العمل اصالح / ۱۱۵۹]

(جابر) ده لای: پیغه مبهری خوا (ﷺ) ناردمی بو ئیشیک، دواپی گه یستمه وه پی ری ده کرد قوته یبه ده لای: نویژی ده کرد . سه لام لی کرد ناماژه یه کی بو کردم، کاتی لیبویه وه بانگی کردم فهرموی: (پیشتر که تو سه لامت کرد من نویژم ده کرد) .

(۱۳۱) قه دهغه کردنی قسه کردن له نویژا

۳۲۸- عَنْ مُعَاوِيَةَ ابْنِ الْحَكَمِ السَّلْمِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: بَيْنَا أَنَا أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ. فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَرَمَانِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَآ تَكُلُّ أُمِّيَاءَ، مَا شَأْنُكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ فَجَعَلُوا يَضْرِبُونَ بِأَيْدِيهِمْ عَلَيَّ أَفْحَادِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُصَمْتُونَنِي، لَكِنِّي سَكَتُ، فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) - فَبِأَبِي هُوَ وَأُمِّي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ - فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي، وَلَا ضَرَبَنِي، وَلَا شَتَمَنِي، ثُمَّ قَالَ: ((إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لَا يَصْلِحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنَ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هُوَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ)). أَوْ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثٌ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ، وَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، وَإِنَّ مِنَّا رَجَالًا يَأْتُونَ الْكُهَانَ. قَالَ: ((فَلَا تَأْتَهُمْ)). قَالَ: وَمِنَّا رَجَالٌ يَنْطَبِئُونَ. قَالَ: ((ذَاكَ شَيْءٌ يَجِدُونَهُ فِي صُدُورِهِمْ فَلَا يَصُدُّهُمْ)). قَالَ ابْنُ الصَّبَّاحِ: ((فَلَا يَصُدُّكُمْ)). قَالَ: قُلْتُ: وَمِنَّا رَجَالٌ يَخْطُونَ. قَالَ: ((كَانَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ يَخْطُ، فَمَنْ وَافَقَ خَطَّهُ فَذَاكَ)). قَالَ: وَكَانَتْ لِي جَارِيَةٌ تَرَعَى غَنَمًا لِي قَبْلَ أَحَدٍ

* له سه رولاغه که ی بو وه به سه ریه وه نویژی سوننه تی کرد وه له وکاته دا روی له قبیله نه بو وه . دروسته به سهر پشتی ولاغه که وه له رو شیتنا نویژیکه ییت و ته نها کاتی نویژه که داده به ستی روی له قبیله بییت، دوا ی نه وه قهینا کا).

وَالْجَوَانِيَّةُ، فَاطَّلَعَتْ ذَاتَ يَوْمٍ، فَإِذَا الدَّيْبُ قَدْ ذَهَبَ بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِهَا، وَأَنَا رَجُلٌ مِنْ بَنِي آدَمَ آسَفُ كَمَا يَأْسَفُونَ، لَكُنِّي صَكُّهَا صَكَّةً، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) فَعَظَّمَ ذَلِكَ عَلَيَّ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُعْتِقُهَا؟ قَالَ: ((اِئْتِنِي بِهَا)). فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ لَهَا: ((أَيْنَ اللَّهُ)). قَالَتْ: فِي السَّمَاءِ، قَالَ: ((مَنْ أَنَا)). قَالَتْ: أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ. قَالَ: ((أَعْتِقْهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ)).

(معاويه) ی کوری (الحکم السملی) (ﷺ) دهلی: له کاتیکا له خزمهت پیغهمبهری خوادا (ﷺ) نویشم دهکرد، پیاویک پژی، وتم: خواره حمت پی بکات، خه لکه که هه موو چاویان تیپریم، وتم: له باری دایکم بجم، چیتانه واه موتان بوم دهروانن؟ هه موو دهستیان دهکیشا بهرانیانا، هه رکه بینیم دهیانویست بیدهنگم کهن، منیش بیدهنگ بووم، کاتی پیغهمبهر (ﷺ) له نویشم که ی بوویه وه . باوک و دایکم به قوربانی بی هه رگیز ماموستای وام نه له پییش نه وداو نه له دواي نه و نه دیوو هه په روه رده دا له و باشتربیت. سویند به خوا نه سهر زهنشتی کردم، نه لییدام، نه قسه ی پیوه تم، به لکو فرمووی: ((نه نویشم بؤ نه وه ناشیت که قسه ی خه لکی تیکه ل ببیت، به لکو بریتی به له (تسیح) و (تکبیر) و خویندنی قورئان)). وتم: نه ی پیغهمبهری خوا (ﷺ) من نزیکم له سهرده می نه فامیه وه، خواي گه وره ئیسلامی هیئا ، له ناو ئیمه دا که سانیک ده چوونه لای فالچییه کان، فرمووی: ((تو مه چو بولایان)). دهلی: وتم : که سانیکمان هه بوو رهشبین ده بوون به فرینی بالنده . فرمووی: ((نه وه شتییک بوو له دلایاندا دروست ده بوو به لام ری نه ده گرت له و کاره ی دهیانویست بیکه ن))، له ریوایه تی (ابن الصباح) دا دهلی: باریتان لی نه گریت. دهلی: وتم: که سانیک تریشمان هه بوو هیلیان له زه ویدا ده کیشا، فرمووی: ((پیغهمبهریک له پیغهمبهرانی خوا، هیلی ده کیشا هه رکه س له گه ل هیله کهیدا یه ک بگریت نه وه چاکه)). . * (به لام ئیستا کاری و باش نیه).

وتی: که نیره کیکم هه بوو شوانی مه ره کانم بوو، رژیکیان چووم که دیم گورگیک مه ریکی له رانه که ی فراند، منیش پیاویکم له ناده میزاده کان ، خه مده خووم وه کو خه لکی تر خه مده خوون، بویه زله یه کم پیاکیشا، ئینجا هاتم بو

* نه م فرمووده رای زوربه ی زانایان له سهر نه وه یه که نه مرو حه رانه ئیمه په نابهرین بو نه وه هیلکاریه .

خزمت پيغهمبهر (ﷺ) و نهویش نهو کاره‌ی زور له‌سه‌ر گه‌وره‌کردم وتم: نهی پيغهمبهری خوا (ﷺ) نایا نازادی بکه‌م؟ فه‌رمووی: بیهینه بولام ، بوم هینا پیی فه‌رموو: خوا له کوئییه وتی: له‌ناسماندایه ، فه‌رمووی : من کییم وتی: تو پيغهمبهری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: نازادی بکه چونکه نیمانداره.

۳۲۹- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنَّا نَتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ، يُكَلِّمُ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ وَهُوَ إِلَى جَنْبِهِ فِي الصَّلَاةِ، حَتَّى نَزَلَتْ: ﴿وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ فَأَمَرْنَا بِالسُّكُوتِ، وَنَهَيْنَا عَنِ الْكَلَامِ. [بخاري/ العمل في الصلاة/ ۱۱۴۲]

(زید) کوری (ارقم) (ﷺ) ده‌لی: ئیمه له‌نويزًا قسه‌مان ده‌کرد، پیاویک قسه‌ی له‌گه‌ل هاورپیکه‌ی ده‌کرد که‌له‌ته‌نیشتیه‌وه نويزی ده‌کرد، هه‌تا نه‌م نایه‌ته هاته خواره‌وه: ﴿وقوموا لله قانتين﴾ ئینجا فه‌رمانمان پیکرا به‌بیده‌نگی و ریگی قسه‌کردمان لیگیرا.

(۱۳۲) (سبحان الله) کردن له‌نويزًا بوکاري پیویست

۳۳۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ)). وَفِي رِوَايَةٍ: ((فِي الصَّلَاةِ)). [بخاري/ العمل في الصلاة/ ۱۱۴۵]

(ابوهریره) (ﷺ) ده‌لی: پيغهمبهری خوا (ﷺ) فه‌رمووییه‌تی: ((بو پیاوان (سبحان الله) بو نافرته‌تانیش چه‌پله‌ لیدان. (به‌شیوه‌ی به‌ری ده‌ست له‌پشتی ده‌ست دان)).

(۱۳۳) ریگری له‌چاو به‌رزگردنه‌وه بو ناسمان له‌نويزًا

۳۳۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((لَيَنْتَهَيْنَ أَقْوَامٌ عَنْ رَفْعِهِمْ أَبْصَارَهُمْ عِنْدَ الدُّعَاءِ فِي الصَّلَاةِ إِلَى السَّمَاءِ، أَوْ لَتُحْطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ)). [اقتران النيرين / بخاري/ ۲۲۲۳ ب ۶۱ ۲۱۱].

(ابوهریره) (ﷺ) ده‌لی: پيغهمبهری خوا فه‌رمووییه‌تی: ((نهو خه‌لکانه یان ده‌بی وازیبنن له‌چاو به‌رزگردنه‌وه بو ناسمان له‌کاتی دوعا‌کردنی نويزدا، یان چاویان ده‌فرینریت)) واته کویرده‌بن.

(۱۳۴) هاتووچو به‌به‌رده‌م نويزگه‌ردا

۳۳۲- عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ: أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ (رضي الله عنه) أُرْسِلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ يَسْأَلُهُ: مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي؟ قَالَ أَبُو جُهَيْمٍ (رضي الله عنه) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ: أَنْ

يَقِفَ اَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ اَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ)). قَالَ أَبُو النَّضْرِ: لَأُذْرِي قَالَ: اَرْبَعِينَ يَوْمًا، أَوْ شَهْرًا، أَوْ سَنَةً. [بخاري/ ستره المصلي/ ٤٤٨]

(بر کوری سعید) دهلی: (زید) کوری (خالد الجهنی) (ﷺ) ناردی بۆ لای (ابو جهم) تالیی پیرسی چی بیستوو له پیغه مبهری خوا (ﷺ) له باره ی هاتووچو به بهردهم نوپژ گهردا؟ (ابوجهم) (ﷺ) وتی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: نه گهر نه وکسه سی به بهردهم نوپژ گهردا تیده په ریئت بیزانیایه چه ند گوناھی توش ده بیئت گهر چل... بوه ستایا باشته بوی له وهی به بهردهمیا تی پیه ریئت (ابو النضر) دهلی: نازانم فهرموویه تی چل روژ یا چل مانگ یا چل سال.

(۱۳۵) قه دهغه کردنی هاتووچو به بهردهمی نوپژ گهردا

۳۲۲- عن أَبِي صَالِحِ السَّمَّانِ قَالَ: بَيْنَمَا أَنَا مَعَ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (ﷺ) يُصَلِّي يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، إِذْ جَاءَ رَجُلٌ شَابٌّ مِنْ بَنِي أَبِي مُعَيْطٍ، أَرَادَ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَدَفَعَ فِي نَحْرِهِ، فَنَظَرَ فَلَمْ يَجِدْ مَسَاغًا إِلَّا بَيْنَ يَدَيْ أَبِي سَعِيدٍ، فَعَادَ، فَدَفَعَ فِي نَحْرِهِ أَشَدَّ مِنَ الدَّفْعَةِ الْأُولَى، فَمَثَلَ قَائِمًا، فَنَالَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ، ثُمَّ زَا حَمَ النَّاسِ فَخَرَجَ، فَدَخَلَ عَلَى مَرْوَانَ، فَشَكَا إِلَيْهِ مَا لَقِي، قَالَ: وَدَخَلَ أَبُو سَعِيدٍ عَلَى مَرْوَانَ، فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: مَا لَكَ وَابْنِ أَخِيكَ؟ جَاءَ يَشْكُوكَ. فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْ فِي نَحْرِهِ، فَإِنَّ أَبِي فَلْيَقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ)). [بخاري/ ستره المصلي/ ٤٨٨]

(ابوصالح السمان) دهلی: له کاتیکا من له گهل (ابو سعید الخدری) (ﷺ) بووم، (ابو سعید) له روژی جومعه دا نوپژ ده کرد شتیك له بهردهمیا هه بوو که به ره به ست دوست بکات له خه لک، کوریک کی گهنج له نه وهی (ابی معیط) ویستی به بهردهمیا تی په ریئت، پالی نا به ملیه وه، نه ویش سهیری کرد هیچ ریگایه کی تری نییه جگه له بهردهم (ابو سعید) دووباره هاته وه، نه مییش پالیکی به هیترتری نا به ملیه وه نه ویش راوه ستاو دهستی کرد به قسه پیوتنی ئینجا به ناو خه لکه که دا چوو ده ره وه، چوو بۆ لای مه روان، سکالای برده لای له وهی که توشی هاتوو نه لی: (ابو سعید) چوو لای (مراوان) (مراوان) پیی وت: چیتانه توو برازا که ت هاتوو سکالا ده کات له ده ستت؟ (ابو سعید) وتی: بیستوو مه له پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: نه گهر یه کیکتان نوپژ ده کرد به رامبه ر به به ره به ستیك

له نيوان خوئی و خه لکيدا ، نه گهر كه سيك ويستی به بهرده ميديا تيپه ريت پال بني به گهر دنيه وه ، نه گهر رازی نه بوو با بجهنگی له گه ليا ، چونكه نه وه شهيتانه .

(۱۳۶) به بهر بهستی نويز گهر

۳۳۴- عن طلحةَ بمن عبید الله (ﷺ) قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي وَالِدَوَابُّ تَمُرُ بَيْنَ أَيْدِينَا، فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ: ((مِثْلُ مُؤَخَّرَةِ الرَّحْلِ، تَكُونُ بَيْنَ يَدَيِ أَحَدِكُمْ، ثُمَّ لَا يَضُرُّهُ مَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ)).

(طلحه) كوری (عبدالله) (ﷺ) دهلی: ئیمه نويزمان ده کردو و لاغه كه مان به بهرده مماندا تيده پهرين، نه وه مان بو پیغه مبه ر (ﷺ) گيرايه وه فه رموی: نه گهر به قه دهر پالپشتی كو پانی وشتر له بهرده می یه كيكتانا بيت كه نويز دهكات، نه وكاته زیانی نیبه هه رچی به بهرده میا تيپه ر بكات).

(۱۳۷) نويز به رامبه ر به نيژه

۳۳۵- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ أَمَرَ بِالْحَرْبَةِ فَتَوَضَّعَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَيُصَلِّي إِلَيْهَا وَالنَّاسُ وَرَاءَهُ، وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السَّفَرِ، فَمَنْ تَمَّ اتَّخَذَهَا الْأَمْرَاءُ. [بخاري/ ستره المصلي / ۴۸۵]

(ابن عمر) (ﷺ) دهلی: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) نه گهر له روژی جه ژنا بچوايه ته دهر وه ، بو نويز ، فه رمانی ده کرد نيژه يه كييان له بهرده میا داده نا ، به رامبه ری نويزی دکردو ، خه لکه كهش له دوايه وه ، نه مكاره ی له سه فه ريشدا نه نجام ددا ، له دوايشدا كار به دهستان نه مكاره يان كردبوو به باو .

(۱۳۸) نويز به رامبه ر به ولاخ

۳۳۶- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) كَانَ يَعْزِضُ رَأْسَهُ، وَهُوَ يُصَلِّي إِلَيْهَا. [بخاري/ ستره المصلي / ۴۸۵].

(ابن عمر) (ﷺ) دهلی: پیغه مبه ر (ﷺ) ولاخه كه ی راده وه ستان و ، به رامبه ری نويزی ده کرد [واته ولاخه كه ی ده کرد به بهر بهست].

(۱۳۹) رويشتن به بهرده م نويز گهر دا له پشت به بهر بهسته وه

۳۳۷- عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جَحِيْفَةَ: أَنَّ أَبَاهُ (رضي الله عنه) رَأَى رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) فِي قُبَّةِ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمَ، وَرَأَيْتُ بِلَالًا أَحْرَجَ وَضُوءًا، فَرَأَيْتُ النَّاسَ يَبْتَدِرُونَ ذَلِكَ الْوَضُوءَ، فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ، وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ، ثُمَّ رَأَيْتُ بِلَالًا أَحْرَجَ عَنزَةً فَرَكَّزَهَا، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مُشَمَّرًا،

فَصَلَّى إِلَى الْعَنْزَةِ بِالنَّاسِ رُكْعَتَيْنِ، وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالِدَوَابَّ يَمْرُونَ بَيْنَ يَدَيِ الْعَنْزَةِ. [بخاری/ الصلاة في الثياب / ۳۶۹]

(عون) کوپی (ابو جحیفه) دهلی: باوکی (ﷺ) له چادر یکی سووری له چهرم دروستکراودا پیغمبهری خوای (ﷺ) دیووه، منیش بیلام بینی ناوی دهستنوویژی هیئایه دهرهوه، بینیم خه لکی پیشبرکییان بوو بو دهرهوه ته پرکردن بهو ناوی دهستنوویژه و هیئاویانه به سهرو چاویاندا بوو پیروزی ، نهو کهسهش که ناوی دهست نه که وتبی له ته پری دهستی هاوه له کهی و هرگرتووه، ئینجا بیلام بینی داریکی هیئاوه و چه قاندوویه تی، پاشان پیغمبهری خوا (ﷺ) هاتوته دهرهوه له دهستی جلی سووردا خوئی هه لکردبوو. دوورکات نوویژی کرد بوو خه لکه که به رامبهر به داره که، ئینجا خه لک و ئازه لم دیووه له پشتی داره که وه هاتوچویان ده کرد.

(۱۴۰) ریگری له دهست خستنه سهرکه له که له نویژدا

۳۳۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ): أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ مُخْتَصِرًا. [بخاری/ العمل في الصلاة / ۱۱۶۲]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغمبهری خوا (ﷺ) ریگری کردووه له وهی که نویژگهر دهستی له سهر که له کهی دابنیت.

(۱۴۱) ریگری له تف کردنه بهردهم له نویژدا

۳۳۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) رَأَى نُحَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ، فَأَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: ((مَا بَالُ أَحَدِكُمْ يَقُومُ مُسْتَقْبِلَ رَبِّهِ، فَيَتَنَحَّجُ أَمَامَهُ؟ أَحِبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ يُسْتَقْبَلَ فَيَتَنَحَّجَ فِي وَجْهِهِ؟ فَإِذَا تَنَحَّجَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَنَحَّجْ عَنْ يَسَارِهِ تَحْتَ قَدَمِهِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَقُلْ هَكَذَا)). وَوَصَفَ الْقَاسِمُ: فَتَقَلَّ فِي ثَوْبِهِ، ثُمَّ مَسَحَ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ. [بخاری/ المساجد / ۴۰۰]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغمبهری خوا (ﷺ) چاوی کهوت به به لغمه میک له پیشه وهی مزگه وتدا، رووی کرده خه لکه که وه فرمووی: ((چیتانه وا یه کیکتان وه ستاوه رووه پهره رگاری، که چی به لغمه فری ده داته بهردهمی خوئی؟ نایا که سیکتان پیی خوشه کاتی پیشوازی لیده کریت له وکاته دا به لغمه میک فری بدریت به سهرو چاویدا؟ نه گهر یه کیکتان به لغمه می فریدا بابله لای چه پیداو له ژیر پییدا فری بدات. نه گهر ریگای نه بوو بهم شیوهیه تف بکاته وه))، قاسم

شيوه كه‌ي پيشانداين تفي كرده سهر سوچيكي جله‌كاني لاهي تري دايه‌وه به‌سريدا)).

(۱۴۲) باويشك نه‌دان له‌نويزدا

۳۴۰- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((إِذَا تَتَأَوَّبَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيُكْظِمْ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ)). ﴿وفي الرواية: ((فليمسك بيده على فيه، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ))﴾.

(ابو سعيد الخدري) (رضي الله عنه) ده‌لي: پيغه‌مبهرى خوا (رضي الله عنه) فهرمويه‌تي: ((نه‌گه‌ر يه‌كيكتان له‌نويزدا باويشكي‌دا باچه‌نده ده‌تواني خوي بگريت و ده‌مي داخات، چونكه شهيتان ده‌چيته ناوده‌مي) ﴿له‌ريوايه‌تي‌كدا (با ده‌ستي بگريت به‌سهرده‌ميا چونكه شهيتان ده‌چيته ناوده‌مي))﴾.

(۱۴۳) هه‌لگرتني مندال له‌نويزدا

۳۴۱- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) يَوْمَ النَّاسِ وَأَمَامَهُ بِنْتُ أَبِي الْعَاصِ - وَهِيَ ابْنَةُ زَيْنَبَ بِنْتِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) - عَلَى عَاتِقِهِ، فَإِذَا رَكَعَ وَضَعَهَا، وَإِذَا رَفَعَ مِنَ السُّجُودِ أَعَادَهَا. [بخاري / ستره المصلي / ۴۹۴]

(ابو قتاده الانصاري) (رضي الله عنه) ده‌لي: پيغه‌مبهرى خوا (رضي الله عنه) ديووه ئيمامه‌تي كردووه بو‌خه‌لكي و (امامه) كچي (ابوالعاص) كه‌كچي زهينه‌بي كچي پيغه‌مبهرى خوا (رضي الله عنه) بووه به‌سهرمليه‌وه بووه، كاتي ركوعي ده‌برد، دايدنه‌نا، كاتي له‌سجود به‌رزده‌بوويه‌وه هه‌لي ده‌گرتوه.

(۱۴۴) ته‌خت كردني چه‌وه له‌نويزدا

۳۴۲- عَنْ مُعَيْقِبِ (رضي الله عنه) قَالَ: ذَكَرَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) الْمَسْحَ فِي الْمَسْجِدِ، يَغْنِي الْحَصَى. قَالَ: ((إِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَوَاحِدَةً)). [بخاري / العمل في الصلاة / ۱۱۴۹]

(معقيب) (رضي الله عنه) ده‌لي: ((باسي ته‌خت كردني چه‌ويان ده‌كرد له‌مزگه‌وتا واته ته‌خت كردني چه‌وه‌كه پيغه‌مبهرى خوا (رضي الله عنه) فهرموي: ((نه‌گه‌ر چارت نه‌بوو يه‌كجار بيكه)).

(۱۴۵) نه‌هل خشاندن به‌به‌لغه‌مدا

۳۴۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ (رضي الله عنه) قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) فَرَأَيْتُهُ تَنْحَعُ، فَذَلَكُهَا بِنَعْلِهِ.

(عبدالله) كورى (شخير) دهلى: له خزمهت پيغه مبهرى خوادا (ﷺ) نويزم ده كرد، چاوم لى بوو به لغه مى فريداو نه عله كهى ليخشاندا ﴿واته كردى به ژير خوله وه﴾.

(۱۴۶) قزبه ستن له نويزدا

۳۴۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ (ﷺ): أَنَّهُ رَأَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ يُصَلِّي وَرَأْسُهُ مَعْقُوصٌ مِنْ وَرَائِهِ، فَقَامَ فَجَعَلَ يَحُلُّهُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ: مَا لَكَ وَرَأْسِي؟ فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِنَّمَا مَثَلُ هَذَا مَثَلُ الَّذِي يُصَلِّي وَهُوَ مَكْتُوفٌ)).

(عبدالله) كورى (عباس) (ﷺ) دهلى: (عبدالله) كورى (حارث) ي ديووه نويزى كردووه، قزى له دواوه به سترابوو، هه ستاوه قزى بو كردو ته وه، كاتى له نويزه كهى بو ته وه، روى كردو ته (ابن عباس) وتوويه تى: كارت چييه به سه رى منه وه؟ نه ويش وتويه تى: من له پيغه مبهرى خوا (ﷺ) بيستووه فهرموويه تى: ((وينه ي نه وه وه كو كه سيك وايه به ده ست به سترابوى نويز بكات)).

(۱۴۷) نويز له كاتيكا خواردن ناماده بيت

۳۴۵- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (ﷺ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((إِذَا قُرِبَ الْعِشَاءُ وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَأَبْدُوا بِهِ قَبْلَ أَنْ تُصَلُّوا صَلَاةَ الْمَغْرِبِ، وَلَا تَعْجَلُوا عَنْ عِشَائِكُمْ)). [بخاري/ الجماعة و الإمامة / ۶۴۱]

(انس) كورى (مالك) (ﷺ) دهلى: پيغه مبهرى خوا (ﷺ) فهرموويه تى: ((نه گهر شيو ناماده كرا كاتى نويزهات پيش نه وهى نويزى شيوان بكن، شيوه كه تان بخون، له شيوه كه شدا په له مه كه ن)).

(۱۴۸) فهرمان به سوجهى سه هو

۳۴۶- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (ﷺ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلَمْ يَدْرِكْ صَلَّى ثَلَاثًا أَمْ أَرْبَعًا، فَلْيَطْرَحِ الشَّكَّ وَلْيَبْنِ عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ، ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلَّمَ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى خَمْسًا شَفَعْنَ لَهُ صَلَاتَهُ، وَإِنْ كَانَ صَلَّى إِثْمًا لِأَرْبَعٍ كَانَتْ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ)).

(ابو سعيد الخدرى) (ﷺ) دهلى: پيغه مبهرى خوا (ﷺ) فهرموويه تى: ((نه گهر يه كيكتان له نويزه كهيدا گومانى بو دروست بوو، نه يزانى نايا سى ركاتى كردووه يان چوار، باگومانه كه فرى بدات و لاي كه مى هه لبرييت، چونكه دلنيايه لىي

﴿ئینجا رکاته‌که‌ی تریش ته‌واو بکاتو﴾ دوا‌یی پیش سه‌لام دانه‌وه دوو سو‌جده بیات، نه‌گهر پینج رکاتیشی کردییت ﴿له‌گهل پینجه‌مدا ده‌بیته جوت و سوننه‌تیکی بو داده‌نریت﴾ نه‌گهر چواره‌کەشی ته‌واو کردییت نه‌وملی به‌شیتان که‌چ کردوه.﴾

۳۴۷- عن أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِحْدَى صَلَاتِي الْعِشِيِّ: إِمَّا الظُّهْرَ وَإِمَّا العَصْرَ، فَسَلَّمَ فِي رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ أَتَى جِدْعًا فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَاسْتَنَدَ إِلَيْهَا مُغْضَبًا. وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ (رضي الله عنهما)، فَهَابَا أَنْ يَتَكَلَّمَا، وَخَرَجَ سَرْعَانَ النَّاسِ: قُصِرَتِ الصَّلَاةُ، فَقَامَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيْتُ؟ فَنَظَرَ النَّبِيُّ (ﷺ) يَمِينًا وَشِمَالًا فَقَالَ: ((مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ)). قَالُوا: صَدَقَ لَمْ تُصَلِّ إِلَّا رَكَعَتَيْنِ، فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَسَلَّمْ، ثُمَّ كَبَّرَ ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ كَبَّرَ فَرَفَعَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَرَفَعَ. قَالَ: وَأُخْبِرْتُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّهُ قَالَ: وَسَلَّمْ. [بخاري/ المساجد/ ٤٦٨]

(ابوهریره) (رضي الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) نویتزیکی تا‌قی دوانیوه‌پۆ‌ی بو کردین، یا نیوه‌پۆ‌بوو یا عه‌سر، له‌دووه‌م رکاتا سه‌لامی‌دایه‌وه، ئینجا چوو له‌ناو بنه‌داریکه‌وه که‌له‌روو‌گه‌ی مزگه‌وته‌که‌دابوو، پالی پیوه‌دا تووره‌ دیاربوو، له‌ناو نه‌و خه‌لکه‌شدا (ابوبکر) و (عمر) ی لیبوو نه‌یان و پراهیج بلین په‌له‌په‌له‌که‌ره‌کان راپه‌رین و وتیان: نویتز کورت کراوه‌ته‌وه (ذو الی‌دین) هه‌ستاو وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) نایا نویتز کورت بوته‌وه، یان له‌بیرت چوو؟ پیغه‌مبه‌ری (رضي الله عنه) سه‌یریکی نه‌ملاو نه‌ولای خو‌ی‌کردو فه‌رموو‌ی: (ذو الی‌دین چی ده‌لیت) و تیان: راست ده‌کات، ته‌نها دوورکاتت کرد، ئینجا دوورکاتی‌تری کردوو سه‌لامی‌دایه‌وه، ئینجا ته‌کبیری کردوو سو‌جده‌ی بردو ته‌کبیری کردوو سه‌ری‌به‌رز کرده‌وه، دووباره ته‌کبیری کردوو سو‌جده‌ی برد، پاشان ته‌کبیری کردوو سه‌ری به‌رز کرده‌وه راوی ده‌لی: (عمران) کوری (حصین) هه‌والی‌دامی‌که سه‌لامیشی داوه‌ته‌وه.

(۱۴۹) سو‌جده‌ی قورئان خویندن

۳۴۸- عن ابنِ عُمَرَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) كَانَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، فَيَقْرَأُ سُورَةَ فِيهَا سَجْدَةٌ فَيَسْجُدُ وَتَسْجُدُ مَعَهُ، حَتَّىٰ مَا يَجِدُ بَعْضُنَا مَوْضِعًا لِمَكَانٍ جَبَّهْتَهُ. [بخاري/ سجود القرآن/ ١٠٢٥]

(ابن عمر) (رضی اللہ عنہما) دەلی: پیغەمبەری خوا (رضی اللہ عنہ) کە قورئانی دەخویند کاتی سورەتییکی دەخویند سوژدەیی تیدا بواوە سوژدەیی دەبرد، ئیەمش لەگەڵیا سوژدەمان دەبرد، هەتا هەندیکمان شوینی دەست نەدەکەوت بۆ سوژدەکەیی.

۳۴۹- عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہما) صَلَاةَ الْعَتَمَةِ فَقَرَأَ: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ فَسَجَدَ فِيهَا، فَقُلْتُ لَهُ: مَا هَذِهِ السَّجْدَةُ؟ فَقَالَ: سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ (رضی اللہ عنہ) فَلَا أَرَأَى أَنْ أُسْجَدَ بِهَا حَتَّى أَلْقَاهُ. [بخاري/ صفة الصلاة/ ۷۲۲]

(ابو رافع) دەلی: لەگەڵ (ابوهریره) نوویژی شیوانم کرد، (اذا السماء انشقت) ی خویند سوژدەیی تیدا برد "منیش پیم وت: ئەم سوژدەیی چییە؟ وتی: لەپشت (ابوالقاسم) هەو ئەم سوژدەییەم بردوو، بەردەوام ئەم سوژدەییە دەبەم تادەگەم بەخزمەتی.

(۱۵۰) قنوت لە نوویژی بەیانیدا

۳۵۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) يَقُولُ حِينَ يَفْرُغُ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ مِنَ الْقِرَاءَةِ وَيُكَبِّرُ، وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ: ((سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)). ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: ((اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَوَلِيدَ سَلَمَةَ بْنِ هِشَامٍ وَعِيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأَتَكَ عَلَيَّ مُضْرًا، وَاجْعَلْهَا عَلَيَّهِمْ كَسَنِي يُوسُفَ، اللَّهُمَّ الْعَنَ لِحَيَانَ وَرَعْلًا وَذُكْوَانَ وَعُصَيَّةَ، عَصَتِ اللَّهُ وَرَسُولَهُ)). ثُمَّ بَلَّغْنَا أَنَّهُ تَرَكَ ذَلِكَ لَمَّا أُتْرِلَ: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ [آل عمران] . [بخاري/ صفة الصلاة/ ۷۷۰]

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دەلی: پیغەمبەری خوا (رضی اللە عنہ) کاتی لە نوویژی بەیانیدا لە قورئان خویندن دەبوویەو تەکبیری دەکردو سەری بەرز دەکردەو (سمع الله لمن حمده) ربنا ولك الحمد) دەکرد ئینجا بە پیو دەیفەرموو: ((خوایە گیان وەلیدی کوری وەلیدو سەلمەیی کوری هیشامو غەیاسی کوری ئەبو رەبیعەو باوەردارە چەوساوەکان رزگار بکە، ئەی خوایە تۆلەت قورس بکە لەسەر هۆزی (مضر) و سألہ کانیاں بکە بەسألہ گرانیەکانی (یوسف) ئەی خوایە نەفرین بکە لە هۆزەکانی (لحیان) و (رعل) و (ذکوان) و (عصیه) کە لە خواو پیغەمبەر یاخی بوون)) پاشان پیمان گەیشت کە وازی لەو دوعایە هیناوە کاتی ئەم ئایەتە دابەزی کەواتاکەیی دەفەرمویت: ((تۆ هیچت بە دەست نیه لە کاروباری بەندەکان

نه گهر ته و به یان لی و هر بگریت یاسزاو نازاریان بدات، له بهر نه وهی نه وانه سته مکارن)).

(۱۵۱) قنوت له نیوهر و نویتز ده کانی تر دا

۳۵۱- عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قال: وَاللَّهِ لَأَقْرَبِينَ بِكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ). فَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَقْنُتُ فِي الظُّهْرِ وَالْعِشَاءِ الْآخِرَةَ وَصَلَاةِ الصُّبْحِ، وَيَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ، وَيَلْعَنُ الْكُفَّارَ.

(ابوهریره) (رضي الله عنه) ده لی: سویند به خوا نیستا نویتز پیغه مبهری خواتان لی نزیك ده که مه وه (ابوهریره) له نیوهر و خه و تنانو به یانیدا قنوتی ده خویند، ده پارایه وه بو نیمانداران، نه فرینی له کافران ده کرد.

(۱۵۲) قنوت له شیواندا

۳۵۲- عن البراء بن عازب (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ يَقْنُتُ فِي الصُّبْحِ وَالْمَغْرِبِ.

(براء) کوری (عازب) ده لی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) له نویتز به یانیا و شیواندا قنوتی ده خویند.

(۱۵۳) دوورکاتی به یانی

۳۵۳- عَنْ حَفْصَةَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ لَنَا يُصَلِّي إِلَّا رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ. [بخاري/الأذان/ ۵۹۳]

(حفصه) (رضي الله عنها) ده لی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) کاتی سپیده ی به یان دهر ده که وت، نویتز نه ده کرد جگه له دوورکاتی سووک .

(۱۵۴) خیری سوننه تی به یانی

۳۵۴- عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: ((رَكَعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا)).

(عائشه) (رضي الله عنها) ده لی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فه رموویه تی: ((دوو رکاتی سپیده ی به یان خیرتره له دنیا و هرچیش له دنیا دایه)).

(۱۵۵) خویندن له سوننه تی به یانیدا

۳۵۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَرَأَ فِي رَكَعَتِي الْفَجْرِ: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ وَ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾.

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) له دوو رکاته که ی سپیده که ی به یانیدا ﴿قل یا ایها الکافرون﴾ و ﴿قل هو الله احد﴾ ی ده خویند.

(۱۵۶) راکشان دوا ی سوننه تی به یانی

۳۵۶- عَنْ عَائِشَةَ (ﷺ) قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) إِذَا صَلَّى رَكَعَتِي الْفَجْرِ: فَإِنْ كُنْتُ مُسْتَيِقِظَةً حَدَّثَنِي، وَإِلَّا اضْطَجَعَ. [بخاری/ التطوع/ ۱۱۱۵]

(عائشه) (رضی الله عنها) دهلی: کاتی پیغه مبهری خوا (ﷺ) دوو رکاتی سوننه تی به یانی ده کرد نه گهر من به ناکا بووما یه قسه ی له گهل ده کردم، نه گهرنا راده کشا .

(۱۵۷) دانیشن له سهر جینویژ دوا ی نوویژ به یانی

۳۵۷- عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ قَالَ: قُلْتُ لِجَابِرِ بْنِ سَمْرَةَ (ﷺ): أَكُنْتُ تُجَالِسُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ)؟ قَالَ: نَعَمْ، كَثِيرًا. كَانَ لَا يَقُومُ مِنْ مُصَلَّاهُ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ الصُّبْحِ - أَوْ الْعِدَاةِ - حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، فَإِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ قَامَ، وَكَانُوا يَتَحَدَّثُونَ، فَيَأْخُذُونَ فِي أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ، فَيَضْحَكُونَ وَيَتَبَسَّمُونَ.

(سماک) کوری (حرب) دهلی: به (جابر) کوری (سمرة) م (وت: نایا له خزمه تی پیغه مبهردا) (ﷺ) دانیشن توویت؟ وتی: به لی زور جار، عاده تی و ابو له شوینی نوویژ که ی که نوویژ به یانی لیده کرد - هه لنه ده ستا هه تا خورده که وت کاتی خورده که وت هه لده ستا و له و ما و یه دا قسه یان ده کرد، باسی سه رده می نه فامیان ده و کرد و پیده که نین پیغه مبه ریش (ﷺ) زهرده خه نه ده یگرت.

(۱۵۸) نوویژ چیشته نگاو

۳۵۸- عَنْ عَائِشَةَ (ﷺ) قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يُصَلِّي سُبْحَةَ الضُّحَى قَطُّ وَإِنِّي لَأُسَبِّحُهَا، وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) لَيَدْعُ الْعَمَلَ وَهُوَ يَحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ، حَشِيَّةً أَنْ يَعْمَلَ بِهِ النَّاسُ فَيُفْرَضَ عَلَيْهِمْ. [بخاری/ التهجد/ ۱۰۷۶]

(عائشه) (ﷺ) دهلی: هه رگیز نه م دیوه پیغه مبهری خوا (ﷺ) نوویژ چیشته نگاو بکات، من زور هه زی لیده که م ، نه گهر چی پیغه مبهری خوا

ههندی کاری نه ده کرد، چه زیشی کردوه بیكات، له ترسی نه وهی نهك خه كه كه بیهکن و له سهریان فهرز بییت* .

(۱۵۹) نویشی چیشته نگاو دوورکات

۳۵۹- عَنْ أَبِي ذَرٍّ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ: ((يُصْبِحُ عَلَى كُلِّ سَلَامِي مِنْ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ، فَكُلُّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ، وَيُجْزَى مِنْ ذَلِكَ رَكْعَتَانِ يَرْكَعُهُمَا مِنَ الضُّحَى)).

(ابوذر) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فەر موویه تی: ((هه رچی جو مگه له له شی هه ریه کیکتاندا هه یه خیریکی له سه ره هه ر (سبحان الله) یه خیریکه، هه ر (الحمد لله) یه خیریکه، هه ر (لا اله الا الله) یه خیریکه هه ر (الله اکبر) یه خیریکه، فەرمان کردن به چاکه خیریکه ریگری له خراپه خیریکه، دوورکاتی چیشته نگاو جیی نه مانه هه موو ده گریته وه.

(۱۶۰) نویشی چیشته نگاو چوار ركات

۳۶۰- عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يُصَلِّي الضُّحَى أَرْبَعًا، وَيَزِيدُ مَا شَاءَ اللَّهُ.

(عائشه) (رضي الله عنها) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) چوار ركات نویشی چیشته نگاوی ده کردو، چه ندیش بیویستایا زیادی ده کرد.

(۱۶۱) ههشت ركات نویشی چیشته نگاو

۳۶۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ قَالَ: سَأَلْتُ وَحَرَصْتُ عَلَى أَنْ أَجِدَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ يُخْبِرُنِي: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) سَبَّحَ سُبْحَةَ الضُّحَى، فَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا يُحَدِّثُنِي ذَلِكَ، غَيْرَ أَنْ أُمَّ هَانِي بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ أَحْبَرْتَنِي: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) أَتَى بَعْدَ مَا ارْتَفَعَ النَّهَارُ يَوْمَ الْفَتْحِ، فَأَتَى بِثَوْبٍ فَسُتِرَ عَلَيْهِ، فَأَعْتَسَلَ، ثُمَّ قَامَ، فَرَكَعَ ثَمَانِي رَكَعَاتٍ، لَمْ أَدْرِ: أَقِيَامُهُ فِيهَا أَطْوَلُ أَمْ رُكُوعُهُ أَمْ سُجُودُهُ، كُلُّ ذَلِكَ مِنْهُ مُتَقَارِبٌ، قَالَتْ: فَلَمْ أَرَهُ سَبَّحَهَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ. [بخارس / الصلاة في الثياب / ۳۵۰]

* زانایان دهلین: نه مه نه وه رهت ناکاته وه که نویشی چیشته نگاوی کردبی، چونکه هه موو روژیک له مالی عائیشه نه ما وه ته وه.

(عبدالله) کوری (حارث) کوری (نوفل) دهلی: پرسپارم کردوو بهپه رویش بووم بوئه وهی که سیک بدوزمه وه ناگادارم بکات که پیغه مبهری خوا (رضی) نویشی سوننه تی چیشته نگاوی کردوو، به لام که سم نه دوزیه وه باسی نه وه م بو بکات، به لام (ام هانی) کچی (ابو طالب) ناگاداری کردم که، پیغمبهری خوا (رضی) له رویشی فه تا دواي نه وهی خوړ به رزبوته وه هاتوو، جلیکیان هیناوه و کردوو یانه به پهرده بوی خوئی شوړدوو، نینجا هه ستاوه هه شت رکات نویشی کردوو، نازانم وه ستانه کهی دریزتربوو یا رکوعه کهی یا سجوده کهی نه مانه هه موویان نزیک بوون له یه که وه، وتی: نیت نه مدیوو نه له پیش نه وه و نه له دواي نه وه ش نه نویشی کردییت.

(۱۶۲) راسپاردن بو نویشی چیشته نگاو

۳۶۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی) قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي (رضی) بِثَلَاثٍ: بِصِيَامِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكَعَتِي الضُّحَى، وَأَنْ أُتِرَ قَبْلَ أَنْ أُرْقُدَ. ﴿بخاری / التطوع / ۱۱۲۴﴾

(ابوهریره) (رضی) دهلی: خوشه ویسته کهم رایسپاردوم بو سی شت: به گرتنی سی روژ روژو له هه موو مانگی کدا، دوورکاتی چیشته نگاو هه روها پیش نه وهی بخهوم نویشی وه تر بکه م.

(۱۶۳) نویشی (اوابین)

۳۶۳- عَنْ الْقَاسِمِ الشَّيْبَانِيِّ: أَنَّ زَيْدَ ابْنَ أَرْقَمَ (رضی) رَأَى قَوْمًا يُصَلُّونَ مِنَ الضُّحَى، فَقَالَ: أَمَا لَقَدْ عَلِمُوا أَنَّ الصَّلَاةَ فِي غَيْرِ هَذِهِ السَّاعَةِ أَفْضَلُ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (رضی) قَالَ: ((صَلَاةُ الْأَوَّابِينَ حِينَ تَرْمَضُ الْفِصَالُ)).

(قاسم الشیبانی) دهلی: (زید) کوری (ارقم) (رضی) خه لکیکی دی که نویشی چیشته نگاویان ده کردو کاته که زو بوو بویه وتی: ئایا نه یانده زانی نویشی له غهیری نه م کاته دا خیرتره چونکه پیغه مبهری خوا (رضی) فه رموویه تی: ((نویشی نه وایین له کاتیکیه که به چکه و شتر له گه رمای زه وی بی تاقهت ده بییت) [واته کاتی خوړ به رزبوونه وه].

(۱۶۴) به هه شت بوکه سیکه سوجه بو خوابات

۳۶۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی): ((إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السُّجْدَةَ فَسَجَدَ اعْتَرَلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي، يَقُولُ: يَا وَيْلَهُ - وَفِي رِوَايَةٍ أَبِي كُرَيْبٍ: يَا

وَيَلِي - أَمْرَ ابْنِ آدَمَ بِالسُّجُودِ فَسَجَدَ فَلَهُ الْجَنَّةُ، وَأَمْرَتْ بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِي النَّارُ)).

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دہلی: پیغمبہری خوا (رضی اللہ عنہ) فرمویہ تی: ((ئہ گہر نادمیزاد ئہو ئایہ تہی خویند کہ (سوجده) ی تیدایہو سوجده ی برد شہیتان دورده کہ ویته وہو دہگری ، دہلی ئای قورٹ بہ سہر - لہریوایہ تی (ابی کریب) قوربہ سہرم فرمان کرا بہ نادمیزاد سوجده بیات، سوجده ی بردو بہ ہہشت بؤ ئہوہو ، منیش فرمانم پیکرا کہ سوجده بہم، رازی نہ بووم ئاگر بؤ منہ).

(۱۶۵) خیری ئہوہی لہ شہوورؤژیکدا دوانزہ رکات نویژ دہکات

۳۶۵- عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ (رضی اللہ عنہا) ﴿رُؤِجِ النَّبِيِّ (رضی اللہ عنہ)﴾: أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) يَقُولُ: ((مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ، يُصَلِّيَ لِلَّهِ كُلَّ يَوْمٍ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رُكْعَةً تَطَوُّعًا غَيْرَ فَرِيضَةٍ، إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ. أَوْ: إِلَّا بُنِيَ لَهُ بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ)). قَالَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ: فَمَا بَرِحْتُ أُصَلِّيهِنَّ بَعْدُ. وَقَالَ عَمْرُو - يَعْنِي ابْنَ أَوْسٍ - مَا بَرِحْتُ أُصَلِّيهِنَّ بَعْدُ، وَقَالَ الثُّعْمَانُ - يَعْنِي ابْنَ سَالِمٍ - مِثْلَ ذَلِكَ. وَفِي رِوَايَةٍ: ((فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ)).

(ام حبیبہ) (رضی اللہ عنہا) ہاوسہری پیغمبہر (رضی اللہ عنہ) دہلی: گوئی لیبوہ پیغمبہر (رضی اللہ عنہ) فرمویہ تی: (ھیچ بہندہ کی موسلمان نییہ، کہ دوانزہ رکات نویژی سوننت بکات بؤ خوا جگہ لہ فرزہ کان ، ئیلا خوا مالیکی لہ بہہشتا بؤ دہکاتہوہ، یا مالیکی بؤکراوہ لہ بہہشت).

(ام حبیبہ) دہلی: لہدوای ئہوہ من بہردہوام ئہو نویژہم دہکرد ہرودہا (ابن اوس) و (ابن سالم) یش ہمان نویژیان کردوہ *.

(۱۶۶) لہ نیوان ہہردو بانگدا نویژ ہہیہ

۳۶۶- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مَعْقِلِ الْمُزْنِيِّ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ): ((بَيْنَ كُلِّ آدَانَيْنِ صَلَاةٍ)) قَالَهَا ثَلَاثًا، قَالَ فِي الثَّلَاثَةِ: ((لِمَنْ شَاءَ)). [بخاری/ الأذان/ ۶۰۱] (عبدالله) کوری (مغل المزنی) (رضی اللہ عنہ) دہلی: پیغمبہری خوا (رضی اللہ عنہ) سی جار فرمویہ تی: ((لہ نیوان ہہردو بانگدا نویژیک ہہیہ، لہ سییہم جاریشدا فرمویہ تی: بؤکسیک بیہویت) [واتہ لہ نیوان بانگو قامہ تدا].

* ئہو دوانزہ رکاتہش ئہمانہیہ: دورکاتی پیش نویژی بہیانی، چوار رکات پیش نیوہرؤ، دورکات دوی نوہرؤ، دورکات دوی شیوان، دو رکات دوی خہوتنان).

(۱۶۷) سوننه‌تی پییش نویر و دوای نویر

۳۶۷- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضی الله عنه) قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَبْلَ الظُّهْرِ سَجْدَتَيْنِ، وَبَعْدَهَا سَجْدَتَيْنِ، وَبَعْدَ الْمَغْرِبِ سَجْدَتَيْنِ، وَبَعْدَ الْعِشَاءِ سَجْدَتَيْنِ، وَبَعْدَ الْجُمُعَةِ سَجْدَتَيْنِ، فَأَمَّا الْمَغْرِبُ وَالْعِشَاءُ وَالْجُمُعَةُ، فَصَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) فِي بَيْتِهِ. [بخاری/ التطوع/ ۱۱۱۹]

(ابن عمر) (رضی الله عنه) ده‌لی: له‌خزمت پیغه‌مبه‌ری خوادا (رضی الله عنه) له‌پییش نیوه‌رودا دوو سوجده‌مان بردووه، دوای نیوه‌رؤش دوو سوجده، دوای شیوانیش دوو سوجده، له‌دوای خه‌وتنانیش دوو سوجده، له‌دوای جومعه‌یش دوو سوجده، به‌لام شیوان و خه‌وتنان و جومعه له‌خزمت پیغه‌مبه‌ردا (رضی الله عنه) له‌ماله‌وه نویرم کرد [دوو سوجده واته دوورکات].

(۱۶۸) سوننه‌ت به‌شه‌وو روژ

۳۶۸- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ (رضی الله عنه) قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ (رضی الله عنها) عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَنِ تَطَوُّعِهِ، فَقَالَتْ: كَانَ يُصَلِّي فِي بَيْتِي قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعًا ثُمَّ يَخْرُجُ، فَيُصَلِّي بِالنَّاسِ ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، وَكَانَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ الْمَغْرِبَ ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، وَيُصَلِّي بِالنَّاسِ الْعِشَاءَ وَيَدْخُلُ بَيْتِي فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، وَكَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ تِسْعَ رَكَعَاتٍ فِيهِنَّ الْوُثْرُ، وَكَانَ يُصَلِّي لَيْلًا طَوِيلًا قَائِمًا وَلَيْلًا طَوِيلًا قَاعِدًا، وَكَانَ إِذَا قَرَأَ وَهُوَ قَائِمٌ رَكَعَ وَهُوَ قَائِمٌ، وَإِذَا قَرَأَ قَاعِدًا رَكَعَ وَسَجَدَ وَهُوَ قَاعِدٌ، وَكَانَ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ. [بخاری/ التطوع/ ۱۱۲۷]

(عبدالله) کوری (شقیق) (رضی الله عنه) ده‌لی: پرسیارم له‌عائشه (رضی الله عنها) کرد له‌باره‌ی نویرتی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خواوه (رضی الله عنه) وتی: له‌ماله‌وه له‌پییش نیوه‌رودا چوار رکاتی ده‌کرد، ئینجا له‌مالی ده‌رده‌چوو نویرتی بو‌خه‌لکه‌که‌ش ده‌کرد، ئینجا ده‌هاته‌وه مال‌ه‌وه دوورکاتی ده‌کرد، نویرتی شیوانی به‌خه‌لکه‌که‌ه ده‌کرد، ئینجا ده‌هاته‌وه مال‌ه‌وه دوورکاتی ده‌کرد، نویرتی خه‌وتنانی به‌خه‌لکه‌که‌ه ده‌کرد، ده‌هاته‌وه مال‌ه‌که‌ی من دوورکاتی ده‌کرد، له‌شه‌ودا نورکاتی ده‌کرد وه‌تریشی تیدابوو، هه‌روه‌ها شه‌ویک به‌پیوه‌ نویرتی ده‌کرد، شه‌ویکی دریزیش به‌دانیشته‌وه کاتی به‌پیوه‌ نویرتی ده‌کرد له‌حاله‌تی وه‌ستانه‌وه ده‌چوووه (رکوع) و (سجود) ، کاتی‌کیش به‌دانیشته‌وه نویرتی ده‌کرد له‌حاله‌تی

دانشتینه و (رکوع) و (سجود) ی دهربرد. کاتیکیش سپیده دهردهکوت دورکاتی دهکرد.

(۱۶۹) نویژی سوننهت له مزگهوتا

۳۶۹- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ (رضي الله عنه) قَالَ: احْتَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) حُجَيْرَةً بِحَصَفَةٍ أَوْ حَصِيرٍ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يُصَلِّي فِيهَا، قَالَ: فَتَتَبَعَ إِلَيْهِ رَجَالٌ، وَجَاءُوا يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ، قَالَ: ثُمَّ جَاءُوا لَيْلَةً، فَحَضَرُوا وَأَبْطَأَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَنْهُمْ، قَالَ: فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ، فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ، وَحَصَبُوا الْبَابَ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) مُغْضَبًا، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((مَا زَالَ بِكُمْ صَنِيعُكُمْ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَكْتَبُ عَلَيْكُمْ، فَعَلَيْكُمْ بِالصَّلَاةِ فِي بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّ خَيْرَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ)). وفي رواية: أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) اتَّخَذَ حُجْرَةً فِي الْمَسْجِدِ مِنْ حَصِيرٍ. [بخاري/ الجماعة و الإمامة / ۶۹۸]

(زید) کوری (ثابت) (رضي الله عنه) دهلی: پیغمبهری خوا (رضي الله عنه) ژوریکسی بچکولهی بهحهسیر دوست کرد جاریکیان پیغمبهری (رضي الله عنه) دهرچوو نویژی تیدابکات، چهند پیاویک بهشویندی دا روشتن، هاتن له دوایهوه نویژ بکهن، جاریکیتر شهویکیان هاتن و نامادهبون، بهلام پیغمبهری (رضي الله عنه) دواکهوت، وتی: نههات بو لایان، ئینجا دهنگیان بهرزکردهوهو زیخیان کیشا بهدهرگاکهدا، ئینجا پیغمبهری خوا (رضي الله عنه) هاته دهرهوهو تورهی پیوه دیاربوو، فهرموی: ((لهسهه کردارهکتهان [واته: نویژکردنی سوننهت بهبهردهوامی له مزگهوتدا] نهونده بهردهوامن، گومان دهبهه لهسهرتان فهرزبکریت، کهواته له مائی خوتاندا نویژهکانتان [واته: سوننهتهکان] بکهن، خیرترین نویژی مروقه نهویه که له مالهوه بیکات، جگه له نویژی فهرن).

(۱۷۰) نویژی سوننهت له مالهوه

۳۷۰- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((إِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ الصَّلَاةَ فِي مَسْجِدِهِ، فَلْيَجْعَلْ لِبَيْتِهِ نَصِيبًا مِنْ صَلَاتِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ جَاعِلٌ فِي بَيْتِهِ مِنْ صَلَاتِهِ خَيْرًا)).

(جابر) کوری (عبدالله) (رضي الله عنه) دهلی: پیغمبهری خوا (رضي الله عنه) فهرموویهتی: ((نهگهه یهکیکتان له مزگهوت له نویژ بویهوه، بابهشی مالهوهش نویژ بهیلیتهوه چونکه خوی گهوره خیری داناوه بو نویژهکانی مالهوهیش)).

(۱۷۱) ههريهك له نيوه با به چالاكي نويز بكات،

ئهگهر ماندوبوو بادابنیشیت

۳۷۱- عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) الْمَسْجِدَ، وَحَبِلَ مَمْدُودٌ بَيْنَ سَارِيَتَيْنِ، فَقَالَ: ((مَا هَذَا)). قَالُوا: لِرَيْبِ تَصَلِّي، فَإِذَا كَسَلَتْ أَوْ فَتَرَتْ أَمْسَكَتْ بِهِ. فَقَالَ: ((حُلُوهُ، لِيُصَلَ أَحَدُكُمْ نَشَاطُهُ، فَإِذَا كَسَلِ أَوْ فَتَرَ قَعَدَ)). [بخاري/ التهجذ/ ۱۰۹۹]

(انس) (رضي الله عنه) دهلي: پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) چوو ههريهك له نيوه دوو كو له كه دا به سترابوو، فهرمووي: ((ئه مه چييه)) وتيان: هي زهينه به نويز دهكات، كاتي هيلاك دهبيت يان بي هيز دهبيت دهستي پيوه دهگريهت، نهويش (رضي الله عنه) فهرمووي: ((بيكه نه وه، ههريهكيكتان چهند تواناي بوو نويز بكات، ئهگهر نهيتواني يان هيلاك بوو بادابنیشیت)).

(۱۷۲) خوشه ويشترين كار لاي خوا بهرده و امترين يانه

۳۷۲- عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ (رضي الله عنها)، قَالَ: قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، كَيْفَ كَانَ عَمَلُ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، هَلْ كَانَ يَخْصُ شَيْئًا مِنَ الْأَيَّامِ؟ قَالَتْ: لَأَ، كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً، وَأَيْكُمْ يَسْتَطِيعُ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَسْتَطِيعُ؟ [بخاري/ الرقاق/ ۶۱۰۱]

(علقمه) (رضي الله عنه) دهلي: (له عائشه) (رضي الله عنها) داكي ئيماندارانم پرسى: ئه ي داكي ئيمانداران كاري پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) چون بوو، ئايا هه نديك له روژه كاني تايهت ده كرد؟ وتي: نه خير كاري بهرده و ام بووه ئايا كيتان دهتواني ئه وه ي كه پيغه مبهري خوا (رضي الله عنه) توانيوه تي؟

(۱۷۳) چهند دهتوانن نه وه نده كار بكه ن

۳۷۳- عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) زَوْجِ النَّبِيِّ (ﷺ): أَنَّ الْحَوْلَاءَ بِنْتُ ثُوَيْتِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ أَسَدِ ابْنِ عَبْدِ الْعُرَى مَرَّتْ بِهَا وَعِنْدَهَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)، فَقُلْتُ: هَذِهِ الْحَوْلَاءُ بِنْتُ ثُوَيْتٍ، وَزَعَمُوا أَنَّهَا لَا تَنَامُ اللَّيْلَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((لَا تَنَامُ اللَّيْلَ؟ خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ، فَوَاللَّهِ لَا يَسَامُ اللَّهُ حَتَّى تَسَامُوا)). [بخاري/ الإيمان/ ۴۳]

(عائشه) (رضي الله عنها) هاوسهري پيغه مبهري (رضي الله عنه) دهلي: (حولاء) كچي (تويت) به لايدا تپهري، پيغه مبهري خواي (رضي الله عنه) له لا بوو، وتم: ئه مه حولاء كچي (تويت) ه كه ده لين گوايه به شه و ناخه وي، پيغه مبهري (رضي الله عنه) فهرمووي: ((شه و ناخه وي؟ چهند

دهتوانن ئه وهنده كاربه كن، سوویند به خوا، خوا ماندوو ناییت [له پاداشت بو نو سینتان] ههتا ئیوه [له كارکردن] ماندوو ده بن.

(۱۷۴) شه نووژی پیغه مبه ره (ﷺ) پارانه وه کانی

۳۷۴- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: بَتُّ لَيْلَةً عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ، فَقَامَ النَّبِيُّ (ﷺ) مِنَ اللَّيْلِ فَأَتَى حَاجَتَهُ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ نَامَ، ثُمَّ قَامَ، فَأَتَى الْقَرِيبَةَ فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءًا بَيْنَ الْوُضُوءَيْنِ وَلَمْ يُكْثِرْ، وَقَدْ أَبْلَغَ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى، فَقَمْتُ فْتَمَطَيْتُ، كَرَاهِيَةً أَنْ يَرَى أَنَّي كُنْتُ أُنْتَبِهُ لَهُ، فَتَوَضَّأْتُ، فَقَامَ فَصَلَّى، فَقَمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ، فَتَنَامْتُ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ (ﷺ)، وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ، فَأَتَاهُ بِلَالٌ فَأَذَنَهُ بِالصَّلَاةِ، فَقَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ، وَكَانَ فِي دُعَائِهِ: ((اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ يَسَارِي نُورًا، وَفَوْقِي نُورًا، وَتَحْتِي نُورًا، وَأَمَامِي نُورًا، وَخَلْفِي نُورًا، وَعَظْمٌ لِي نُورًا)). قَالَ كُرَيْبٌ: وَسَبَعًا فِي الثَّابُوتِ. فَلَقِيتُ بَعْضَ وَلَدِ الْعَبَّاسِ، فَحَدَّثَنِي بِهِمْ فَذَكَرَ: ((عَصْبِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعْرِي وَبَشْرِي)) وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ.

[بخاري/ الدعوات / ۵۹۵۷]

(ابن عباس) (رضي الله عنه) دهلی: شه ویکیان لای پوره (میمونه) م مامه وه، شه و پیغه مبه ره (ﷺ) ههستا چوو ده ره وه بو سه رئاو، ئینجا ده ست و ده موچاوی شو ردو هاته وه خه وه وه، ئینجا هه ستایه وه، هاته لای کونه ی ناوه که وه ده ست نووژیک ی مام ناوه ندی گرت که زور پییه وه خه ریک نه بوو، به لام ته واویش بوو، ئنجا هه ستاو ده ستی کرد به نووژکردن، منیش هه ستام و خو م کیشایه وه ﴿وه کو ئیستا به ناگا هاتیمه وه﴾ بوئه وه ی ئه و وانه زانی که من به ناگا بووم و ناگام لی بووه، ده ست نووژم گرت، ئه وه هه ستایه وه بو نووژ، منیش له لای چه پییه وه راوه ستام، به لام ده ستی گرتم و خستمیه لای راستییه وه نووژ ی ئه و شه وه ی پیغه مبه ره (ﷺ) به سیانزه ركات ته واو بوو، پاشان راکشاو نوست هه تا پر خه ی لیوه هات پیغه مبه ره که ده خه وت پر خه ی ده هات، ئینجا بلال هات ناگاداری کرد که کاتی نووژه، هه ستاو ده ستی کرد به نووژکردن و ده ست نووژ ی نه گرت. ﴿پاشان له خوا پارایه وه و﴾ له پارانه وه که شیدا ئه مه هه بوو: ((خوایه گیان (نور) و پروناکی بخه ره دل مه وه، رووناکی بخه ره وه بینیمه وه، رووناکی بخه ره

بیستنمهوه، رووناکی بخهره لای راستمهوه، رووناکی بخهره لای چهپمهوه، رووناکی لهسهرمهوه رووناکی لهژیرمهوه، رووناکی لهبهردهما، رووناکی لهپشتمهوه، پرووناکی گهوره و فراوان بکهی بوم.

(کریب) دهلی: حهوت شویندی تریشی وت لهلاشهی ئادهمیزاد (من له بیرم چوون) بهلام گهیشتم به یهکی له نهوهی عباس باسی نهو حهوتهی بوکردم که نه مانه ن: دهماره کانم، گوشتم، خوینم، مووه کانم، پیستم، دووشتی تریشی وت: ﴿له بیرم نه ماون﴾ .

۳۷۵- عَنْ عَائِشَةَ (رضی اللہ عنہا) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ لِيُصَلِّيَ، افْتَتَحَ صَلَاتَهُ بِرُكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ.

عائشه (رضی اللہ عنہا) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) که له شه ودا هه لدهستا بو نوپژکردن، به دوو پکاتی سووک دهستی پیده کرد.

(۱۷۵) پارانهوهی پیغه مبهرا (رضی اللہ عنہ) له کاتی شه و نوپژدا

۳۷۶- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضی اللہ عنہما): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ يَقُولُ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ: ((اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قِيَامُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ. اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ أَمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أُنْبِتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ. فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَآخَّرْتُ، وَ﴿مَا﴾ أَسْرَرْتُ وَأَعْلَنْتُ، أَنْتَ إِلَهِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ)). [بخاری/ التوحيد/ ۷۰۶۰]

(ابن عباس) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہما) نه گهر له قولایی شه ودا هه ستابایه بو نوپژکردن دهیغه رموو: ((خوایه گیان، سوپاس بو تو یه، تو رووناکی ناسمانه کان و زهویت، سوپاس بو تو، تو راگری ناسمانه کان و زهویت، سوپاس بو تو، پهروه ردگاری ناسمانه کان و زهوی و نهوهی له ناویاندا یه، تو راستیت به لینه کهت راسته، قسه کانت راستن، به دیدار گه یشتنت راسته، به هه شت راسته، ئاگر راسته، روژی قیامهت راسته، خوایه، تهنه خوم به تو سپاردوه، ئیمانم به تو هیناوه، تهنه پشتم به تو به ستوه، بولای تو ده گهریمهوه، له پیناو توداو به پشتیوانی تو دزایه تی ﴿بی باوه ران﴾ م کردوه، تهنه بولای شه رعه کهی تو ده گهریمهوه، ده خوش ببه له گونا هه

پیشوه کان و دوا ییه کانم، له وانه ش که شار دو منته وه و له وانه ش که ناشکرام کردون، تو فریاد پرس و فه رمانزه وای منی هیج فریاد پرس و فه رمانزه وایه که نییه جگه له تو)).

(۱۷۶) چونیته تی شه و نویتز و ژماره ی رکاته کانی

۳۷۷- عَنْ عَائِشَةَ (رضی الله عنها) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُوتِرُ مِنْ ذَلِكَ بِخَمْسٍ، لَا يَجْلِسُ فِي شَيْءٍ إِلَّا فِي آخِرِهَا.
(عائشه) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی الله عنها) له شه ودا سیانزه رکات نویتزی ده کرد، له وانه پینج رکاتی به سه ریه که وه ده کرد، دانه دهنیشت ، [واته: ته حیات نه ده خویند] تا دوا رکات واته نه و پینج رکاته ی به یه که تحیات کردوه.

(۱۷۷) شه و نویتز دو و دو وه و ته تریش یه ک رکاته له کوتای شه ودا

۳۷۸- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضی الله عنهما): أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((صَلَاةُ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمْ الصُّبْحَ صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً تُوتِرُ لَهُ مَا قَدْ صَلَّى)). [بخاری/ الوتر/ ۹۴۶]
(ابن عمر) دهلی: پیاو یك پرسیاری له پیغه مبهری خوا (رضی الله عنهما) کرد له باره ی شه و نویتزه وه؟ پیغه مبهر (رضی الله عنهما) فه رموی: ((نویتزی شه و دو و دو وه، نه گه یه کیکتان ترسا روژ بیته وه، باتا که رکاتی که شه و نویتزانه ی کردونی تاکیان بکاته وه)).

(۱۷۸) شه و نویتز به پیوه و به دانیشتنه وه

۳۷۹- عَنْ عَائِشَةَ (رضی الله عنها) قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَقْرَأُ فِي شَيْءٍ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ جَالِسًا، حَتَّى إِذَا كَبِرَ قَرَأَ جَالِسًا، حَتَّى إِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنَ السُّورَةِ ثَلَاثُونَ أَوْ أَرْبَعُونَ آيَةً قَامَ فَقَرَأَهُنَّ، ثُمَّ رَكَعَ. [بخاری/ التهجد/ ۱۰۹۳]
(عائشه) دهلی: نه مدیوه پیغه مبهر (رضی الله عنها) به دانیشتنه وه قورئان بخوینی له نویتزدا، هه تا به سالآچوو، که به سالآچوو ئینجا به دانیشتنه وه ده خویند، هه تا له سووره تیکا سی چل ئایه تی ده ما ئینجا هه لده ستایه وه به پیوه ده خویند ، ئینجا رکوعی ده برد).

(۱۷۹) که راهه تی بهیه

پیاو هه موو شه وه که بخه وی نويزی تیدا نه کات

۳۸۰- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مسعود (رضي الله عنه) قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) رَجُلٌ نَامَ لَيْلَةً حَتَّى أَصْبَحَ، قَالَ: ((ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانَ فِي أُذُنَيْهِ)) أَوْ قَالَ: ((فِي أُذُنَيْهِ)). [بخاري/ التهجدهد/ ۱۰۹۳]

(عبدالله) كوری (مسعود) (رضي الله عنه) دهلی: له خزمهت پیغه مبهری خوادا (رضي الله عنه) باسی پیاو یکیان کرد که شه ویکیان هه تا نويزی بهیانی خه وتوو، فه رموی: ((نه وه پیاو یکه شهیتان میزی کردو ته گو یکانیه وه)) یافه رموی (گو ییه وه)).

(۱۸۰) نه گهر که سیک له نويزدا وه نه وزی دا باراکشیت

۳۸۱- عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ، لَعَلَّهُ يَذْهَبُ يَسْتَعْفِرُ فَيَسْبُ نَفْسَهُ)). [بخاري/ الوضوء/ ۲۰۹]

(عائشه) (رضي الله عنها) دهلی پیغه مبهر (رضي الله عنه) فه رموی ته: ((نه گهر یه کیکتان له نويزا خه وه نوچه بر دیه وه، باراکشیت، تاخه وه که ی ده روات، چونکه نه گهر به خه الویی نويز بکات له وانه یه له باتی نه وه ی داوای لیخوشبوون بکات قسه به خوی بلیت)).

(۱۸۱) نه وه ی گریکانی شهیتان ده کاته وه

۳۸۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) - يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) - قَالَ: ((يَعْقُدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ ثَلَاثَ عُقَدٍ إِذَا نَامَ، بِكُلِّ عُقْدَةٍ يَضْرِبُ: عَلَيْكَ لَيْلًا طَوِيلًا، فَإِذَا اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ ﴿عَلَّمَ﴾ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِذَا تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عَنْهُ عُقْدَتَانِ، فَإِذَا صَلَّى انْحَلَّتِ الْعُقَدُ، فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ، وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسَلَانَ)). [بخاري/ التهجدهد/ ۱۰۹۱]

له (ابوهریره) وه (رضي الله عنه) که ده یگه یانده پیغه مبهر (رضي الله عنه) پیغه مبهر (رضي الله عنه) فه رموی ته: ((نه گهر یه کیکتان خه وت شهیتان سی گری ده دات له پشتی سهری، له هه گریه کیدا دهلی: له شه ویکی دریزدا بخه وه، به لام نه گهر هه ستاو ناوی خوای هیئا ﴿عزوجل﴾ گریه کیان ده کریته وه، نه گهر ده ستنويزی گرت دو وه میشیان ده کریته وه، ئینجا نه گهر نويزی کرد هه رسیکیان ده کریته وه، ئینجا چالاکو ده روون ناسوده ده بییت، نه گهر وانه کات دلپیس و ته مه ل ده بییت)).

(۱۸۲) له شه ودا ساتیک ههیه که دوعای تیدا وهردهگیریت

۳۸۲- عَنْ جَابِرٍ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً، لَا يُوَفِّقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ، إِيَّاهُ وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ)).

(جابر) (رضی اللہ عنہ) دهلی: بیستومه له پیغه مبه (رضی اللہ عنہ) فهرموویه تی: ((له شه ودا ساتیک ههیه نه گهر موسلمان ریکه وتی بکات له کاتیکا له خوا ده پاریتته وه بو کاری خیری دنیا و قیامت نهوا داواکاریه که ی بو دابین دهکات، نه وساتش له هه موو شه ویکدا ههیه)).

(۱۸۳) هاندان بو پارانه وهو یادی خوا له کوتای شی ودا

۳۸۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((يُنزِلُ اللَّهُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ، حِينَ يَمْضِي ثُلُثُ اللَّيْلِ الْأَوَّلِ، فَيَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الْمَلِكُ. مَنْ ذَا الَّذِي يَدْعُونِي فَاسْتَجِيبَ لَهُ؟ مَنْ ذَا الَّذِي يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ؟ مَنْ ذَا الَّذِي يَسْتَعْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ، فَلَا يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّى يُضِيَءَ الْفَجْرُ)).

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغه مبه ری خوا (رضی اللہ عنہ) فهرموویه تی: ((هه موو شه ویک کاتی سییه کی شه و تیده په ری، خوی گه وه دابه زیتته ناسمانی یه که می دنیا و ده فه رمویت: (من پادشام، من یه که می پادشام، کی داخواری ههیه لیم باوه لامی بده مه وه، کی یه داواکاری لیم ههیه تابیده می؟ کییه داوی لیخو شبوونم لیده کات تالیی خوشیم، هه ره به وشیه وهی ده بی هه تا به ره به یان روونده بیته وه)).

(۱۸۴) پوخته ی باسی شه و نووژو

که سی نه یکرد له بهر خه ویا له بهر نه خوشی

۳۸۵- عَنْ زُرَّارَةَ: أَنَّ سَعْدَ بْنَ هِشَامٍ ابْنَ عَامِرٍ أَرَادَ أَنْ يَغْرُزَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (ﷺ)، فَقَدِمَ الْمَدِينَةَ، فَأَرَادَ أَنْ يَبِيعَ عَقَارًا لَهُ بِهَا، فَيَجْعَلُهُ فِي السَّلَاحِ وَالْكَرَاعِ، وَيُجَاهِدَ الرُّومَ حَتَّى يَمُوتَ، فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ لَقِيَ أَنَسًا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ، فَتَنَّهُ عَنْ ذَلِكَ، وَأَخْبَرُوهُ: أَنَّ رَهْطًا سِنَّةً أَرَادُوا ذَلِكَ فِي حَيَاةِ نَبِيِّ اللَّهِ (ﷺ)، فَتَهَاؤُمُ نَبِيِّ اللَّهِ (ﷺ) وَقَالَ: ((أَلَيْسَ لَكُمْ فِي أُسْوَةٍ)). فَلَمَّا حَدَّثُوهُ بِذَلِكَ رَاجَعَ امْرَأَتَهُ وَقَدْ كَانَ طَلَّقَهَا، وَأَشْهَدَ عَلَى رَجْعَتِهَا، فَأَتَى ابْنَ عَبَّاسٍ فَسَأَلَهُ عَنْ وَثْرِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَعْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ بِوَثْرِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)؟

قَالَ: مَنْ؟ قَالَ: عَائِشَةُ (رضي الله عنها)، فَأْتَهَا فَاسْأَلَهَا، ثُمَّ اتُّنِي فَأَحْبِرُنِي بِرَدِّهَا عَلَيْكَ. فَأُطْلَقْتُ إِلَيْهَا، فَأَتَيْتُ عَلَى حَكِيمِ بْنِ أُلْفَحٍ، فَاسْتَلْحَقْتُهُ إِلَيْهَا، فَقَالَ: مَا أَنَا بِقَارِبِهَا، لِأَنِّي نَهَيْتُهَا أَنْ تَقُولَ فِي هَاتَيْنِ الشَّيْعَتَيْنِ شَيْئًا، فَأَبَتْ فِيهِمَا إِلَّا مُضِيًّا. قَالَ: فَأَقْسَمْتُ عَلَيْهِ فَجَاءَ، فَأُطْلَقْنَا إِلَى عَائِشَةَ (رضي الله عنها) فَاسْتَأْذَنَّا عَلَيْهَا، فَأَذْنَتْ لَنَا، فَدَخَلْنَا عَلَيْهَا، فَقَالَتْ: أَحَكِيمُ؟ فَعَرَفْتُهُ، فَقَالَ: نَعَمْ. فَقَالَتْ: مَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: سَعْدُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَتْ: مَنْ هِشَامٌ؟ قَالَ: ابْنُ عَامِرٍ، فَتَرَحَّمْتُ عَلَيْهِ، وَقَالَتْ خَيْرًا - قَالَ قَتَادَةُ: وَكَانَ أُصِيبَ يَوْمَ أُحُدٍ - فَقُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْبِئِينِي عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ الْقُرْآنَ، قَالَ: فَهَمَمْتُ أَنْ أَقُومَ وَلَا أَسْأَلَ أَحَدًا عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَمُوتَ، ثُمَّ بَدَأَ لِي فَقُلْتُ: أَنْبِئِينِي عَنْ قِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم). فَقَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ: ﴿يَا أَيُّهَا الْمَرْمَلُ﴾؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ افْتَرَضَ قِيَامَ اللَّيْلِ فِي أَوَّلِ هَذِهِ السُّورَةِ، فَقَامَ نَبِيُّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) وَأَصْحَابُهُ حَوْلًا، وَأَمْسَكَ اللَّهُ خَاتَمَهَا اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا فِي السَّمَاءِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ فِي آخِرِ هَذِهِ السُّورَةِ التَّخْفِيفَ، فَصَارَ قِيَامُ اللَّيْلِ تَطَوُّعًا بَعْدَ فَرِيضَةٍ. قَالَ: قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْبِئِينِي عَنْ وَثْرِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم). قَالَتْ: كُنَّا نَعُدُّ لَهُ سِوَاكُهُ وَطَهُورَهُ، فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ مَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَهُ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَتَسَوَّكُ وَيَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي تِسْعَ رَكَعَاتٍ، لَا يَجْلِسُ فِيهَا إِلَّا فِي الثَّامِنَةِ، فَيَذْكُرُ اللَّهَ وَيَحْمَدُهُ وَيَدْعُوهُ، ثُمَّ يَنْهَضُ وَلَا يُسَلِّمُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّ الثَّاسِعَةَ، ثُمَّ يَقْعُدُ فَيَذْكُرُ اللَّهَ وَيَحْمَدُهُ وَيَدْعُوهُ، ثُمَّ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا يُسْمَعُنَا، ثُمَّ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ بَعْدَ مَا يُسَلِّمُ وَهُوَ قَاعِدٌ، وَتِلْكَ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكَعَةً يَا بُنَيَّ، فَلَمَّا سَنَّ نَبِيُّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) وَأَخَذَهُ اللَّحْمُ أَوْتَرَ بِسِنِّهِ، وَصَنَعَ فِي الرُّكْعَتَيْنِ مِثْلَ صَنِيعِهِ الْأَوَّلِ، فَتِلْكَ تِسْعٌ يَا بُنَيَّ، وَكَانَ نَبِيُّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) إِذَا صَلَّى صَلَاةً أَحَبَّ أَنْ يُدَاوِمَ عَلَيْهَا، وَكَانَ إِذَا غَلِبَهُ نَوْمٌ أَوْ وَجَعَ عَنْ قِيَامِ اللَّيْلِ صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكَعَةً، وَلَا أَعْلَمُ نَبِيَّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَرَأَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ فِي لَيْلَةٍ، وَلَا صَلَّى لَيْلَةً إِلَى الصُّبْحِ، وَلَا صَامَ شَهْرًا كَامِلًا غَيْرَ رَمَضَانَ. قَالَ: فَأُطْلَقْتُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَحَدَّثَنِي بِحَدِيثِهَا، فَقَالَ: صَدَقْتُ لَوْ كُنْتُ أَقْرَبَهَا أَوْ أَدْخُلْتُ عَلَيْهَا لِأَتَيْتُهَا حَتَّى تُشَافِهَنِي بِهِ. قَالَ: قُلْتُ: لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ لَا تَدْخُلُ عَلَيْهَا مَا حَدَّثْتُكَ.

(زرارة) دهلی: (سعد) کوری (هشام) کوری (عامر) (رضي الله عنه) ویستی غه زابکات له ری خوا (عزوجل) هات بو مه دینه، ویستی نهو زهوییهی له مه دینه هه بیبو

بیفروشیّت، بیدات بهچک و تفاقى جهنگى، بوئه وهى تا ئه مریت غه زای رومی پی بکات، که هاته مه دینه گه یشت به چهند که سیك له خه لکی مه دینه، ریگایان نه دا ئه وکاره بکات، پییان راگه یاند که له سه رده می پیغه مبهردا (ﷺ) کومه لیکی شهش که سی ویستیان ئه و کاره بکه ن، به لام پیغه مبهردا (ﷺ) ریگای پیینه دان و پیی فرمون: ((نایا له منا پیشهنگى و سه ر مه شقى نابینن؟)) کاتى ئه وه یان بو سه عد گپراه وه، سه عد ژنه که ی گپراه وه ژپرسایه ی خو ی که پیشت ته لاقى دابوو، شایه تیشی له سه ر گپراه وه ی ژنه که ی گرت، ئینجا سه عد هاته خزمهت (ابن عباس). پرسپاری وه تری پیغه مبهردا (ﷺ) لیکرد، ئه ویش پیی وت: بو که سیکت نیشان نه دم که له خه لکی سه رزه ویدا له هه موو که س شاره زاتره به وه تری پیغه مبهردا خوا (؟ وتی: کئییه؟ وتی: عائیشه) (رضی الله عنها). بچو بو لای، لیی پیرسه و، له دواییدا هه واله کهش بو من بهینه ره وه. سه عد ده لی که وتمه ری بو لای (عائشه)، له ریگادا چووم بو لای (حکیم) کوری (افلح) داوام لی کرد که له گه لما بیّت وتی: من نایه م بو لای، چونکه ئاگادارم کرد که له ناکوکی نیوان ئه و دوو کومه له (علی و معاویه) دا هیچ نه لی، به لام گوئی نه دایى و قسه ی تیدا کرد. سه عد وتی: سویندم خوارد که بیّت (حه کیم) ئینجا هات و چوون بو لای عائیشه، داوای مؤله تمان لی کرد، ئه ویش مؤله تی داین، چوونینه ژوره وه، عائیشه وتی: تو حه کیمی؟ ناسیی، وتی: به لی، ئه ویش وتی: کیّت له گه لدایه؟ وتی: (سه عد کوری هیشام) وتی: کام هیشام؟ وتی: کوری (عمر) دو عای خیری بو کردو ناوی به چاک برد. (قتاده) ده لی: عامر (ﷺ) له جهنگى (احد) شه هیدبوو.

سه عد ده لی: به عائیشه وت: ئه ی دایکی ئیمانداران، ئاگادارم بکه له ره وشتی پیغه مبهردا (ﷺ) وتی: نایا تو قورئان ناخوینی؟ وتم: به لی، وتی: ره وشتی پیغه مبهردا (ﷺ) قورئان بووه، ویستم هه ستم و هه تا ماوم هیچ شتی له کهس نه پرسم، دوایی بیرم کرده وه وتم: ئاگادارم بکه له باره ی هه ستانی شه وى بو شه ونویژ، ئه ویش وتی: نایا ﴿يا ايها المزمّل﴾ ناخوینی؟ وتم: به لی. وتی: خوای گه وره له سه ره تای ئه م سوورته دا شه ونویژى فهرز کرد هه تا سالیك پیغه مبهردا (ﷺ) هاوه لانی کردیان، خوای گه وره کو تایی ئه م سوورته ی دوانزه مانگ له ئاسمانا هیشته وه و نه ینارده خواره وه، له دوای سالیك له کو تایی

ئەم سوورەتەدا ئاسانكارىيى ناردە خوارەوۋە كوردى بەسووننەت. دوای فەرزىۋونى.

سەعد دەلى: پىرسىم لەعائىشەو وتم: ئەى داىكى ئىمانداران ئاگادارم بىكە لەوۋەترى پىغەمبەر(ﷺ) ئەۋىش وتى: سىواك و ئاۋى دەستىۋىژمان بۇ ئامادە دەكرد ئەۋەندەى خواۋىستى لەسەر بوايە لەشەوودا بىدارى دەكردەوۋە سىواكى دەكردو، دەستىۋىژى دەشت و نۆركاتى دەكرد، لەركاتى ھەشتەما نەبى لەھىچياندا دانەدەنىشت، كەدادەنىشت يادو سوپاسى خواۋىدەكردو دوۋعاى دەكرد، سەلامى نەدەدايەو ھەلدەستايەو ركاتى نۆبەكى دەكرد، لەپاشا دادەنىشت و يادو سوپاسى خواۋ دوۋعاى دەكردو ئىنجا سەلامى دەدايەو دەيدا بەگويماندا.

ئىنجا دووركاتى بەدانىشتەو دەكرد ئەو ە يانزە ركات ئەى كورى شىرىنم كاتى پىرېوو، گوشتى گرت ھوت ركات وەترى دەكرد، ھەرچون دووركاتى بەدانىشتەو لەدوای نۆركاتەكە دەكرد، لەدوای ھوتەكەش دووركاتەكەى بەدانىشتەو دەكرد ئەو نۆركات ئەى كورى شىرىنم ، پىغەمبەر(ﷺ) ھەر نويژىكى بىكردايە ھەزى دەكرد كەبەردەوام بىت لەسەرى. ھەر كاتىيىكىش خەو يا ئازار زورى بۇ بەينايەو نەيتوانايە شەو ھەستى بەرۆژدا دوانزە ركاتى دەكرد. ھەرگىز ئاگادارنىم كەپىغەمبەر(ﷺ) لەشەويكدا ھەموو قورئانى خويندىبىت، ھىچ شەويك ھەتابەيانى نويژى نەكردوۋە جگە لەلەمانگى رمەزانىش ھىچ مانگىك بەتەواۋى بەرۆژو نەبوۋە.

سەعد دەلى: چووم بۇلاى (ابن عبسا) (ﷺ) وەلامەكەى (عائىشە) م (رضى اللہ عنھا) بۇ بردەوۋە ئەۋىش وتى: راستى وتوۋە، ئەگەر من بچومايە بۇلاى و سەردانم بىكردايە، ئەچووم بوئەوۋەى لەدەمى خوى ئەمەم بىبىستايە سەعد وتى: ئەگەر بىزانايە كەتو لىيى دىگرانى و سەردانى ناكەيت ، فەرموۋدەكەم بۇ نەدەگىرايتەو.

(۱۸۵) نويژى وتر

۳۸۶- عَنْ عَائِشَةَ (ﷺ) قَالَتْ: مِنْ كُلِّ اللَّيْلِ قَدْ أَوْتَرَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)، مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ، وَأَوْسَطِهِ، وَآخِرِهِ، فَأَنْتَهَى وَتَرَهُ إِلَى السَّحَرِ. [بخاري/ الوتر/ ۹۵۱]

عائیشه (رضی الله عنها) دهلی: لهه موو کاته کانی شه ودا پیغه مبه (و هتری کردوه، له سه رتای شه وداو له ناوهر راستی شه وداو، له کو تایی شه ودا، له کو تایی ته مه نیدا) و هتره که ی بردو ته کاتی پارشیو.

(۱۸۶) له و هترو دوورکاتی به ره به یاندا

۳۸۷- عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ (رضي الله عنه) قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ، قُلْتُ: أَرَأَيْتَ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ أَوْ طِيلَ فِيهِمَا الْقِرَاءَةَ؟ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى وَيُوتِرُ بِرَكْعَةٍ. قَالَ: قُلْتُ: إِنِّي لَسْتُ عَنْ هَذَا أَسْأَلُكَ. قَالَ: إِنَّكَ لَضَحْمٌ، أَلَا تَدْعُنِي أَسْتَقْرِئُ لَكَ الْحَدِيثَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى، وَيُوتِرُ بِرَكْعَةٍ، وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْغَدَاةِ كَأَنَّ الْأَذَانَ بِأُذُنَيْهِ. [بخاري/ الوتر/ ۹۴۶]

(انس) کوری (سیرین) (رضي الله عنه) دهلی: له (ابن عمر) پرسى وتم: نایا ناگاداری له دوورکاتی پیش نویژی به یانی نایا خویندنی به دریژی تیا ده خویند؟ وتی: پیغه مبه (رضي الله عنه) له شه ودا دوورکات نویژی ده کردو و هتریشی به یه ک ركات، وتم من نه وهت لی ناپرسم، وتی: تو زلی [واته گیلی] نایا ناهیلی هه موو فه رموده که ت بو بخوینمه وه: پیغه مبه ری خوا (رضي الله عنه) له شه ودا جوت جوت نویژی ده کرد، به یه ک ركاتیش دواپی ده یینا، دوورکاتیشی ده کرد پیش نویژی به یانی وه کو بانگه که [مه بهستی قامه ته] له گو ییدا بزرنگیته وه [واته: دوورکاتی کورتی ده کرد].

(۱۸۷) نه وهی ده ترسی له کو تایی شه ودا به ناگانه یته وه

با له سه ره تا وه و هتر بکات

۳۸۸- عَنْ جَابِرِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((مَنْ خَافَ أَنْ لَا يَقُومَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ فَلْيُوتِرْ أَوَّلَهُ، وَمَنْ طَمِعَ أَنْ يَقُومَ آخِرَهُ فَلْيُوتِرْ آخِرَ اللَّيْلِ، فَإِنَّ صَلَاةَ آخِرِ اللَّيْلِ مَشْهُودَةٌ، وَذَلِكَ أَفْضَلُ)).

(جابر) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبه ری خوا (رضي الله عنه) فه رموویه تی: (نه وهی ده ترسی له کو تایی شه ودا به ناگانه یته وه باله سه ره تایی شه وه وه و هتره که ی بکات، نه وه که سه ییش که به مایه له کو تایی شه ودا ههستی با له کو تایی شه ودا و هتره که ی بکات، چونکه نویژی کو تایی شه و فریشته کان شایه تی بو دهن، نه مه شیان باشتره).

(۱۸۸) وهتر بکهن پیش نهوهی روژ بیتهوه

۳۸۹- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((أُوتِرُوا قَبْلَ أَنْ تُصْبِحُوا)).

(ابو سعید) کوری (رضي الله عنه) دهلی: پیغمبر (صلى الله عليه وسلم) فرمویته: (وهتر بکهن پیش نهوهی روژ بیتهوه).

(۱۸۹) خیری قورنان خویندن له نویشدا

۳۹۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((أَيُّبُ أَحَدِكُمْ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ أَنْ يَجِدَ فِيهِ ثَلَاثَ خَلْفَاتٍ عِظَامٍ سِمَانٍ)). قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: ((ثَلَاثَ آيَاتٍ يَقْرَأُ بِهِنَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثِ خَلْفَاتٍ عِظَامٍ سِمَانٍ)).

(ابوهریره) (رضي الله عنه) دهلی: پیغمبر (صلى الله عليه وسلم) خوا (صلى الله عليه وسلم) فرمویته: ئایا یه کیکتان پیی خوشه کاتی گه رایه وه بو ماله وه یان، له وی سی و شتری ئاوسی گه وره ی قه له وه مالیان بیته و تمان: به لی فرموی: ده هر که سیکتان له نویشده کیدا سی نایهت بخوینی باشتره بو ی له سی و شتری ئاوسی گه وره ی قه له وه).

(۱۹۰) سوورته کانی (المفصل)^(۱)

۳۹۱- عَنْ أَبِي وَائِلٍ (رضي الله عنه) قَالَ: غَدَوْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) يَوْمًا بَعْدَ مَا صَلَّيْنَا الْعُدَاةَ، فَسَلَّمْنَا بِالْبَابِ فَأَذِنَ لَنَا، قَالَ: فَمَكَّثْنَا بِالْبَابِ هُنَيْئًا. قَالَ: فَخَرَجَتِ الْجَارِيَةُ فَقَالَتْ: أَلَا تَدْخُلُونَ؟ فَدَخَلْنَا فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ يُسَبِّحُ، فَقَالَ: مَا مَنَعَكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا وَقَدْ أُذِنَ لَكُمْ؟ فَقُلْنَا: لَأَ، إِيَّا أَنَا ظَنَنَّا أَنْ بَعْضَ أَهْلِ الْبَيْتِ نَائِمٌ. قَالَ: ظَنَنْتُمْ بِأَلِ ابْنِ أُمِّ عَبْدِ غَفْلَةً؟ قَالَ: ثُمَّ أَقْبَلَ يُسَبِّحُ حَتَّى ظَنَّ أَنَّ الشَّمْسَ قَدْ طَلَعَتْ، فَقَالَ: يَا جَارِيَةُ انْظُرِي هَلْ طَلَعَتْ؟ قَالَ: فَتَنَظَّرْتُ فَإِذَا هِيَ لَمْ تَطْلُعْ؟ فَأَقْبَلَ يُسَبِّحُ، حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّ الشَّمْسَ قَدْ طَلَعَتْ، قَالَ: يَا جَارِيَةُ انْظُرِي هَلْ طَلَعَتْ؟ فَتَنَظَّرْتُ فَإِذَا هِيَ قَدْ طَلَعَتْ. فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَقَالَنا يَوْمَنَا هَذَا. فَقَالَ مَهْدِيٌّ: وَأَحْسَبُهُ قَالَ: وَلَمْ يَهْلِكْنَا بِذُنُوبِنَا. قَالَ: فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: قَرَأْتُ الْمُفْصَلَ الْبَارِحَةَ كُلَّهُ. قَالَ: فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: هَذَا كَهَذَا الشَّعْرِ، إِنَّا لَقَدْ سَمِعْنَا الْقَرَّانَ، وَإِنِّي

(۱) المفصل: بهشی کوتایی قورنانه که سوورته کانی کورتن و نایهته کانیش کورتن له سوورتهی الحجاته وه دهست پیده کهن هندی که رای جیاوازیش هیه.

لَأَحْفَظُ الْقُرَائِنَ الَّتِي كَانَ يَقْرَأُهَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ثَمَانِيَةَ عَشَرَ مِنَ الْمُفْصَلِ،
وَسُورَتَيْنِ مِنْ آلِ حَمٍّ. [بخاری/ فضائل القرآن/ ۴۷۵۶]

(ابووائل) (ﷺ) دهلی: روژیکیان له به ره به یاندا دواى نویژى به یانى چووین
بو لای (عبدالله) کوری (مسعود) (ﷺ) له ده رگادرا سه لامان کرد، نه ویش
فه رموی لیگردین، دهلی: که میک له ده رگاکه دا وه ستاین که هاته ده ره وه و تى:
نایا نایه نه ژووره وه؟ چووینه ژووره وه ده بینین دانیشتوو ته زیحات ده کات،
وتى: چى ریی لیگرتن نه یه نه ژووره وه خو فه رموتان لیگرا؟ وتمان: نیمه
گومانمان وابوو که خیزانی مال نوستوون، وتى: نایا گومان واده بن
به که سوکاری (ابن ام عبدالله) که بی ناگابن؟ ئینجا ده ستی کرده وه به ته زیحات
هه تا وای گومان برد که خور که وتوو، وتى: نه ی که نیزه که تماشای بکه بزانه
خور که وتوو که نه ویش ته ماشای کرد هیشتا خورنه که وتبوو، وتى: نه ی
که نیزه که: ته ماشای بکه بزانه خور که وتوو؟ ته ماشای کرد خورنه که وتبوو
نه ویش فه رموی: سوپاس بو خوای په روه ردگاری جیهانیان که نه مریش
به گونا هه کانمان نه یگرتین، پیاوئیک له خه لکه که وتى: نه مشه وی رابوردوو هه مو
سووره ته کانی (المفصل) م گشت خوینده وه، (عبدالله) وتى: دیاره به په له وه که
شیر خویندوو ته، نکادار به که من (قرائن) هکانم بیستوو له پیغه مبه ری
خو (ﷺ) و له به ریشمن نه وانه ی که پیغه مبه ر (ﷺ) ده یخوینده وه که هه ژده
سوورتن له ۱۰ المفصل) و دوو سووره تیش له گروپی حامیمه کان.

(۱۹۱) نه وه ی له باره ی نویژى ره مه زاندا هاتوو

۳۹۲- عن عائشة (رضی الله عنها): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) خَرَجَ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ، فَصَلَّى فِي
الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى رِجَالَ بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ، فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ
مِنْهُمْ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فِي اللَّيْلَةِ الثَّانِيَةِ فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ
يَذْكُرُونَ ذَلِكَ، فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّلَاثَةِ، فَخَرَجَ فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَلَمَّا
كَانَتْ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةَ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)
فَطَفِقَ رِجَالٌ مِنْهُمْ يَقُولُونَ: الصَّلَاةُ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) حَتَّى خَرَجَ
لِصَلَاةِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ تَشَهَّدَ، فَقَالَ: ((أَمَّا بَعْدُ،
فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ شَأْنُكُمْ اللَّيْلَةَ، وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ
فَتَعْجِزُوا عَنْهَا)). وفي رواية: ذلك في رمضان. [بخاری/ الجمعة/ ۸۸۲]

(عائشه) (رضی الله عنها) ده‌لی: پیغهمبهری خوا (رضی الله عنه) شه‌ویکیان چووه مزگه‌وت نویتزی کرد، چهند پیاویک نویتزیان له‌گه‌لدا کرد، خه‌لکی بو سبه‌ینی باسی نه‌و نویتزیان کرد، خه‌لک زورت‌ر کو‌بوویه‌وه له‌دوای پیغهمبهره‌وه (رضی الله عنه) نویتزیان کرد، بو سبه‌ینی باس له‌ونویتزه‌کرا، له‌شه‌وی سییه‌مدا ناما‌دبووانی مزگه‌وت زورت‌ربوون، کاتی هاته‌ دهره‌وه بو مزگه‌وت نویتزیان له‌گه‌لدا کرد، کاتی شه‌وی چوارهم هات مزگه‌وته‌که که‌سی تری نه‌ده‌گرت، پیغهمبهر (رضی الله عنه) نه‌و شه‌وه نه‌چوو بو مزگه‌وت که‌نویتزیان بو بکات، بو‌یه که‌سانیک ده‌ستیان کرد به‌قسه‌کردن و ده‌یانوت: نویتز، به‌لام پیغهمبهر نه‌و شه‌وه نه‌چوو بو مزگه‌وت که‌نویتزیان بو بکات، بو‌یه که‌سانیک ده‌ستیان کرد به‌قسه‌کردن و ده‌یانوت: نویتز، به‌لام پیغهمبهر (رضی الله عنه) نه‌چوو بو ناویان، هه‌تا کاتی نویتزی به‌یانی هات، کاتی نویتزی به‌یانی کوتایی هات رووی کرده خه‌لکه‌که، ئینجا شایه‌تومانیک هی‌ناو فه‌رمووی: ((کاروباری نه‌مشه‌وی ئیوه به‌من شاراهه نه‌بوو له‌وه‌ترسام که‌نویتزی شه‌و فه‌رز بکریت له‌سه‌رتان ئیوه‌ش نه‌توانن بیکه‌ن)) له‌ریوایه‌تیکیشا: نه‌وه له‌ره‌مه‌زاندابوو.

(۱۹۲) هاندان بو شه‌ونویتزی ره‌مه‌زان

۳۹۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی الله عنه) يُرَغَّبُ فِي قِيَامِ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَأْمُرَهُمْ فِيهِ بِعَزِيمَةٍ، فَيَقُولُ: ((مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)). فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ (رضی الله عنه) وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ، ثُمَّ كَانَ الْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ، وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ (رضی الله عنه) عَلَى ذَلِكَ. [بخاری/الإيمان/ ۳۷]

(ابوهریره) (رضی الله عنه) ده‌لی: پیغهمبهری خوا (رضی الله عنه) هانی دها بو شه‌ونویتزی ره‌مه‌زان به‌بی‌نه‌وه‌ی فه‌رمانیان پی‌بکات، ده‌یفه‌رموو: ((هه‌رکه‌س له‌ره‌مه‌زاندان به‌بروای ته‌واو به‌هیوای پادا‌شته‌وه شه‌ونویتز بکات، خوا له‌گوناهه پی‌شوه‌کانی خوش ده‌بی‌ت)) هه‌تا پیغهمبهر (رضی الله عنه) کوچی دوایی کردو کار به‌م شیوه‌یه بوو، له‌سه‌رده‌می ابوبکرو سه‌ره‌تای خه‌لافه‌تی عم‌ریشدا (رضی الله عنه) هه‌ر به‌و شیوه‌یه بوو [مه‌به‌ست له‌نویتزی ته‌راویحه].